

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇEVİRİBİLİM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YENİ BİNYILIN ÇOCUK EDEBİYATINDAN BİR
ÖRNEK: *TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ*'NİN
TÜRK ÇEVİRİ YAZIN DİZGESİNDEKİ YERİ

BURCU YILMAZOĞLU

2501060028

DANIŞMAN: YARD. DOÇ. DR. NECDET NEYDİM

İSTANBUL 2011

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüz ÇEVİRİ ANABİLİM Dalında ders dönemindeki Eğitim - Öğretim Programını başarı ile tamamlayan 2501060028 numaralı BURCU YILMAZOĞLI'NUN hazırladığı "YENİ BİNYILIN ÇOCUK EDEBİYATINDAN BİR ÖRNEK: TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ'NİN TÜRK ÇEVİRİ YAZIN DİZGESİNDEKİ YERİ" konulu YÜKSEK LİSANS/ DOKTORA- TEZİ ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 15.Maddesi uyarınca 23.03.2011 ÇARŞAMBA günü saat: 11.30' da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ~~KARARLI~~ "ne" ~~kararıyla~~ /OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

RÜRİ ÜYESİ	KANAATI(*)	İMZA
DOÇ. DR. MENE YAZICI	Kabulu	
YRD. DOÇ. DR. NECDET NEYDİM	KARARLI	
YRD.DOÇ.DR.BETÜL PARLAK	RED	
YRD. DOÇ. DR. MERAL ORALİŞ	Kabulu	
YRD. DOÇ. DR. TURGUT GÜMÜŞOĞLU	Red	

Adres: Beşim Ömerpaşa Caddesi Kaplıca-4 Borsu Sokakı 34453 Beyazıt/İstanbul
Tel: 0212 440 00 00 / 14219-14228-14221-14232-14236-14227-14243
Fax: 0212 440 05 40 e-mail: sbr@istanbul.edu.tr

ÖZ

Burcu Yılmazoğlu

Yeni Binyılın Çocuk Edebiyatından Bir Örnek: *Talihsiz Serüvenler Dizisi*'nin Türk Çeviri Yazın Dizgesindeki Yeri

Talihsiz Serüvenler Dizisi'nin Türk çeviri yazın dizgesindeki yerini betimlemeyi amaçlayan bu araştırma; aynı zamanda eserin neredeyse Amerika'dakine eşzamanlı biçimde Türk çeviri yazın dizgesine kazandırılmasına rağmen, kaynak ve erek kültürlerde algılanma farklılıkları üzerine uygulamalı karşılaştırma çalışmaları içermektedir. Eserin aldığı, kaynak ve erek kültürlerde farklılıklar gösterebilen tepkiler araştırmanın çıkış noktasını oluşturuyor olmakla birlikte bu çalışma, eserin dahil olduğu "serüven dizisi" türünün Batı ve Türk çocuk yazın dizgeleri içindeki yerine de ışık tutar niteliktedir. Çoğuldizge Kuramı çerçevesinde yapılan çalışmada sosyal bilimler literatüründen ve çeviri çocuk edebiyatı terimlerinden yararlanılmıştır.

ABSTRACT

Burcu Yılmazoğlu

A Sample from the New Millenium's Children's Literature: *A Series of Unfortunate Events* in Turkish Translated Literary System

Aiming to describe the position of *A Series of Unfortunate Events* in Turkish translated literary system; this study also contains applied research studies on the different perceptions of the work, in source and target cultures although it has been brought into Turkish translated literary system synchronously with USA. The different perceptions of the work in both source and target cultures not only form the starting point for the study; but also -through this research- throws light to the position of the genre "adventure series" in both Western and Turkish children's literary systems. In the frame of Polysystem Theory, the study makes use of social sciences literature and the terms of translated children's literature.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı; günümüz popüler çocuk edebiyatı ürünlerinden biri olan, Amerika kökenli ve Lemony Snicket takma adıyla Daniel Handler'ın imzasını taşıyan *A Series of Unfortunate Events* başlıklı on üç kitaplık serüven dizisinin, Nurettin Elhüseyni çevirileriyle Türk çeviri çocuk yazın dizgesine *Talihsiz Serüvenler Dizisi* olarak kazandırılmış olan çevirilerinin, bulunduğu dizge içindeki konumunu çoğuldizge kuramı ışığında incelemektir.

Çalışmanın araştırma ve yazma süreci boyunca bilgi ve deneyimleriyle beni yönlendiren değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Necdet Neydim'e desteği ve ilgisi için teşekkür ederim.

Araştırmamın başlaması ve sonuçlandırılması aşamasında yönlendirmeleriyle bana yardımcı olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Betül Parlak'a desteği için teşekkür ederim.

Bunun yanında, araştırma sürecim boyunca gerekli olan her konuda bana yardımcı olan değerli bölüm hocalarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ÖNSÖZ	iv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
ÇOCUK EDEBİYATI VE TÜRK YAZIN DİZGESİNDEKİ YERİ	
1.1. Çocuk Edebiyatı	4
1.2. Batı'da Çocuk Edebiyatının Gelişimi	6
1.3. Türkiye'de Çocuk Edebiyatının Gelişimi	8
1.4. Türkiye'de Çeviri Çocuk Edebiyatı	10
2. BÖLÜM	
ÇOCUK EDEBİYATINDA POPÜLER TÜRLER	
2.1. Gerçeküstü	12
2.2. Fantastik ve Olağanüstü	13
2.3. Serüven Dizileri	16
2.3.1. Serüven Dizisi	16
2.3.2. Serüven Dizisi Türleri	17
2.3.3. Çocuk Edebiyatı Dizgesinde Serüven Dizileri	19
2.3.4. Türk Çeviri Çocuk Edebiyatı Dizgesinde Serüven Dizileri	21
2.3.5. Çocuk Okurun Gözüyle Serüven Dizileri	22

3. BÖLÜM

KAYNAK VE EREK KÜLTÜR ÇOCUK EDEBİYATI DİZGESİNDE *TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ*

3.1.	<i>Talihsiz Serüvenler Dizisi</i>	24
3.1.1.	Yazar Daniel Handler	24
3.1.2.	Anlatıcı Yazar Lemony Snicket	25
3.1.3.	Çevirmen Nurettin Elhüseyni	27
3.1.4.	Dizi Öyküleri ve Çevirileri	28
3.2.	Dizinin Kaynak ve Erek Kültür Dizgesinde Alınlanması	29
3.2.1.	Kaynak Kültürde <i>Talihsiz Serüvenler Dizisi</i>	29
3.2.2.	Erek Kültürde <i>Talihsiz Serüvenler Dizisi</i>	31
3.3.	Dizinin Çok Katmanlılığı ve Yansımaları	35
3.3.1.	Dizinin Çok Katmanlılığı	35
3.3.2.	Dilsel Bağlamdaki Meydan Okumalar ve Yansımaları	40
3.3.3.	Kültürel Göndermeler ve Yansımaları	45
3.4.	Dizinin Didaktik Yönü ve Yansımaları	47

4. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

4.1.	Itamar Even-Zohar ve Coğuldizge Kuramı	58
4.2.	Türk Çeviri Çocuk Yazın Dizgesi ve <i>Talihsiz Serüvenler Dizisi</i>	61

SONUÇ	65
-------	----

EKLER

EK-I	68
EK-II	87
EK-III	101
KAYNAKÇA	108

GİRİŞ

Bu çalışma için incelenecek eserin seçilmesinde, lisans eğitimimin son yılı olan 2006'da Akşit Göktürk'ü Anma Toplantısı bağlamında dinleme fırsatı bulduğum bir bildiri etkili olmuştur.¹ İlgi çekici bulduğum bir çocuk edebiyatı eseri olan *Talihsiz Serüvenler Dizisi*'ni daha sonraki dönemde yüksek lisans derslerimden biri için hazırladığım bir araştırmaya konu olarak seçtim. Seri kitaplarını ve çevirilerini daha yakından inceleme fırsatı bulduğum bu araştırma sırasında serinin kaynak ve erek metinlerini çeviri kararları çerçevesinde karşılaştırdım. Yüksek lisans tez başlığı belirleme aşamasında ise, serinin kaynak ve erek kültürlerdeki alımlanma biçimlerinin ve Türk çeviri çocuk yazın dizgesinde nasıl bir yere sahip olduğunun mercek altına alınacağı bir araştırma yapmaya karar verdim.

Çalışmanın kaynak kültür ayağı çerçevesinde yaptığım araştırma göstermiştir ki, Amerikalı genç yazar Daniel Handler'ın Lemony Snicket takma adıyla yazdığı *Talihsiz Serüvenler Dizisi*, 1996'da yayınlanan ilk kitaptan 2006'da yayınlanan on üçüncü ve son kitaba kadar Amerika'da büyük bir ilgi ile karşılanmış ve oldukça geniş bir okur kitlesine ulaşmıştır. Bu popülerliği eserin, diğer başka batı ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de, çeviri yazın dizgesine katılması konusunda ilgi uyandırmış ve önde gelen yayınevlerinden biri eserin telif haklarını almıştır. Seri kitapları Türkiye'de 2002–2006 yılları arasında Nurettin Elhüseyni çevirileriyle yayınlanmıştır. Eserin kaynak ve erek kültürlerde yayınlanma tarihleri arasında anlamlı bir fark görülmezken; erek kültür çocuk okuru esere kaynak kültür çocuk okurunun gösterdiği ilgiyi göstermemiştir.

Yapılan çeviri karşılaştırması sonucunda eserin erek kültüre aktarılırken son derece titiz bir çalışma yapıldığı görülmüştür. Çevirmenin, başka birçok alanla

---

¹ Leman Giresunlu, “*Talihsiz Serüvenler Dizisi: Kültürlerarası Çeviride Aydınımın Beden Algısı*”, *Akşit Göktürk'ü Anma Toplantısı 2006 – Yazında ve Çeviride Beden*, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul, 2007 s.108-122

birlikte, çocuk edebiyatı eserleri çevirisinde de deneyimli olduğu dikkat çekici saptamalardan biridir.

Eserin Türkçe'ye kazandırılmış çevirilerinin titizlikle, çevirmenin farklı konu alanları bilgisi ve/veya araştırmaları yerinde kullanılarak yapıldığı saptamasından sonra alımlanma farklılıklarının tespiti için, Eyüp Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu öğrencilerinden farklı yaş guruplarıyla, farklı zamanlarda, farklı konulardaki bakış açılarını gözler önüne sermek amacıyla çeşitli uygulama çalışmaları yapılmıştır. Tamamen gönüllü bir araştırma gurubuyla yapılan çalışmaları, adı geçen kurumda görevli İngilizce öğretmeni olmam dolayısıyla iki yıllık bir sürece yayılabildiğim gibi, bu süre zarfında çocuk okurun hem araştırma konusu eserle, hem de başka eserlerle kurduğu ilişkileri çok yakından izleme imkanı buldum ve bu sayede Türkiye'de çocuk edebiyatı dizgesi ve çeviri çocuk edebiyatının bu üst dizge içindeki yeri konusunda önemli olduğunu düşündüğüm saptamaların yanı sıra tez danışmanım Necdet Neydim'in yardım ve yönlendirmeleriyle başka araştırmalarıma ilham kaynağı oluşturabilecek yeni soru(n)larla da karşılaştım.

Çalışma, dört temel bölümden ve alt başlıklarından oluşmaktadır. Birinci bölümde, çocuk edebiyatı, okumalar ve gözlemler ışığında tanımlanmaya çalışılmış; tarihi süreçte çocuk edebiyatının içinden geçtiği süreçler, Batı'da ve Türkiye'de ayrımıyla iki başlık altında inceleme konusu yapılmış; Türkiye'de çocuk edebiyatı ve çeviri çocuk edebiyatı dizgesinin çocuk edebiyatı dizgesindeki yeri araştırma konusu olarak alınmıştır.

Çocuk edebiyatının kavramsal çerçevesinin çizildiği ilk bölümden sonra ikinci bölüm, "Çocuk Edebiyatında Popüler Türler" başlığıyla; gerçeküstü ve olağanüstü kavramlarını tanımladıktan sonra araştırma konusu eserin dahil olduğu türün belirlendiği bölümdür. Daha sonra adı geçen eserin bir serüven dizisi olması dolayısıyla; "Serüven Dizileri" başlığı altında serüven dizisi tanım ve tür ayırımına yer verilmiş, Batı çocuk edebiyatında görülen serüven dizisi örneklerine ve bu dizilerin hangi oranda ve zaman diliminde Türk çeviri

çocuk yazın dizgesine kazandırıldığına değinilmiştir. Böylece araştırma konusu eserin kazandırılan diğer eserler içindeki konumu açıklığa kavuşturulmuştur.

Üçüncü bölümün ilk alt başlığı incelenen serinin tanıtılmasına ayrılmıştır. Yazarla ilgili araştırma sonuçlarına yer verildikten sonra öykülerin içeriği ve çevirileri ile ilgili kısa bir giriş yapılmıştır. Takip eden alt bölümlerde, serinin kaynak ve erek kültür çocuk okuru tarafından alımlanma süreciyle ilgili uygulamalı araştırmalara yer verilmiş ve eserin kaynak ve erek kültürlerde aldığı farklı tepkilerin nedenleri, dizinin farklı yönleri ele alınarak, çeviribilim kavramları ışığında aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Son bölümde ise Itamar Even Zohar'ın çoğuldizge kuramı kısaca tanıtıldıktan sonra önceki bölümlerde yapılan çeviribilimsel saptamalar değerlendirilmiş, çalışmanın kuramsal çerçevesi çizilmiştir.

1. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATI VE TÜRK YAZIN DİZGESİNDEKİ YERİ

1.1 Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının tanımı tarihsel süreçte çocukluk dönemine ve çocuk kavramına dönük algı ve uygulamalardaki değişimlere paralel olarak gelişim göstermiştir. Modern çağdan önce bugün anladığımız anlamda bir çocukluk dönemi fikri gelişmiş değilken çocuklar görmezden gelinen, umursanmayan varlıklar olarak tanımlanmıştır. Modernite çocuğu önce bir değer olarak tanımlamış, aile içinde ve toplumda giderek daha önemli bir varlık olarak yer almasında önemli bir rol oynamıştır.²

Çocuk edebiyatına bakış açısının bu şekilde gelişim göstermesinde değişen şartların yanında, günümüzün önde gelen araştırmacılarının görüşleri de etkili olmuştur. Örneğin Seth Lerer *Children's Literature* adlı eserine, çocuğa dönük bir edebiyatın günümüzdeki anlamıyla olmasa da hep var olduğu iddiasıyla başlar. Ona göre, moderniteden önce de çocuğa dönük bir edebiyatın varlığından söz edebiliriz; farklı olan, çocuklara yönelik yazılıdan çok sözlü edebiyattan bahsetmenin mümkün oluşu ve edebiyatın önde gelen işlevinin çocuğun yetiştirilmesi sürecinde üstleneceği öğretici rol olarak kabul edilmiş olmasıdır.³

Günümüzde çocuk edebiyatını, genel edebiyattan ayıran çizgiler eskiden olduğu kadar keskin değildir. Son yüzyıla kadar çocukluk çağı, büyümeye yönelik eğitimle desteklenip bir an önce atlatılması gereken bir dönem olarak görülürken; artık çocuk da etrafında olup bitenlerle, aldığı eğitimle, içinde bulunduğu kültürün değerleriyle, gördükleri, duydukları ve okuduklarıyla

---

² Necdet Neydim, *Çocuk ve Edebiyat: Çocukluğun Kısa Tarihi - Edebiyatta Çocuk Figürleri*, Bu Yayinevi, İstanbul, 2000 s.12-13

³ Seth Lerer, *Children's Literature*, The University of Chicago Press, Chicago, 2008 s.1

şekillenen bir birey olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla çocuk edebiyatı da, yalnızca pedagojik amaçla oluşturulan eserlerin yanısıra çocuk okurun gerçeklerine ve gereksinmesine dönük olarak çeşitlenmektedir. Çocuk, kendine özgü bir okur olarak tanınmış ve okuduklarının sorumluluğu kısmen de olsa ona bırakılmıştır:

Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarında, görsel ve dilsel örüntüler içinde sunulanları anlama sorumluluğu çocuğa bırakılmıştır. Başka bir deyişle, kitaplar aracılığı ile sanatçıların aktardığı iletiler, her çocuğun düş ve düşünce devinimiyle yeniden yaratılır.⁴

Çocuk kitapları da macera öyküleri, fantastik öyküler, aile, arkadaş, okul sevgisi gibi konularda yazılmış öyküler, korku öyküleri, bilim-kurgu öyküleri gibi gruplara ayrılabilen, çocuk okur ilgi alanına giren kitapları alırken ebeveyn ya da öğretmen kontrolünde de olsa seçme hakkını kullanmaktadır. Yani çocuk edebiyatı da edebiyat dizgesi içinde kendine özgülüğüyle yer almıştır.

Çocuğa yönelik edebiyat söz konusu olduğunda çocuğa görelilik ilkesi büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarla “çocuk” kavramının tanımı derinleştikçe çocuğa görelilik ilkelerinin sayısı artmış, dolayısıyla çocuk edebiyatı üreticilerinin göz önünde bulundurması gereken daha fazla özellik ortaya çıkarılmıştır. Çocuğun gereksinimlerine ve yaşına bağlı olarak değişen

---

⁴ Sedat Sever, “Niçin Çocuk Edebiyatı?”, *İlköğretim Çocuk Edebiyatı Eğitim Sen Kitap Kataloğu 2010*, Eğitim Sen, İstanbul, 2010 s.92

fiziksel, ruhsal ve dilsel gelişim düzeyine cevap verebilecek nitelikteki eserler kabul görmekte ve jargon içindeki yerlerini almaktadırlar.⁵

Tüm bunların ışığında bir tanımlama yapmak gerekirse çocuk edebiyatı, farklı yaş ve gelişim nb n düzeylerinde olan çocuk okurun ihtiyaçlarına yönelik, onu her anlamda hayata hazırlayan, farklı duygu durumlarını ve düşünceleri uygun biçimde içselleştirebilmesini sağlayan, ruhsal gelişimine ve kişiliğinin oluşumuna katkıda bulunan, onun ilgi duyduğu alanlara giren konularla köprüler oluşturan ve düş dünyasına uyum sağlayan kurgu ve kavramlarla oluşturulmuş bir dizgedir.⁶

1.2. Batı’da Çocuk Edebiyatının Gelişimi

Tarih boyunca çocuk edebiyatı, “çocuk” kavramına bakış açısına bağlı olarak çeşitli süreçlerden geçmiş, değişimlere uğramış ve bugünkü şeklini almıştır. Başlangıçta çocuk ve çocukluk dönemi hayatın göz ardı edilen, değersiz, bir an önce atlatılmak istenen bir bölümü olarak görülmüş, hayatın geri kalanını şekillendiren öğrenmelerin, anlamlandırmaların, değer yargılarının edinildiği ve şekillendiği zaman dilimi olduğunun anlaşılması için çok uzun süre geçmesi gerekmiştir. Günümüzde hakim olan anne sevgisine dayalı çocuk merkezli aile düşüncesinin oluşumu ise XVIII. yüzyılın ortalarına doğru ancak şekillenmiş, çocuk ve çocukluk hakkındaki olumsuz düşünceler bilim ve edebiyattaki gelişmelerin etkisi ile değişen toplum içinde geçerliliğini yitirmiş; yerini giderek çocuğun lehine gelişen düşüncelere ve duygu durumlarına bırakmıştır. (Neydim, 2000: 12)

Feodal kültürde bugün anladığımız anlamda olmasa da çocuğa dönük ya da çocuğa göreleştirilmiş bir sözlü edebiyat anlayışının varlığından söz edebiliriz.

---

⁵ Mehmet Kaya, “İlköğretim Çocuk Edebiyatı Ölçütleri: Ölçütler I, Çocuk Edebiyatında Çocuğa Görelik”, *İlköğretim Çocuk Edebiyatı Eğitim Sen Kitap Kataloğu 2010*, Eğitim Sen, İstanbul, 2010 s.17

⁶ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

Çocukluk döneminin erken yaşta (7) sona ermesinin de etkisiyle çocuk daha erken bir yaşta yetişkinler dünyasının sözlü metinleriyle karşılaşabilmiştir. Burada asıl araştırılması gereken nokta o dönemde metinlerin etik ve ahlaki değerler açısından ne kadar çocuğa göreleştirildiğidir.⁷

Edebiyat, hayatın hemen aşılması gereken bir dönemini (çocukluk) yaşayan çocuğun büyüklerin dünyasına mümkün olduğunca çabuk geçmesini sağlamak için kullanılan öğretici bir araç olmuştur. Bu anlayışa göre çocuk, önce dinleyerek ve izleyerek, sonra da okuyarak edebiyatla etkileşim içine girer ve büyüklerinin amacına hizmet edecek şekilde hazırlanmış çeşitli türlerdeki metinlerden etkilenerek büyür.

Çocuk edebiyatı tarihini kısaca ele almak gerekirse sırasıyla Antik ve Ortaçağ'dan sonra XVII. , XVIII. , XIX. yüzyıllarda ve günümüzde çocuğa bakış açısını incelemek önemli ipuçları sağlar niteliktedir. Antik çağda tamamen görmezden gelinen çocuk ciddiye alınmak, birey olarak kabul görmek için büyümeli, büyüdüğünü kanıtlamalıdır. İstenmeyen, günah ürünü olarak görülen çocuğun hiçbir hakkı söz konusu değildir. Ebeveynler çocuklarını terk edebilme hatta öldürebilme hakkına sahiptir. Böyle bir ortamda edebiyat, çocuğun çocukluğundan kurtulması için kullanılan öğretici bir amaca hizmet eder ancak. Ortaçağa gelindiğinde bu denli acımasız bir yaklaşıma rastlanmaz ancak çocuk hala bir birey olarak kabul edilmiş değildir. Bu ancak XVII. yüzyılda kat edilebilecek bir aşamadır. Bu dönemde aile içinde önem kazanmaya başlayan çocuk bunu değişen toplum değerlerine ve bilimsel gelişmelerin de etkisiyle sorunu konu alan edebiyat eserlerine borçlu olacaktır. Farkındalığın artmasıyla ebeveynlere ve çocuklara yönelik öğretici metinler üretilmiştir ancak çocuk, edebiyatta hala dikkate değer bir konu değildir. XVIII. yüzyıla gelindiğinde ise çocuk artık ailedeki sevgi objesi konumuna kavuşmaya başlamış, çocukluk çağının ayrıcalığının anlaşılmasıyla çocuk eğitime verilen önem artmıştır. Çocuk yavaş yavaş bugünkü merkezi konumuna, ailesinin gelecekteki temsilcisi sıfatına kavuşmuştur. Çocuk için

---

⁷ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2011

edebiyat ise XIX. yüzyılda bile önemli bir eğitim aracı olarak görülecek, daha öncesine göre çok yol kat edilmiş olsa da çocuğun ihtiyaçları değil, eğitilip istenen yetişkin hale getirilebilmesine katkıda bulunmak edebiyatın birincil gayesi olmaya devam edecektir. (Neydim, 2000: 13–16)

Günümüzde ise çocuk, yüzyıllar süren hiçe sayılmanın intikamını alırcasına ailenin tam merkezine yerleşmiş, dünyaya getirilmesi, sağlığı ve eğitimi ailenin en önemli amacı olmuştur. Çocuk psikolojisi ve gelişimi üzerine çalışmaların hızla artmasıyla konuya yoğunlaşan aileler çocuğun ekonomik anlamda da çok önemli bir sektör olmasını kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla çocuk edebiyatının da edebiyat dizgesi içinde giderek daha önemli bir yere kavuştuğu sonucuna varmak yanlış olmaz. Yetişkin okurdan ayrılarak kendini belli eden çocuk okur ilgi alanlarını ortaya koymaya, ihtiyaçlarına cevap veren ürünleri seçme hakkını kullanmaya başlamıştır.

1.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi

Türkiye’de çocuk edebiyatının, tarihsel süreçte çocuğun toplum içerisindeki öneminin değişiklik göstermesiyle paralel olarak ortaya çıktığını söylemek doğru olacaktır. Osmanlı’da çocuk, değer verilen bir varlık olmasına karşın kendini yetişkinler dünyasına kabul ettirmek için gerekli şartları yerine getirene kadar tanımsızdır. Kadının erkekle eşit haklara sahip olmasıyla birlikte çocuk da önemsenmiş ancak toplum içinde kendine özgü bir yer edinememiştir. Bu ancak Tanzimat’tan sonraki Batılılaşma çabalarıyla söz konusu olmuştur. (Neydim, 2000, 19-27) Bu dönem ve sonrasında çocuklara yönelik çalışmalar incelenerek Batı’nın etkisiyle çocuğun farkına varıldığı, eğitimine verilen önemin arttığı ve çocuk edebiyatının özellikle didaktik yönüyle önemsenmeye başlandığı sonucuna varmak mümkündür.

Batı’da XVIII. yüzyıl aydınlanma düşüncesiyle çocuk ve çocuk edebiyatı alanında yaşanmaya başlanan gelişmeler Türkiye’de XIX. yüzyılın ikinci

yarısında etkisini göstermiştir. Ülkemizde bu döneme kadar çocuk edebiyatına dönük bir çalışma görülmemiş, Tanzimat'la birlikte çocuğa ve çocukluğa bakış açısı değişmiş, çocuğun eğitimine verilen önem artmış ve bu amaca hizmet etmek üzere didaktik bir çocuk edebiyatı anlayışı geliştirilmiştir. (Neydim, 2000: 26-27)

Çocuk Edebiyatı adlı çalışmasında sırasıyla Tanzimat Dönemi, Meşrutiyet Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi Türk Çocuk Edebiyatı incelemeleri sunan Necdet Neydim'in eseri incelendiğinde tarihsel süreçte farkındalığın artmasıyla giderek yoğunlaşan çalışmalarla şekillenen bir edebiyat dizgesi olarak Türk Çocuk Edebiyatı'nın dönem dönem toplumu şekillendiren anlayış ve gelişmelerden yoğun bir biçimde etkilendiği açıkça görülür. Türkiye'de çocuk edebiyatı aydınlanmayla birlikte çeviri edebiyatla başlamış, Cumhuriyet Dönemi'nde artan öğrenci sayısı ile birlikte eğitime verilen önemin de artmasıyla daha merkezi bir konuma yerleşmiştir ancak yerli çocuk edebiyatı eserlerinin sayısı yeterli olmadığından boşluğu çeviri edebiyata yönelerek doldurma eğiliminde olmuştur. Dönem yazarlarının verdiği yerli çocuk edebiyatı eserlerinde benimsenen anlayış ise Batı merkezli olmaya devam etmiştir. Bu durumun Türkiye'de ancak 1980 sonrası çocuk edebiyatında değişiklik göstermeye başladığı görülür. Bu dönemde,

...çocuk edebiyatında yoğun bir didaktizmden vazgeçilmiştir. Çocuk edebiyatı çocuk gerçekliğine daha bir saygıyla yaklaşır, çocuğu edebiyatın nesnesi olmaktan çıkarıp öznesi durumuna getirirken; bu edebiyatın içine toplumsal eleştiriler rahatlıkla girmeye başlamıştır.⁸

---

⁸ Necdet Neydim, *Çocuk Edebiyatı*, Bu Yayınevi, İstanbul, 2003-1 s.69

Özetlemek gerekirse, günümüz Türkiye’inde çocuk okurun edebiyat eserinden ne beklediği de önemli hale gelmiş, yayınlanan eserler değerlendirilirken eserin çocuk dünyasına yakınlığı da göz önünde tutulur olmuştur.

1.4. Türkiye’de Çeviri Çocuk Edebiyatı

Bundan önceki bölümde de değindiğimiz gibi, Türkiye’de çeviri çocuk edebiyatı Tanzimat’la birlikte maruz kalınan Batı etkisiyle söz konusu olan çocuk edebiyatı eserlerine ihtiyacı karşılamak için Türk Edebiyat dizgesine girmiş, yeni oluşmakta olan Türk Çocuk Edebiyatı dizgesinde merkezsiz bir konum elde etmiştir.

XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra Türkiye’de çocuk eğitimindeki yeni yaklaşımlarda Batı’nın yoğun etkileri görülür ve bu etkiler kendini çocuk edebiyatında da göstermektedir. Modern toplum anlayışına uygun bireyler yetiştirebilmek için Batı örnek alınarak, biraz geç de olsa, idealize çocuk figürü oluşturma çabasının sonucu ortaya çıkan eserler Türkçe’ye kazandırılmıştır. Tanzimat döneminden sonraki Cumhuriyet dönemi ise kendinden önceki dönemde temeli atılan modernleşme çalışmalarının uygulanmaya başladığı dönem olarak kabul edilebilir. Türk yazarlar özgün eserler vermeye başlar ve kültürel öykünme sürmesine rağmen çeviri çocuk edebiyatı eski merkezsiz konumunu bir süreliğine kaybeder ancak 1945 yılından sonra başlayan klasiklerin Türkçe’ye kazandırılması çalışmaları çocuk edebiyatını da önemli ölçüde etkiler. 1960-1990 yılları arasında, dönemin yeni çocuk anlayışını yakalamaya çalışan çocuk kitapları da çevrilmiş olmasına rağmen, çeviri çocuk klasikleri en çok basılan çocuk kitapları olmuştur. Eğitim sistemi ve çocuk edebiyatı sorgulanmaya başlamış, yenilikçi yazarlardan da çeviriler dilimize kazandırılmıştır ancak klasiklerin üstünlüğü sürmüştür. 1990-2000 yılları arası incelendiğinde ise klasiklerin hala çok egemen bir konumda olduğu görülür. Bu durumun nedeni olarak, klasiklerin ideolojik müdahalelere açık, kolay yönlendirilebilen çocuk figürünü işleyen ve yayınevleri için kolay elde

edilebilir, modern çevirilere göre daha masrafsız olması gösterilebilir. (Neydim, 2000: 28-46)

Özetlemek gerekirse, çeviri çocuk edebiyatı Türk Çocuk Edebiyat dizgesinde başlangıçta elde ettiği merkez konumunu kısa bir süreliğine kaybetse de XX. yüzyılın ikinci yarısında başta klasiklerin ve az sayıda modern eserin çevirileriyle tekrar elde etmiştir. Günümüzde giderek artan özgün esere ve Batı'da bu anlayışın hızla değişmesine rağmen Türkiye'de çocuk edebiyatında öğreticilikten vazgeçemeyen anlayışın bir sonucu olarak klasikler, çocuk edebiyatı dizgesinde hala önemli bir yere sahiptir.

2. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATINDA POPÜLER TÜRLER

2.1 Gerçeküstü (Masal ve Mit)

Gerçeküstü sözlük anlamıyla “gerçeği aşan, gerçeğin üstündeki gerçek” demektir.⁹ Edebiyattaki anlamı düşünülecek olursa da gerçeküstü, gerçekleşmeyen, düş dünyasına konan şey olarak açıklanabilir. Edebiyatın başlangıcı olarak kabul edilen masal ve mitolojik öyküler (söylenler) gerçeküstünün sınırları içinde kabul edilen türlerdir.

Masal ve söylenler okur ya da dinleyicisini her şeyin mümkün olduğu yer ve zamanlara, hiçbir şeyin şaşırtıcı görünmediği dünyalara götürür. Her edebiyat ürünü gibi onlar da olduğu toplum, kültür ve zamanın izlerini taşır ve bu yükünü çağlar boyunca nesilden nesile aktarır. İyiyle kötünün karşı karşıya olduğu bu tür anlatılarda okuru rahatlatıcı sonlar söz konusudur, kötüler çok büyük olasılıkla kaybeder.¹⁰

Gerçeküstü metinlerde kahramanlar sınırsız güce sahiptir. Sihir, büyü, periler, cinler, şeytanlar, hayaletler son derece normal karşılanır ve olayların sebebi sorgulanmaz, açıklama gereği duyulmaz çünkü olaylar her şeyin mümkün olduğu bir dünyada geçer. Bu tür metinler başlangıcından beri çocuk edebiyatı açısından da çok önemlidir. Toplumun öğretilerinin gizlendiği, benimsetilmek istenen değerlerin işlendiği, gerçeküstü öğelerle bezenmiş metinler yetiştirilmek istenen insan modelinin şekillendirilmesi için araç olarak kullanılmıştır. Çocuk okurun da günümüzde en çok ilgisini çeken edebi türlerden birinin gerçeküstü olduğunu söylenebilir. Yetişkinlerden farklı bir düşünme ve anlama yöntemine, farklı gerçekliklere sahip olduğu her fırsatta

---

⁹Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (Çevrimiçi)
<http://tdk.org.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFFAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=ger%C3%A7ek%C3%BCst%C3%BC>

¹⁰ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

dile getirilen çocuk, bu tür metinlerde gerçek hayatta sahip olamadığı özgürlüklere sahiptir. Düş dünyası yetişkinlere göre çok daha zengin olan çocuk kendi gerçekliğine daha yakın, hayal edebildiğince güçlü öykü karakterleriyle kendini kolayca özdeşleştirerek zevkli bir okuma süreci yaşamaktadır.

Bu noktada, yaptığım kısa bir araştırmaya değinmek istiyorum. Haziran 2010'da Eyüp Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu öğrencilerinden yaşları on iki - on üç olan kırk bir kişilik bir okur gurubunun 2009-2010 yılında okuduklarını söyledikleri kitapları inceleme fırsatı buldum.¹¹ Özellikle son yıllarda popüler olan gerçeküstü, fantastik ve bilimkurguya örnek olabilecek serüven yüklü metinlerin çok okuduklarını gördüm. Buradan çıkarılacak sonucun, çocuk gerçekliğine yakın olmalarının da etkisiyle, merak uyandıran, çocuğun içinde bulunduğu yoğun çalışma programından kaçışlar yapabilmesinde olanak sağlayan okuma deneyimleri sunmaları sayesinde gerçeküstü öğelerle örülü metinlerin, her zaman hedef okur kitlesi olmasalar da, çocukların ilgisini çektiği düşüncesindeyim.

2.2 Fantastik ve Olağanüstü

Fantastik, bir yazın türü olarak, Tzvetan Todorov'un *Fantastik* başlıklı çalışmasında, "tekinsiz" olarak nitelenen türle "olağanüstü" olan arasındaki kararsızlık olarak tanımlanmaktadır; fantastik, bu iki türü birbirinden ayıran sınırdaki varlık bulur.

---

¹¹ Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu'nda 2009-2010 eğitim öğretim döneminde 7/A sınıfının rehber öğretmeni olmam dolayısıyla, akademik yıl sonunda sınıftaki öğrencilerin sene boyunca okuduklarını belirttikleri kitapları e-okul bilgi sistemine girmekle yükümlüydüm. Bu sayede, sınıf kütüphanesi kayıt defterini ve öğrencilerden alınan kitap isimlerini inceleme fırsatı buldum.

...fantastik, bir kararsızlık süresi kadardır: algıladıkları şeyin, paylaşılan düşüncenin tanımladığı biçimiyle, “gerçeklik” olup olmadığına karar vermek zorunda kalan okuyucunun ve öykü kişinin ortak kararsızlığı. ... Gerçekliğin yasaları olduğu gibi duruyor ve anlatılan olayları açıklamaya yarıyorsa yapıt başka bir türe girer: tekinsiz türe. Ya da tersine okuyucu, olayı açıklamak için yeni doğa yasalarını kabul etmek durumundaysa olağanüstü türe girmiş oluruz.¹²

Gerçeküstünden farklı olarak fantastik öyküde geçişler vardır. Masallarda gerçekle bağlantısı olmayan bir dünya, açıklama gerektirmeyen hayal ürünü olaylar söz konusuysa fantastik bu kadar güvenli değildir. Gerçeküstü dünyayla gerçek dünya arasında gidiş-gelişler vardır. Öykü boyunca peronlar, dünyalar değiştirilerek fantastiğin sınırları içine girilir ve gerçeküstünün sağladığı, gerçekliğin sınırlarını kaldırma özgürlüğü elde edilir. Öykü bittiğinde ise okur gerçek dünyaya döner.

Tüm bunlardan hareketle özetlemek gerekirse, öykü tam anlamıyla gerçeküstü türe, yani peri masallarına ya da mitolojik öykülere dahil edilemiyor ancak bu türlere özgü imgelere sahipse ve aynı zamanda gerçek dünyanın kurallarıyla açıklanabilen durumlar söz konusuysa ancak olanların hepsini bu şekilde çözümlenemeyenler; kısacası okur ve/veya öykü kişisi için iki durum arasında belirsizlik varsa fantastikten bahsetmek mümkün olmaktadır.

Olağanüstü ise sözlükte alışılmıştan, benzerlerinden farklı olan, fevkalade olarak açıklanmaktadır.¹³ Bir şeyin gerçekleşebilir olması çok zorsa, olağan değil; olağanüstüdür. Bu noktada olağanüstü ile gerçeküstünün farkının ortaya konması önemlidir. Olağanüstü söz konusu olduğunda gerçekleşmesi çok güç

---

¹² Tzvetan Todorov, *Fantastik: Edebi Türe Yapısal bir Yaklaşım*, çev. Nedret Öztokat, Metis Eleştiri, İstanbul, 2004 s.47

¹³ Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (Çevrimiçi)
<http://tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=olağanüstü>

olmasına rağmen imkansız olmayan türden olaylar söz konusudur; ancak gerçeküstü tamamen düş dünyasında olup biter ve gerçekleşmesi imkansızdır.

Gerçek düzlemde yüzleşmekten, karşılaşmaktan korkulan bütün olaylar gerçeküstü düzlemde imgelerle yaşanır, hiçbir şey sorgulanmaz. Okuma süreci sona erdiğinde gerçek dünyaya dönüş vardır. Olağanüstü türünde ise bu tür bir dünya değiştirmeden bahsetmek mümkün değildir. Olanların açıklanması, çözülmesi gerekir. Olağanüstünün varlığı gerçek dünyadan kopmayı gerektirmez ve dolayısıyla okuma sürecinin sonunda bir dönüş yaşanmaz, olup bitenler zaten yaşadığımız dünyanın sınırları içinde gerçekleşir ve açıklanır.¹⁴

Tüm bunların ışığında, bu çalışmanın inceleme konusu olan *Talihsiz Serüvenler Dizisi* öykülerini ele alalım. (*Talihsiz Serüvenler Dizisi* çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde TSD kısaltması ile de karşılanacaktır.) Dizide olağanüstü yeteneklere sahip üç kardeşin anne babaları öldükten sonra onlara kalan servete sahip olmak için türlü düzenlerle çocukları ele geçirmeye, hatta öldürmeye çalışan kötü bir adamla mücadeleleri ve ailelerine ait büyük bir sırrı ortaya çıkarma öyküleri anlatılmaktadır. En büyük Boudelaire kardeşi Violet çok yetenekli bir mucit, ortanca kardeş Klaus doymak bilmez bir kitap kurdu ve bunun sayesinde gündelik tabirle ayaklı bir kütüphane ve en küçük kardeş Sunny de çok güçlü dişlere sahip, ancak serinin sonuna doğru büyüklerin dilinde konuşamaya başlayabilen çok zeki bir bebektir. Üç kardeş, on üç kitaplık seri boyunca karşılaştıkları tüm zorlukları kendi bedensel ve zihinsel yeteneklerini kullanarak aşarlar.

TSD kahramanları gerçek hayatta çocukların üstesinden gelmesinin oldukça güç olacağı sorunları olağandışı yöntem ve yeteneklerini kullanarak aşarlar ancak bunlar gerçeküstü değil olağanüstü olaylardır ve kahramanlar gerçeküstü güçlere sahip olanların aksine yapmayı başardıkları her şeyi bir olguya dayandırmak zorundadır. Okuyucu kitapları gerçek dünyadan kopmadan okur ve dolayısıyla kitabı kapattığında herhangi bir gerçekliğe dönüş yaşanmaz. Bu

---

¹⁴ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

düşünceden yola çıkarak şu kanıya varılabilir: Eser fantastik türün bazı özelliklerini taşımakla birlikte bu türün bir örneği değildir. Öykünün olağanüstü öğeler içeren bir serüven olduğunu söylemek daha doğru olacaktır.¹⁵

2.3. Serüven Dizileri

2.3.1. Serüven Dizisi

Serüven sözcüğünün sözlükteki karşılığı “sıra dışı ve heyecan verici ya da cesaret gerektiren bir tecrübe”dir.¹⁶ Dünya çocuk edebiyatı geleneği incelendiğinde serüven öykülerinin çocuk edebiyatı dizgesinde başlangıçtan beri çok önemli bir yere sahip olduğu görülür. Daha önce de belirtildiği gibi, yetişkinlerden farklı bir gerçeklik düzeyine sahip çocuk okur, kendi dünyasına daha yakın bulduğu bu tür öyküler aracılığı ile gerçek hayatta elde edemediği güçlere sahip olma, hayal gücüne hitap eden maceralar yaşama, korkularıyla yüzleşme cesaretini gösterebilme ve eğlenceli bir okuma deneyimi yaşama fırsatı bulduğundan bu tür öyküler tercih edilen çocuk edebiyatı eserleri arasındadır.

Serüven dizileri ise, yukarıda bahsi geçen macera içerikli öykülerin bölümlere ayrılarak her maceranın ayrı bir öykü olarak sunulduğu dizi kitaplar olarak tanımlanabilirler. Gizemli, korku ve heyecan verici olabilen, çeşitli yaş gruplarına hitap eden farklı dil ve kavrama düzeylerine uygun olarak kaleme alınmış, okurun hayal gücünü besleyen gerçek ve gerçeküstü öğeler barındıran, kahramanın büyük çoğunlukla bir çocuk ya da bir hayvan olduğu ve yazın geleneği gereği serinin her kitabında ayrı bir maceranın kaleme alındığı

---

¹⁵ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

¹⁶ Oxford Dictionaries (Çevrimiçi)
http://oxforddictionaries.com/view/entry/m_en_gb0010100#m_en_gb0010100, (çev. Burcu Yılmazoğlu)

(istisnalar yok değildir: Batı'nın önde gelen çocuk edebiyatı yazarlarından Enid Blyton'ın kaleme aldığı bir serüven dizisinde -St Clare's- bu geleneğe uyulmadığı da görülür¹⁷) diziler serüven dizisi olarak adlandırılabilir.

2.3.2. Serüven Dizisi Türleri

Serüven dizilerini farklı özelliklerine göre çeşitli gruplar altında toplamak mümkündür. Çocuk edebiyatı serüven dizileri incelendiğinde türlerine göre temel olarak; tamamen masalsı öğeler içeren gerçeküstü, yaşadığımız dünyanın kurallarını benimsemiş olan olağanüstü ve bu iki tür arasında geçişlerin yaşandığı fantastik türdeki serüven dizilerine rastlamak mümkündür.¹⁸

Gerçeküstü türüne dahil olan eserlerde, kahramanlar macerayı gerçeküstü dünyada yaşar, çoğu zaman sihir ve büyüün onlara verdiği güce sahiptir ya da hayaletler, cadılar, periler söz konusudur ve olanlar için açıklama yapılmaz. Türk çeviri çocuk yazın dizgesinde yerini almış olan Angie Sage'in *Septimus Heap*¹⁹ dizisi bu türe özgü özelliklere sahiptir.

Olağanüstü türe dahil edilebilecek eserlerde durum farklıdır. Okur kitapta düzlem değiştirmez ve kahramanın sır çözmeye ya da düşmanları alt etmedeki başarıları sahip olduğu fiziksel güçler sayesinde. Daha önceki bölümde de belirtildiği gibi, bu çalışmanın konusu olan Lemony Snicket imzalı *Talihsiz Serüvenler Dizisi*²⁰ bu başlık altında kabul edilmelidir.

---

¹⁷ Enid Blyton resmi çevrimiçi adresi, (çevrimiçi) <http://www.enidblyton.net/st-clares/>, 10 Mart 2010

¹⁸ Ncedet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

¹⁹ Angie Sage, *Septimus Heap*, çev. Ferhan Ertürk, Altın Kitaplar, İstanbul, 2008

²⁰ Lemony Snicket, *Talihsiz Serüvenler Dizisi*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2002

Fantastik türe dahil edilebilecek serüven dizilerinde ise gerçek dünya ile gerçeküstü dünya arasında geçişler vardır. Günümüz çocuk edebiyatında bu türün en açık örneklerinden biri J. K. Rowling'in *Harry Potter*²¹ dizisidir.

Bunların yanında çocuk edebiyatında tür olarak bilimkurguya, bilimsel öykülere, tarihi öykülere ve çizgi roman türüne örnek oluşturabilecek serüven dizisi örneklerine rastlamak da mümkündür. Yine Türk çeviri çocuk yazın dizgesine girmiş olan K. A. Applegate imzalı *Dönüşüm*²² (*Animorps*) bilimkurgu, J. C. Greenburg imzalı *Andrew Lost*²³ serisi bilimsel içerikli, Türk çocuk edebiyatı eserlerinden İsmail Bilgin imzalı *Kurtuluşun Kahramanları*²⁴ tarihi ve yine çeviri çocuk edebiyatı eseri olan, H. I. Larry imzalı, aynı adla Türkçeleştirilen, *Zac Power*²⁵ serisi çizgi roman serüven dizilerine örnek gösterilebilir.

Bu şekildeki tür ayrımının yanı sıra, günümüz çocuk yazın dizgesinde çocuklar için yazılmış olan dizilerle, çocuklar için yazılmadığı halde çocukların alıp okuduğu dizilerin ayrımı da söz konusudur. Yine Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu'nda, 2009–2010 eğitim öğretim yılı boyunca gözlemlenen on bir – on dört yaşları arasındaki okurların en çok ilgi gösterdiği kitap türlerinden birinin, son zamanlarda dünya yazınında popüler olan, fantastik öğeler içeren korku içerikli çeviri dizileri – Stephenie Meyer imzalı *Alacakaranlık*²⁶ serisi bu bağlamda çarpıcı bir örnektir – olduğu görülmüştür.

---

²¹ J. K. Rowling, *Harry Potter*, çev. Ülkü Tamer, Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001

²² K. A. Applegate, *Dönüşüm*, çev. Simay Antep, Altın Kitaplar, İstanbul, 2003

²³ J. C. Greenburg, *Andrew Lost*, Random House Books, UK, 2004

²⁴ İsmail Bilgin, *Kurtuluşun Kahramanları*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009

²⁵ H. I. Larry, *Zac Power*, çev. Neşe Akın, Caretta Çocuk Yayınevi, İstanbul, 2010

²⁶ Stephenie Meyer, *Alacakaranlık*, cep boy 3. bs., çev. Hüseyin Baran, Epsilon Yayınevi, İstanbul, 2009

Günümüz çocuk okuru, dünya genelinde yerleşmeye başlayan ve medya tarafından da beslenen korku kültürünün etkisiyle hayatın içinde bu duygu durumunu keşfetme eğilimindedir. Teknolojinin sağladığı birçok imkana sahip çocukların maruz kaldığı metinler eskiden olduğu kadar ebeveynlerin ve/veya eğitimcilerin kontrolü altında tutulamamakta, çocuk kendisi için çok uygun görülmeyen metinlere, doğası gereği, bilinmeyeni keşfetme düşüncesiyle ilgi duymakta ve eskiye göre daha kolay ulaşabilmektedir. Çocuklar sosyal hayat içinde bu metinlerle karşılaşmakta ve onları kendilerine uydurmaya çalışmaktadır ancak içerik açısından hedef kitle çocuk okur olmadığı için bu tür diziler çocuklara uygun değildir.²⁷

2.3.3. Çocuk Edebiyatı Dizisinde Serüven Dizileri

Çocuk edebiyatının Batı yazın dizgesi içinde kendine özgü yerini almaya başladığı dönemlerden itibaren serüven öyküleri ve dizileri de dizge içinde kendi yerlerini almışlardır. Yapılan literatür taramaları sonucu, XX. yüzyılın başından günümüze dek çeşitli türlerde ve çok farklı kitap sayısına sahip yüzün üzerinde serüven dizisine ulaşılmıştır. 175 kitaptan oluşan seri – Carolyn Keene imzalı *Nancy Drew Gizem Dizisi*²⁸ – olduğu gibi; 2 kitaplık seri de – Daniel J. Hale ve Matthew LaBrot imzalı *The Zeke Armstrong Gizem Dizisi*²⁹ – vardır. Bu serilerden bazıları 19. yüzyıl içinde dilimize kazandırılırken özellikle son yirmi yıllık süreç içinde seri kitap çevirileri artmıştır.

1900'lü yıllardan itibaren ilk örneklerine rastlanan serüven dizilerinin, edebiyatın çocuk eğitiminin çok önemli bir ayağı olarak değerlendirilmesinin sonucu olarak, öğretici özellikleri ağır basan, çocuğa milliyetçi bir bakış açısı kazandırma çabası içinde, çocuğun tarihe veya bilime olan merakını artırmaya

²⁷ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

²⁸ Carolyn Keene, *Nancy Drew*, çev. Meriç Akçay Güvenç, Mandolin Yayıncılık, İstanbul, 2010

²⁹ Daniel J. Hale, *The Zeke Armstrong Mystery Series*, Top Publications, ABD, 2004

yönelik ya da kahramanları aracılığıyla kız ve erkek çocuklar için farklı toplumsal görevleri benimsetme eğilimine sahip olabildikleri görülmektedir. Çocukluk döneminin hayatın önemli bir evresi olduğunun bilincine varan ebeveyn ve eğitimcilerin, çocuk edebiyatının genelinde olduğu gibi, çocukların ilgisini çeken macera öykülerini de çocuğun eğitiminde önemli bir araç olarak görmesi günün şartlarının doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, ilk öyküsü 1908 yılında yayımlanan Lucy Maud Montgomery imzalı *Anne Shirley*³⁰ serisi öksüz bir kız çocuğunun çeşitli maceralarını konu alan sekiz kitaplık bir seridir. Öykülerde iyi kalpli ve iyi ahlaklı Anne, sahip olduğu nitelikleri ve sağlam karakteri sayesinde öğretmenlik eğitimini tamamlar, evlenir ve yedi çocuklu bir anne olmayı başarır.

Serüven dizileri içinde, dedektif serileri dikkat çekici bir alt tür olarak ele alınabilir. Çok akıllı ve meraklı bir kız ya da erkek çocuğunu veya sevimli ve zeki bir hayvanın başkahraman olduğu dedektif öykü dizilerinin kitap sayısının azımsanmayacak kadar çok oluşu da bu tür öykülerin yoğun ilgi gördüklerini kanıtlar niteliktedir. Örneklendirmek gerekirse, 1927-2000 yılları arasında yirmi altı öyküsü yayımlanan Walter R. Brooks imzalı *Freddy The Pig*³¹ serisi meraklı bir domuzun dedektiflik maceralarını işler; 1963 yılında ilk öyküsü yayımlanan Donald J. Sobel imzalı *Encyclopedia Brown*³² serisinin yirmi beş öyküsü bulunmaktadır ve erkek çocukları için dedektiflik öyküleri içerir; 1948-1986 yılları arasında yayımlanan otuz dokuz kitaplık *Trixie Belden*³³ serisi ise birden fazla yazarın imzasını taşır ve dedektif bir kız çocuğunun maceralarını işler.

---

³⁰ Lucy Maud Montgomery, *Anne of Green Gables (100th Anniversary Edition of Anne of Green Gables)*, Penguin Books Ltd., Londra, 2008

³¹ Walter R. Brooks, *Freddy The Pig, Puffin Books*, New York, 2001

³² Donald J. Sobel, *Encyclopedia Brown*, Bantam Books, ABD, 1963

³³ Kolektif yazarlar, *Trixie Belden*, US Random House Children's Books, ABD, 1948

Günümüze doğru gelindikçe serüven dizilerinin çocuk edebiyat dizgesinde giderek daha önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. 1990 ve 2000’li yıllarda çok sayıda yazar, çok çeşitli türlerde serüven dizileri kaleme alarak çocuk edebiyatına katkıda bulunmuşlardır. Rastlanan yüzün üzerindeki serüven dizisinin elliye yakını 1990’dan sonra yayımlanmıştır. Dizilerin genel olarak, dört-sekiz yaş arası, sekiz-on iki yaş arası, dokuz-on iki yaş arası, on-on dört yaş arası, on iki ve üzeri yaşlardaki ya da genç-yetişkin okurlara yönelik olarak gruplandırıldığı ve hedef kitlesine uygun içerik, kahraman ve dil yapısıyla işlendiği ilk bakışta saptanabilen özellikleri arasındadır.

2.3.4. Türk Çeviri Çocuk Edebiyatı Dizgesinde Serüven Dizileri

Türk çocuk edebiyatı incelendiğinde aydınlanma dönemiyle birlikte batı çocuk edebiyatından beslenmeye başladığı ve çeviri çocuk edebiyatı dizgesinin çocuk edebiyatı dizgesi içinde merkezselsel bir konuma sahip olduğu görülür. Günümüze yaklaştıkça Türk çocuk edebiyatı yazarlarının verdiği eserlerle bir Türk çocuk edebiyatından bahsetmek mümkün olmuştur ancak bu dizge içinde çeviri eserlerin günümüzde de merkezselsel konumunu korumakta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Batı çocuk edebiyatında serüven dizilerini incelediğimde 1900’lü yıllardan itibaren Batı’da çeşitli konu, hedef yaş gurubu ve kitap sayısına sahip yüzü aşkın serüven dizisine ulaştığımı daha önce de belirtmişim. Bundan sonraki aşamada bu dizilerin Türk çeviri çocuk yazın dizgesine kazandırılma oranlarını saptayabilmek amacıyla bir tarama çalışması yaptım ve bu dizilerin altmışından fazlasının farklı zamanlarda, farklı yayınevleri tarafından Türkçe’ye çevrildiğini gördüm. Türkiye’de yirmiye yakın yayınevi farklı kaynak kültürlerden, çeşitli konu ve hedef yaş grubuna sahip serüven dizilerini Türk çeviri çocuk yazın dizgesine katmış ve katmaya devam etmektedir.

Daniel Handler imzalı TSD ise, 2002–2007 yılları arasında Doğan Egmont yayıncılıktan Nurettin Elhüseyni çevirileriyle Türk çeviri çocuk edebiyatına kazandırılmış ve her öykü birbirinden bağımsız, farklı ölçülerde ilgi görmüştür. Kitaplar 1999-2006 tarihleri arasında kaynak dilde yayınlanmış, yukarıda da belirtildiği gibi 2002-2007 tarihleri arasında dilimize kazandırılmıştır. Tarihsel süreçte dilimize kazandırılan bazı başka dizilerin aksine, eserlerin kaynak dilde yayınlanması ile erek dile çevrilmesi arasında birkaç yılı geçmeyen bir fark söz konusudur. Bu noktada dizinin kaynak ve erek kültürlerdeki alımlanma farklarının oluşumunda tarihi faktörlerin etkili olmadığını söylemek yerinde olacaktır. Kaynak ve erek kültür okuru metinlerle aynı tarihi dilimde karşılaşmış ancak metinlere farklı tepkiler vermişlerdir.

2.3.5. Çocuk Okurun Gözüyle Serüven Dizileri

2.3.3. ve 2.3.4. alt başlıklarında görülen sayısal değerlerden de hareket ederek serüven dizilerinin çocuk edebiyatı dizgesi için önemli türlerden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Piyasadaki çocuk edebiyatı eserlerinden serüven dizisi olanların çok sayıda olmasının yanı sıra İstanbul'daki Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu öğrencilerinin katkısıyla yapılan bir anket çalışması da bu türün çocuk okur için önemini ortaya koyar niteliktedir. Ankette yaşları on bir ve on iki olan yüz elli iki okurdan tek soruluyu cevaplamaları istenmiştir. Soru, “Okumayı sevdiğiniz macera kitaplarını tek bir öyküsü olduğunda mı; yoksa art ardına birden fazla öyküsü olduğunda mı daha çok seviyorsunuz? Tercih sebebinizi kısaca yazınız.” şeklindedir.

Yüz yirmi dört okur birbirinden farklı gerekçelerle dizi halindeki macera öykülerini okumayı daha çok sevdiğini; yirmi sekiz okur ise tek kitaplık maceraları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Yüz elli iki okurdan alınan cevapların tamamı, Ek-I'de görülmektedir. Soruya verilen yanıtlar göstermiştir ki, macera yaşama, korku ve sır çözme, keşfetme gibi merak uyandıran duyu durumları ile işlenmiş, gerçeküstü ve olağanüstü öğeler içeren serüven

öykülerinin, bu niteliklerinin yanında, dizi halinde olmaları da onları çekici kılmaktadır.

Özetlemek gerekirse, birbiri ardına gelen, sürükleyici bir olay örgüsü ve okurun kendini özdeşleştirebileceği kahraman ya da kahramanlara sahip serüven dizilerinin, macera deneyimi yaşıyor olmalarının yanında; çocuk okurun hoşlandığı okuma deneyiminin daha uzun soluklu olmasını sağlamaları da serüven dizisi türünün sevilen bir alt tür olmasında etkindir.

3. BÖLÜM

KAYNAK VE EREK KÜLTÜR ÇOCUK EDEBİYATI DİZGESİNDE *TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ*

3.1. *Talihsiz Serüvenler Dizisi*

3.1.1. Yazar Daniel Handler

Talihsiz Serüvenler Dizisi kitaplarının yazarı, Lemony Snicket takma adıyla Daniel Handler'dır. 28 Şubat 1970'de Kaliforniya'da doğmuş, 1992 yılında Wesleyan Üniversitesi'nden mezun olmuştur.

Aralarında *The New York Times*, *Entertainment Weekly* ve *US News World Report* gibilerinin de bulunduğu saygın gazete ve dergilerin olumlu eleştirilerini toplayan Lemony Snicket kitaplarının satışının dünya çapında elli milyona ulaştığı söylenmektedir.

Yazdığı maceralarda çocukları çok çeşitli yer ve zamanlara sürükleyen Handler, çocukların bebek yerine konulmasını anlamsız bulduğunu ve onların yetişkinlerden farksız olduğunu düşündüğünü dile getirmiştir. Hikâyelerini, tıpkı yetişkinler gibi, hayatın gerçeklerine hazır olan ve olmayan çocuklar olduğunu düşünerek yazdığını vurgulamıştır.³⁴

Bu çalışmaya konu olan serüven dizisi ve diğer kitapları incelendiğinde yazarın eserlerine yansıttığı çok çeşitli alanlardaki bilgi birikimi dikkat çekicidir. *TSD*'yi ele almak gerekirse, on üç kitaplık metin bazen oldukça karmaşık hale gelebilen dilsel öğelerle örülmüştür. Ayrıca, bilimsel gerçeklerin uzun uzadıya anlatıldığı bölümler, serinin tamamı düşünüldüğünde yüzlere ulaşan sözcük anlamı açıklamaları serinin örtük öğreticiliğinden bahsetmeyi mümkün kılar niteliktedir. Yazarın, çocukları sürüklediği maceraların yanında değindiği

---

³⁴Ginny Wiehardt, "Daniel Handler aka Lemony Snicket", 2006 (Çevrimiçi)
<http://fictionwriting.about.com/od/interviews/a/lemony.htm>, 2 Haziran 2010

toplumsal sorunlar, insan ilişkilerine yönelik eleştirileri, yaptığı ayrıntılı psikolojik çözümler ve metin içinde gönderme yapılan kaynak kültürde önemli yere sahip isimler göz önüne alındığında çok katmanlı bir metinle karşımıza çıktığı söylenebilmektedir. Okur açısından bakıldığında bu çok katmanlılığın okura ulaşabilme düzeyi, okurun içinde bulunduğu kültür ve yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir.

Yazar Daniel Handler, TSD dışında imzasını taşıyan *The Basic Eight, Watch Your Mouth, Adverbs, Horseradish, The Dark, The Baby in the Manger, The Latke Who Couldn't Stop Screaming, The Lump of Coal, The Composer is Dead, 13 Words* adlı kitapların yanısıra, *Kill the Poor* ve *Rick* adlı iki filmin de metin yazarıdır.³⁵

Son olarak Daniel Handler, günümüzün önemli gruplarından **The Magnetic Fields**'ın akordiyoncusu olarak bir yandan müzisyenlik hayatını da sürdürmektedir.

3.1.2. Anlatıcı Yazar Lemony Snicket

Lemony Snicket öykünün üç ana kahramanı Boudelaire öksüzlerinin yaşadığı talihsiz serüvenleri, onları adım adım izleyerek, titizlikle topladığı kanıtlarla ve büyük bir gizlilik içinde, çetin tehlikeler atlatarak okura aktarma görevini üstlenen metin yazarıdır ve kendisi de olayların içinde bir kahraman olarak karşımıza çıkar. Snicket hem çocukların kaderini belirleyen geçmiş olaylardaki rolüyle, hem de daha sonra yaşanan olayları aktaran anlatıcı-yazar rolüyle okura iki katmanlı bir şekilde ulaşır. Anlatıcı-yazar rolü ön plandadır. On üç kitaplık seri boyunca varlığını okura sık sık hatırlatır, örneğin yirmi yedi defa açıkça okurun mutlu bir hikaye okumak isterse elindeki kitabı hemen

---

³⁵Lemony Snicket Bibliography (Çevrimiçi)
http://en.wikipedia.org/wiki/Lemony_Snicket_bibliography 12 Şubat 2011
İsmi geçen bu eserlerin isimlerine ulaşılmış ancak bunlar tezin temel amacıyla doğrudan ilgili olmadıkları için ayrıntılı biçimde incelenmemiştir.

bırakmasını ve daha keyifli bir şeyler okumasını salık verir. Öykünün heyecanlı noktalarında daktilosunun şeridi bittiği için özür diler ya da birden anlatmakta olduğu olaydan başka konuya atlar ve bir süre sonra okuru bıraktığı yerden alıp öyküsünü anlatmaya devam eder.

Bu bölümlerde Snicket'in okuma sürecini kesintiye uğratarak okurun kendini olaylarla tamamen özdeşleşmesini önlediğini söylemek yanlış olmaz; ancak yazar bunu yaparken okurla olan iletişimi hiç koparmaz.³⁶

Metnin üst kişisi olarak gücünün ve sorumluluklarının farkında görünmektedir. Snicket çocukların başlarına geleni kamuoyuna aktarıp hikayenin kötü kişisinin ne kadar kötü olduğunu, çocukların tüm zorluk ve tehlikelerle nasıl başa çıktıklarını ve bu süreçte hayatı birçok açıdan nasıl anlamlandırdıklarını gözler önüne serme görevini üstlenmiştir. İşinin zorluklarını her kitabın sonunda editörüne macera dolu olaylardan sonra yazıp ulaştırdığı mektup, doküman ve ipuçlarıyla kanıtlar.

Bu üst kişinin varlığı çeviri edimi açısından da önemlidir. Elhüseyni, Snicket'in üslubuna sadık bir çeviri yöntemi izleyerek metnin genelinde takındığı tavrı bu konuda da korumuş ve metnin yabancılığını erek kültür okuruna aktarmayı seçmiştir. Yazarın kaynak kültür okuru üzerinde bırakmayı hedeflediği etki böylece erek kültür okuruna da yansıtılmıştır.

Uzun süreli gözlemlerime dayanarak konuyla ilgili şu düşüncemi ortaya koymak isterim: Türk çocuk edebiyatı eserlerinde Batı'da olduğu kadar yaygın olmayan bu tür müdahaleler çocuk okura eserin kendisinininde başka bir kültürün ürünü olduğunu hatırlatmakta ve aynı zamanda eseri ilginç ve çekici kılan farklı bir okuma deneyimi yaşatmaktadır.

---

³⁶ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, İstanbul, 2010

3.1.3. Çevirmen Nurettin Elhüseyini

Talihsiz Serüvenler Dizisi'nin Türkiye'de Doğan Egmont'tan çıkan çevirileri Nurettin Elhüseyini imzası taşımaktadır.

Elhüseyini, 1954 yılında Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde doğmuştur. Darüşşafaka Lisesi ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'nden mezun olmuştur.

AnaBritannica'da yazı kurulu üyesi ve çeşitli yayın kuruluşlarında editör olarak çalışmıştır. Halen serbest çevirmen ve araştırmacı kimliğiyle çalışmalarına devam etmektedir.

Nurettin Elhüseyini, TSD dışında Doğan Egmont'tan çıkan bir serüven dizisi olan Holly Black ve Tony Diterlizzi imzalı *Spiderwick Günceleri*³⁷,nin de çevirmenidir. Çevirmen, bu iki seri dışında farklı yayınevlerinden de birçok başka çocuk kitabını Türkçe'ye kazandırmış ve bunların yanında siyaset, bilim, din, tarih, mitoloji ve felsefe alanlarında kaleme alınmış birçok eserin de çevirisini yapmıştır.

Yukarıda adı geçen iki serinin yaklaşık yirmi kitabı dışında otuzdan fazla çevirisi bulunan Elhüseyini'nin çocuk edebiyatı da dahil çok geniş bir konu alanı yelpazesinde çeviri çalışmaları yapıyor olması, benim düşünceme göre, TSD çevirilerindeki yetkinliğini de açıklar niteliktedir. Eserin yazarı Daniel Handler'ın tanıtıldığı 3.1.1. başlığında TSD öykülerinde Handler'ın birçok konu alanına olan ilgisini ve bu alanlardaki bilgi birikimi yansıttığı üzerinde durulmuştu. Bu noktada Elhüseyini'nin de farklı alanlardaki bilgi birikimini ve çeviri deneyimini bu çalışmasına başarıyla yansıttığı düşüncesindeyim.

---

³⁷ Holly Black ve Tony Diterlizzi, *Spiderwick Günceleri*, çev. Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2009

3.1.4. Dizi Öyküleri ve Çevirileri

Talihsiz Serüvenler Dizisi'nin kahramanları ebeveynlerini evlerinde çıkan bir yangın sonucunda kaybeden, her biri ayrı üstün yeteneklere sahip üç kardeştir. Öyküler boyunca Boudelaire öksüzleri kendilerine kalan mirası ele geçirmeye çalışan Kont Olaf'la mücadele ederek büyürler. Eser –çeviri aşamasında da belirleyici rol oynadığını düşündüğüm olay örgüsünün karmaşıklığının anlaşılabilmesi amacıyla– Ek II'de tanıtılmıştır. Üç çocuk, farklı yeteneklerle donatılmıştır ve Handler özellikle anlatıcı-yazar Snicket ve kitap kurdu Klaus karakterleri aracılığı ile öykü boyunca yüzlerce sözcüğü çocuk okurun anlayabileceği şekilde açıklar, kaynak kültürde çok önemli yere sahip çok sayıda isim ve esere gönderme yapar, hukuki ve bilimsel metinlere yer verir ve sıkıcı olduğunu kabul ederek öğretici bir üslupla bilimsel gerçeklerden söz eder.

Benim açımdan eseri çevirmen ve çeviri kararları bağlamında inceleme konusu yapan en önemli faktörler de, bu dilsel ve kültürel öğelerin çeviri edimi açısından zorlayıcı yönleri olmuştur. Eser öyküleri boyunca yer alan çok çeşitli sözcük, kavram, bilimsel terim ve açıklama; hukuki söylemler ve sözcükleri oluşturan harflerden kurulu şifreler eserin çeviri edimi açısından dilsel bağlamdaki zorlayıcı yönlerini oluşturmaktadır.

Bunlara ek olarak yukarıda da belirtildiği gibi, bazı bölümlerde kaynak kültürde önemli yere sahip Batı'lı ünlü isimlere göndermeler yer almaktadır. Çeviri edimi açısından, çevirmenin bu göndermeleri, eserin yabancılığını koruyarak, olduğu gibi erek kültüre aktarmayı seçmiş olması önemlidir. Bu karar, göndermelerin kaynak ve erek kültürlerde okura ulaşabilme düzeylerinin değişiklik göstermesi sonucunu beraberinde getirmesi açısından eserin kaynak ve erek kültürlerde aldığı farklı tepkilerin gerekçelendirilmesi aşamasında tekrar ele alınacaktır.

3.2. Dizinin Kaynak ve Erek Kültür Dizgesinde Alımlanması

3.2.1. Kaynak Kültürde *Talihsiz Serüvenler Dizisi*

Talihsiz Serüvenler Dizisi, ilk öykünün 1999 yılında yayımlanmasından itibaren kaynak kültür okurunun büyük ilgisini uyandırmıştır. Kaynak kültür okurunun kitaplara, televizyonda ve internette yazara, seriyle ilgili internet sitelerine, daha sonra piyasaya çıkan seri ürünlerine gösterdiği ilgi göz önünde bulundurulacak olursa, yedi yıl içinde on üç öyküye imza atan yazar Daniel Handler'ın her öyküsünün sabırsızlıkla beklendiğini düşünmek yanlış olmaz.

Günümüz teknolojisinin verdiği fırsatlardan yararlanan okur kitlesi seriyle ilgili birçok web sitesinin oluşturulmasını sağlamıştır. Web sitelerindeki forum vb paylaşım alanlarının incelendiğinde her öykünün son sayfasındaki, bir sonraki öyküye gönderme yapan, ipuçlarının okuru serinin bir sonraki kitabına hazırlar nitelikte olduğu sonucuna varılmaktadır. Sözü edilen forumlardan birinde tarihi düzlemde geriye dönük yaptığım kısa bir incelemede gördüm ki, yaşlarının dokuz ile on iki arasında değiştiğini belirten Snicket hayranı ve forum yazarı okurlar, serinin herhangi bir öyküsü yayımlandıktan kısa süre sonra öykünün sonundaki ipuçlarından yola çıkarak bir sonraki öyküyle ilgili tahmin ve tartışma süreci yaşamıştır.³⁸ İpuçlarının nasıl olayları işaret ettiği konusunda süren bu fikir paylaşımları son öykünün yayınlanmasına ve gizemin çözülmesine kadar sürmüştür.

Serinin Amerikan yayınevi Harper Collins Children's Books resmi web sitesinde Mayıs 2007 itibarıyla seri kitaplarının satışının dünya genelinde “en çok satanlar” listesinde olduğunu duyurmuştur.³⁹ Bunun bir reklam bilgisi olma olasılığı da akla gelmektedir ancak kitapların başka birçok dile de

---

³⁸ Internet Book List, (Çevrimiçi) http://www.iblist.com/list_comments.php?id=94&type=series, 3 Mart 2010

³⁹ Harper Collins Children's Books, (Çevrimiçi) <http://www.harpercollinschildrens.com/Search/SearchResults.aspx?TCId=100&&SKw=unfortunate%20events&ST=1&SFTtype=2&ReqPID=3>, 3 Mart 2010

çevrilmiş olması eserin ilgi gördüğü iddiasını destekler niteliktedir. Kitaplar kaynak dilde yayımlandıktan kısa süre sonra dünya genelinde kırk bir dile çevrilmiş ve başka kültürlerin beğenisine sunulmuştur.

Serinin kitaplarının yanında Handler, seri üzerine *The Beatrice Letters*⁴⁰, *Lemony Snicket: The Unauthorized Autobiography*⁴¹ ve *Horseradish: Bitter Truths You Can't Avoid*⁴² başlıklarıyla üç kitap daha yayınlamıştır. Ayrıca, *The Puzzling Puzzle: Botherome Games Which Will Bother Some People* başlıklı bir aktivite-oyun kitabı, seri çizim ve temalarıyla süslenmiş *The Blank Book* adlı bir günlük, *The Notorious Notations* adlı bir not defteri; *Mysterious Message Concerning The Dismal Dinner*⁴³ başlığıyla serinin ilk kitabından öncesiyle ilgili ipuçları veren bir kitapçık ve *13 Shocking Secrets You'll Wish You Never Knew About Lemony Snicket*⁴⁴ başlığıyla serinin son kitabı *Son'u* tamamlayıcı bir el kitabı satışa sunulmuştur. Bu eser ve ürünler Türkçe'ye çevrilmemiş, kaynak dildeki kopyaları yabancı yayın satan bazı kitapevlerinin (Pandora ve Robinson Crusoe 389 gibi) raflarında yerlerini almışlardır.

Serinin ilk üç öyküsü 17 Aralık 2004 tarihinde izleyici önüne çıkan ve seriyle aynı adı taşıyan filme konu olmuş; film kırk altı farklı ülkede kısa zaman aralıklarıyla gösterime girmiştir.⁴⁵ Filmin gösterime girmesinden sonra yayınlanan öykülerin de filmleştirilmesi ile ilgili, yukarıda sözü geçen forumlarda rastlanan, bazı soru ve talepler söz konusu olmuştur ancak filmin

---

⁴⁰ Lemony Snicket, *The Beatrice Letters* (A Series of Unfortunate Events companion), Harper Collins Publishers, ABD, 2006

⁴¹ Lemony Snicket, *Lemony Snicket: The Unauthorized Autobiography*, Harper Collins Publishers, ABD, 2002

⁴² Lemony Snicket, *Horseradish: Bitter Truths You Can't Avoid*, Harper Collins Publishers, ABD, 2007

⁴³ Lemony Snicket, *Mysterious Message Concerning The Dismal Dinner*, Harper Collins Publishers, ABD, 2004

⁴⁴ Lemony Snicket, *13 Shocking Secrets You'll Wish You Never Knew About Lemony Snicket*, Harper Collins Publishers, ABD, 2006

⁴⁵ IMD, "Release Dates For Lemony Snicket's A Series Of Unfortunate Events", (Çevrimiçi) <http://www.imdb.com/title/tt0339291/releaseinfo>, 22 Şubat 2009

devamı gelmemiştir. Film kaynak kültürden kısa süre sonra Türkiye’de de gösterilmiştir ancak gişe başarısı ile ilgili herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır. Araştırmamda birlikte çalıştığım öğrencilerimden küçük bir gurup filmi izlediklerini ya da duyduklarını dile getirmişlerdir.

Yukarıda belirtilen çalışmaların yanı sıra, serinin popüler kültürdeki yerinin sağlamaştırılması Daniel Handler ve Tim Curry’nin okumalarıyla oluşturulan sesli kitaplar; 2004’te piyasaya sürülen “Lemony Snicket’s A Series of Unfortunate Events Video Game” adlı video oyunu; yine 2004’te sekiz yaş ve üzeri oyunculara yönelik hazırlanan “The Perilous Parlor Game” başlıklı oyun; on dört yaş altı çocuklar için hazırlanan “The Catastrophic Card Game” adlı oyun ve son olarak Ekim 2006’da Handler’in akordiyoncu olarak müzik kariyerine devam ettiği grup The Magnetic Fields imzalı “The Tragic Treasury: Songs from A Series of Unfortunate Events” adlı albümle desteklenmiştir.

Özetlemek gerekirse TSD, kaynak kültür çocuk okurunun yoğun ilgisinin etkisiyle birçok yardımcı öğeyle de desteklenerek, kısa zamanda popüler kültürün tüketim nesnesine dönüştürülmüş ve Batı çocuk yazın dizgesindeki yerini almıştır. TSD’nin yanı sıra yedi kitaba daha imza atmış olan Handler’ın Amerika’nın ünlü çocuk edebiyatı yazarlarından biri olmasındaki önemli payı göz ardı edilemeyecek olan seri, kısa süre içinde Batı ve Doğu’da birçok ülkede okura ulaştırılmıştır.

3.2.2. Erek Kültürde *Talihsiz Serüvenler Dizisi*

TSD kitaplarının kaynak kültürde yayımlanma tarihi ile Türkçe’ye çevrilme tarihi arasında çok da anlamlı bir farkın söz konusu olmadığı daha önce de belirtilmişti. Serinin Amerika’da yayımlandıktan sonra aldığı tepki ve hızla popüler kültürün tüketim malzemesi haline gelmesi dünyanın birçok başka ülkesindeki yayıncıların da ilgisini kısa sürede çekmiş ve seri böylece birçok

dile çevrilmiştir. Kitaplar 1999–2006 yılları arasında kaynak kültürde, 2002–2007 yılları arasında da Türkiye’de yayınlanmıştır.

2.3.4 nolu “Türk Çeviri Çocuk Edebiyatı Dizgesinde Serüven Dizileri” başlığı altındaki, serüven dizileriyle ilgili araştırmamın sonucunu burada hatırlatmak yerinde olacaktır: 1900’lü yıllardan itibaren Batı’da yüzü aşkın, çeşitli konu, hedef yaş gurubu ve kitap sayısına sahip serüven dizisine rastlanmış ve bunlardan altmışından fazlasının farklı zamanlarda, farklı yayınevleri tarafından Türk çocuk edebiyatına kazandırıldığı görülmüştür. Bu noktada sözü geçen serüven dizileri konusunda yaptığım dar çerçeveli bir incelemeye değinmek, çalışmamın konusu olan TSD kitaplarının Türk çeviri çocuk yazın dizgesi içindeki konumuna ışık tutması açısından yararlı olacaktır.

Batı çocuk edebiyatında önemli yere sahip yüz yirminin üzerinde seriyi konu alan inceleme çalışmam 1908 yayınlanma tarihli ve Lucy Maud imzalı *Anne Shirley (Anne of Green Gables)* (Mongomery: 2008) serisinden başlanarak günümüze kadar rastlanan tüm örnekleri kapsamakla birlikte; araştırmaya dahil edilemeyen serilerin de var olma ihtimali bulunmaktadır. Bu serilerin konu bazlı bir incelemesinden sonra; macera tarzında, bilimsel içerikli, tarihi, bilimkurgu, korku ya da kız ve erkek çocuklarının sosyal rollerini vurgulayan ve/veya çocuğun toplum hayatına dahil edilmesi aşamasında bir takım hedef davranışların çocuğa kazandırılmasını amaçlayan seriler olduğu görülmektedir. Çok önemli görülen bir nokta ise, bu serilerin yüzden fazlasının macera içerikli, yani serüven dizisi olduğunu söylemenin mümkün olmasıdır. Çeşitli yaş gruplarına hitaben kaleme alınmış, çok farklı kitap sayılarına sahip bu dizilerin Türk çeviri çocuk yazın dizgesine kazandırılma oranlarının özellikle 1990lardan sonra Türkiye’de faaliyet gösteren yayınevlerinin artan ilgisi sayesinde azımsanmayacak oranda olduğu görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi yüze yakın serinin altmış sekiz tanesine ait kitapların tamamının ya da bir bölümünün çeşitli yayınevleri tarafından Türkçe’ye çevrildiği görülmüştür ancak bu sayının –ulaşılamayan eserler olma ihtimali göz önünde bulundurularak- kesin sayı olduğunu belirtmek mümkün değildir.

Yukarıda bahsi geçen çeviri serilerin Türkiye'deki yayın haklarına sahip yayınevlerine değinmek gerekirse: altı yayınevi çeviri çocuk-geç yetişkin serüven dizileri alanında diğer yayınevlerine göre daha fazla eserin dilimize kazandırılmasını sağlamaktadır. Bunlar alfabetik sırayla: Altın Kitaplar, Artemis Yayınları, Beyaz Balina, Can Çocuk, Doğan Egmont ve Tudem Kültür Yayıncılık'tır. Bunlar dışında yine alfabetik sırayla, Afa Yayınları, Aksoy Yayıncılık, Büyülü Fener Yayınları, Doğan Kitap, Dost Yayınları, Günışığı Kitaplığı, İnkılap Kitabevi, İthaki Yayınları, Say Yayınları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları ve Yapı Kredi Yayınları'nın da çocuk-geç yetişkin okur kitlesine hitab eden çeviri serüven dizileri bulunmaktadır. Bu yayınevlerinden özellikle Altın Kitaplar, Beyaz Balina, Can Çocuk, Doğan Egmont, Günışığı Kitaplığı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları ve Tudem Kültür çocuk kitapları konusunda uzmanlaşma sürecinde olan yayınevleridir.

TSD'nin yayın haklarına sahip Doğan Egmont'tan Haziran 2010 itibariyle serüven dizisi türü örneği toplam on altı çeviri piyasaya sürülmüştür. Bu seriler alfabetik sırayla: Paul Stewart ve Chris Riddell imzalı *Barnaby Rimes* (çev. Kadir Yiğit Us), Thomas Brezina imzalı *Çok Satan Macera Kitapları Seti* (kolektif çevirmen), Stephen W. ve Lucy Hawking imzalı *Evrane Açılan Gizli Anahtar Dizisi* (çev. Nükhet İzet), yazarın Geronimo Stilton adıyla piyasaya sürdüğü *Geronimo Stilton Serisi* (çev. Eren Cendey), David Lee Stone imzalı *Ilmoor Günceleri* (çev. Belgin Selen Haktanır), yine Thomas Brezina'nın kaleminden *Kaplan Takımı* (çev. Murat Aksoy), R. A. Montgomery imzalı *Maceranı Kendin Seç* (çev. Deniz K. Pala), Jennifer Frantz imzalı *Narnia Günlükleri* (çev. Müfit Balabanlılar), Rick Riordan imzalı *Percy Jackson ve Olimposlular* (çev. Kadir Yiğit Us), Gail Herman imzalı *Schooby Doo* (çev. Nükhet İzet), Mary Pope Osborne imzalı *Sihirli Ağaç Evi* (çev. Sibel Sakacı), Holy Black ve Tony Diterlizzi imzalı *Spiderwick Günceleri* (çev. Nurettin Elhüseyni), yazarın Lemony Snicket adıyla piyasaya sürdüğü *Talihsiz Serüvenler Dizisi* (çev. Nurettin Elhüseyni), Chris Mould imzalı *Tehlikeli ve Tuhaf Bir Macera* (çev. Belgin Selen Haktanır), Pierdomenico Baccalario

imzalı Ulysses Moore (çev. Delal Aydın) ve Richard A. Knaak ve Jaf Hwan Kim imzalı Warcraft: Sunwell Üçlemesi (çev. Can Ali Sabuncu)'dir.⁴⁶

Bu veriler göz önünde bulundurularak, TSD çevirilerinin Türk çeviri çocuk edebiyatı dizgesindeki yeri üzerine yapılması mümkün saptama özetle şu şekildedir: TSD kitapları Türk çocuk yazın dizgesinde söz sahibi olan yayınevlerinden biri olan Doğan Egmont'un, piyasadaki on altı çeviri serüven dizisinden biridir ve çocuk edebiyatının yanı sıra birçok başka alanda da çevirileri bulunan Nurettin Elhüseyni çevirileriyle Türkçe'ye kazandırılmıştır.

Serinin, Türk çocuk okurunun ilgi gösterdiği dizilerden biri olduğu iddia edilebilir. Bu araştırmanın yapıldığı 2009 yılının ikinci yarısında on üç çeviri kitabın raflarda bulunan kopyalarına bakıldığında; ilk kitabın on üçüncü, ikincinin dokuzuncu, üçüncünün yedinci, dördüncünün altıncı, beşincinin yedinci, altıncının dördüncü, diğer yedi öykünün ise ikinci ya da ilk basımları olduğu görülmektedir.

Serinin adını taşıyan film de serinin alımlanmasını etkileyen faktörlerdendir. İlk üç öyküyü konu olan film sayesinde sözü edilen öykülerin, devamına göre daha popüler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca, öykünün giderek uzun ve karmaşık hale geldiği ikinci yarı kitapları, daha kolay anlaşıldığı görülen ilk yarısına göre daha az ilgi görmüştür.

Bu rakamlar göz önünde bulundurulduğunda serinin Türk çocuk okuru tarafından ilgiyle karşılandığını söylemek mümkündür ancak serinin kaynak kültürde gördüğü ilgiyle karşılaştırıldığında bu oran düşüktür. Bu durumda akla ilk gelen, olumsuz görünen bu verinin eserin çevirisiyle ilintili olabileceği düşüncesidir. Ancak bu noktada çeviri etkinliği açısından göz önünde bulundurulması gereken birçok değişken söz konusudur. Eserin tanıtılmamasına ayrılan 3.1. numaralı başlık altında da belirtildiği gibi eserin öne çıkan özelliklerinden biri kaynak kültüre özgü öğelerle örülü olmasıdır. Dilsel

---

⁴⁶ İsmi geçen bu eserlerin isimlerine ve hedef kitlelerine dair bilgilere ulaşılmış ancak bunlar tezin temel amacıyla doğrudan ilgili olmadıkları için tek tek incelenmemiştir.

bağlamdaki iddiasının yanı sıra eser, erek kültür okuruna ulaşma düzeyi kaynak kültürdekinden çok daha düşük olan kültürel göndermelere sahiptir.

Eserin hitap ettiği kaynak kültür çocuk okuru, kendi kültürüne dair kişi, yazınsal metinler, söylemler... vb öğelerle iç içe olduğu okuma sürecine daha çabuk ve yüksek oranda uyum sağlamıştır. Erek kültür çocuk okuru ise, işlevsel eşdeğerliliğin sağlanması için üzerinde titizlikle çalışıldığı görülen, yabancı bir kültüre dair öğelerle örülü bir metinle karşılaşmış ve metnin macera yönü ve üslubu sayesinde “eğlenceli” olarak tabir ettikleri bir okuma süreci yaşamalarına rağmen okuma deneyimleri kaynak kültürdeki akranlarından farklı olmuştur. Bundan sonraki aşamada merceğe altına alınacak olan metnin bu dilsel ve kültürel anlamdaki çok katmanlılığının kaynak ve erek kültür okurlarına ulaşma düzeyinin kültüre ve yaş gurubuna bağlı olarak değişiklik göstermesi kültürlerarası etkileşimde çevirmen kararlarının önemini vurgular nitelikte olacaktır.

3.3. Dizinin Çok Katmanlılığı ve Yansımaları

3.3.1. Dizinin Çok Katmanlılığı

Daha önce de belirtildiği gibi TSD öykülerinde, yazarın eserlerine yansıttığı çok çeşitli alanlardaki bilgi birikimi dikkat çekicidir. Yazarın, kahramanları sürüklediği maceraların yanında, bazı bölümlerde değindiği toplumsal sorunlar, insan ilişkilerine yönelik eleştirileri, yaptığı ayrıntılı psikolojik çözümler, dilsel bağlamdaki meydan okumalar ve metin içinde gönderme yapılan, kaynak kültürde önemli yere sahip isimler göz önüne alındığında TSD'nin çok katmanlı bir metin olduğu iddia etmek mümkündür.

Bahsi geçen çok katmanlılığı, okurun alımlama süreci üzerine yapılan uygulamalı bir araştırmaya geçmeden önce yukarıda var olduğu iddia edilen öğeleri seriden örneklerle ele alalım.

Yazarın değindiği **toplumsal sorunlar ve eleştirilerle** başlamak gerekirse: Handler, öykü kahramanı çocukların içinden geçtiği ve mücadele etmek zorunda kaldıkları zorluklarla ilgili kendisine yöneltilen bir soruya yanıt olarak, öyküleri çocukları onları bekleyen gerçek hayatın acımasızlığına karşı biraz da olsa hazırlayabilmeyi de amaçlayarak kaleme aldığını söylemiştir. Bu ifade yazarın kahramanlarına ve okurlarına yaklaşımıyla ilgili ipucu niteliğindedir. Çocukların hazırlıklı olması gereken acımasız bir gerçek hayattan bahsetmek, içinde yaşadığımız topluma yönelik ciddi bir olumsuzlama olarak değerlendirilebilir. Ebeveynlerini kaybettikten sonra kendilerini adım adım takip eden kötülüğe karşı koymayı başaramayan yetişkinlerin koruması altına giren kahramanların düştüğu güç durumlar, onları koruyamayan toplumun başarısızlığı olarak görülmektedir. Kötüyle mücadelesini kaybeden toplum korunmaya muhtaç üyelerinin güvenliğini sağlayamamış, üstelik mücadele sürecinde birçok iyiyi kaybetmiştir.

Yedinci öykü *Karga Laneti*⁴⁷, özetinde de bulunabileceği gibi, Gak-Guk İkincisi Tutkunları adlı bir kasabanın öksüz çocukları evlat edinme programına dahil olması ve kasabalının öykü kahramanı üç kardeşi koruması altına almasıyla başlar. Toplum bilincinin yükseltilmesini amaçlayan bu uygulamanın başarısızlığı, öksüzlerden yapmaları istenen günlük işlerin niteliğiyle hemen ortaya çıkar ve öykü boyunca hiçbir haberi doğru yazamayan bir gazete, görevini yapmaktan uzak bir yargı ve emniyet, hiçbir icadın yapılmasına izin vermeyen bağnaz bir yönetim söz konusudur.

Benzer bir tür toplumsal eleştiriye, hicivci bir anlatımla serinin son öyküsü *Son*⁴⁸, da rastlamak mümkündür. Daniel Defoe'nun ünlü eseri *Robinson Crusoe*⁴⁹, ya açık bir gönderme olan öyküde, adaya sürüklenen kazazedelerden oluşan bir topluluk İsmail adında birinin yönetimi altındadır ve İsmail halkını

---

⁴⁷ Lemony Snicket, *Yedinci Kitap: Karga Laneti*, 2. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.ř., İstanbul, 2004

⁴⁸ Lemony Snicket, *Onüçüncü Kitap: Son*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.ř., İstanbul, 2007

⁴⁹ Daniel Defoe, *Robinson Crusoe*, çev. Akşit Göktürk, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002

emir altında tutabilmek için onları uyuşturma yöntemini seçmiştir. Öykünün Cuma'sı küçük bir kızdır ve Cuma öksüzlerin topluma kabul edilmesini sağlarken Kont'un dışlanmasına neden olur. Kısa bir süre sonra herkesin korktuğu, güvendiği ve itaat ettiği İsmail'in bir düzenbaz olduğu ortaya çıkar ve İsmail öykünün sonlarına doğru hükümdarlığını kaybetmemek uğruna halkının hayatını kaybetmesini göze alır.

Öykülerde **insan ilişkilerine yönelik eleştirilere** de sıkça rastlamak mümkündür. Serinin altıncı öyküsü *Alacakaranlık Bulvarı*⁵⁰,nda öykü kahramanı çocukların yeni vasileri olan çiftin aralarındaki ilişki, çocukların kendi ebeveynlerinden alışık oldukları karı-koca ilişkisinden farklıdır, Esme kocasından daha fazla çalışan ve kazanan, iletişimi emirler vererek sağlayan bir eştir. Nitekim öykünün sonunda güç uğruna Kont Olaf'ı kocasına tercih eder ve onunla kaçır.

Üçüncü öykünün sonunda, öykü kahramanı çocukların hayatını kurtarabilmek için onca zorluğu aştıkları Josephine Teyzeleri, onu ölüme terk etmemesi için çocukların velayetini Kont'a bırakmayı gözünü kırpmadan kabul eder.⁵¹ Çocuklar bu tür bir ihanete serinin dokuzuncu öyküsü *Karnaval Ucubeleri*⁵²,nde de uğrarlar: Madam Lulu onlara verdiği sözü tutmaz ve kendini kurtarmak uğruna onları feda ederek Kont'la anlaşır. Çocukların arkadaş olduğu karnaval ucubeleri para teklif etmesi üzerine Kont'un tarafına geçer ve öykünün kapanış sahnesinde Violet ve Klaus'u taşıyan karavanı yokuş tırmanırken arabadan ayırıp onları ölüme terk eder. Diğer öykülerde de yukarıdakilere benzer başka birçok örneğe rastlamak mümkündür.

---

⁵⁰ Lemony Snicket, *Altıncı Kitap: Alacakaranlık Bulvarı*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2004

⁵¹ Lemony Snicket, *Üçüncü Kitap: Uçuruma Bakan Pencere*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2002

⁵² Lemony Snicket, *Dokuzuncu Kitap: Karnaval Ucubeleri*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2005

Serinin üçüncü öyküsü *Uçuruma Bakan Pencere*⁵³ hem **psikolojik çözümler**, hem de **dilsel bağlamdaki zorluklar** açısından incelenmeye değerdir. Bir uçurumun kenarına örümcek bacağına benzeyen tahtalarla desteklenerek inşa edilmiş tuhaf bir evde yaşayan üçüncü vasi Josephine Teyze, abartılı fobileri yüzünden çekilmez bir hayatı olan, kibar ama birlikte yaşanması zor bir dilbilimcidir. Öykünün sonuna doğru sahip olduğu, anlamsız görünen korkularının nedenleri bir bir ortaya çıkar, davranışlarının temelinde yatan deneyimleri onu bu sağlıklı kişilik haline getirmiştir ve kahramanlarımız ve okur onun aslında daha önce saçma görünen birçok hareketinin haklı nedenleri olduğunu görür.

Dilsel bağlamdaki zorluklara da değinmek gerekirse, üçüncü öykü boyunca, bazı çocuk okurların okuma sürecini olumsuz etkileyebilecek kadar çok dilbilgisel kural ve düzeltme olduğunu söylemek mümkündür. Josephine Teyze'nin dilbilgisi uzmanı olması dolayısıyla, öykü kahramanı çocuklara bildiklerini aktarması sürecinde gerçekleşen dilbilgisi öğretme-öğrenme sürecinin okur açısından zorlayıcı etkenlerden biri haline geldiği iddia edilebilir. On iki yaşındaki bir İngiliz okur öykü hakkındaki düşüncelerini dile getirirken “it feels like a never-ending grammar class,” yani, “sonu gelmez bir dilbilgisi dersi dinliyormuş hissine kapıldığı” cevabını vermiştir.⁵⁴ Eserin çevirisinde de durum bu şekildedir. Josephine Teyze'nin öykü boyunca ve özellikle çocukların alerji sonucu dilleri şiştiğinde doğru düzgün konuşamadıkları bölümde verdiği dilbilgisi dersleri erek dile de aynen geçirilmiştir. Yine Josephine Teyze'nin kasten yaptığı dilbilgisi hatalarına gizlediği şifreyi çözme aşamasında Klaus'un kardeşlerine açıkladığı dilsel doğrular, çevirmen tarafından –gizlenen şifrenin harf düzeyinde olması ve Türkçe'de harflerin tamamen farklı olması nedeniyle– titizlikle yeniden oluşturulan şifreyle birlikte, erek metinde yerini almıştır. Şifre metninin

---

⁵³ Lemony Snicket, *Üçüncü Kitap: Uçuruma Bakan Pencere*, 7. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2002

⁵⁴ İngiltere'deki Harpole Primary School (Harpole İlköğretim Okulu) öğrencilerinden oluşan farklı yaşlardaki on beş kişilik gönüllü araştırma gurubundan, dokuz yaşındaki bir okurun cevabıdır.

kaynak ve erek dildeki karşılaştırılmalı incelemesi 3.3.2. numaralı başlıkta verilecektir.

Çok katmanlılığı oluşturan bir başka dilsel öge de, eserde eski dilin kullanıldığı bölümlerdir. On birinci kitap *Mantar Mahşeri*⁵⁵, nin beşinci bölümünden örnek vermek gerekirse: belirtilen bölümde önemli bir yere sahip olan *Muhtelif Mantar Malumatı* başlıklı kitap öykü kahramanlarının yaşındaki çocuklar için anlaşılması oldukça güç bir dille yazılmış çok eski bir kitaptır. Klaus ve mantar bilimci yeni arkadaşı, okuduğu kitaplardan edindiği bilgi birikimi sayesinde kitapta neler anlatıldığını çözmeyi başarırlar ve onlar anlatılanları diğerlerinin anlamasını sağlayan açıklamaları yapana kadar; diğer karakterlerin tecrübe ettiği anlama zorluğunu okur da tecrübe eder. Çeviri aşamasında ise çevirmenin, yazarın okura yaşatmayı hedeflediği bu zorlu sürecin erek kültür okurunca da yaşanması için yazarın yöntemine sadık kaldığı görülmüştür. İlgili bölümün kaynak ve erek metinleri de 3.3.2. başlığı altında verilecektir.

Ayrıca bu bölüm, öykülerde daha birçok örneğine rastlamanın mümkün olduğu, kaynak kültürde farklı alanlarda önemli yere sahip kişilerin isimlerini de içermektedir. Amerikalı yazar Herman Melville, roman, kısa öykü ve müzikleriyle ünlü İngiliz yazar Pelham Grenville Wodehouse, yine Amerikalı yazar ve fotoğrafçı Carl Van Vechten ve “Archy and Mehitabel” başlıklı köşesiyle ünlenen Amerikalı gazeteci, komedyen ve yazar Don Marquis bunlardan bazılarıdır.⁵⁶

Metnin çok katmanlılığına dair şimdiye kadar değinilen; yazarın dile getirdiği toplumsal sorunlar, yönelttiği örtük eleştiriler ve yaptığı psikolojik çözümlerinin erek kültüre yansımaları, evrensel konular olmaları gerekçesiyle, kaynak kültüre yansımalarından farklı değildir. Ancak yaptığım uygulamalı bir karşılaştırma çalışması göstermiştir ki: dilsel bağlamdaki

---

⁵⁵ Lemony Snicket, *Onbirinci Kitap: Mantar Mahşeri*, 2. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2005

⁵⁶ Adı geçen eserlerin yalnızca isimlerine ulaşılmış, eserler çalışmanın konusuyla doğrudan ilgili olmadıkları için incelenmemiştir.

meydan okumalar ve metinde gönderme yapılan kaynak kültür kişilerinin erek kültür okuru tarafından alımlanabilme düzeyleri, kaynak kültür okuruna göre farklılık göstermektedir. Bundan sonraki başlık altında değinilen bu iki ‘katman’ birer birer kaynak ve erek kültürlerdeki farklı yansımalarıyla ele alınacaktır.

3.3.2. Dilsel Bağlamdaki Zorluklar ve Yansımaları

Dilsel bağlamdaki zorlukların en belirgin örneklerine yukarıda da belirtildiği gibi üçüncü öykü boyunca rastlanır. Çocukların vasisi olan Josephine Teyze’nin bir dilbilimci olması dolayısıyla -anlatıcı yazar Snicket’in kendine özgü açıklamalarına ek olarak- yüzlerce dilsel kural ve düzeltme bulunan öykünün çevirisi, bu özelliğinin özellikle okurun yaşı düştükçe olumsuz bir okuma deneyimine neden olan bir etken olması açısından önemlidir. Çevirmen bu aşamada da yazarın üslubuna mümkün olduğunca sadık kalarak kaynak kültür okuruna yaşatılması hedeflenen deneyimi erek kültür okurunun da yaşamasına yönelik çeviri kararları vermiştir. Aşağıda buna dair örneklere rastlamak mümkündür.

Üçüncü öyküde dilbilgisi kuralı yoğunluğun zirveye ulaştığı nokta, öykünün sekizinci bölümünde Klaus’un Josephine Teyze’nin sahte intihar mektubunda kasten yaptığı dilbilgisi ve yazım hatalarıyla gizlediği şifreyi çözmeye çalıştığı bölümdür. Klaus yaşatlarına oranla daha üstün olan bilgi birikimi ve araştırma konusundaki ustalığı sayesinde tüm hataları tespit edip şifreyi çözer ve teyzelerinin saklandığı yerin adını bulur. Bu bölümün çevirisi incelendiğinde dilbilgisi ve yazım hatalarının, gizlenen sözcüklerin erek dildeki karşılığını oluşturacak şekilde tekrar düzenlendiği ve kaynak metindeki dilsel öğelerle örülü şifre çözme bağlamının bu şekilde erek metne geçirildiği görülmüştür. Bu noktada kaynak ve erek metindeki intihar notları ve öykü kahramanının şifreyi çözme sürecinin anlatıldığı bölümlere yer verilerek devam edilmesi uygun olacaktır.

İntihar notunda altı çizili bölümler, öykü kahramanının bahsettiği dilbilgisi hatalarının açıkça görülmesi için araştırma dahilinde yapılmış bir müdahaledir:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

<p><i>Violet, Klaus, and Sunny—</i></p> <p><i>By the time you read this note, my life will be at it's end. My heart is as cold as <u>Ike</u> and I find life <u>inbearable</u>. I know your children may not understand the sad life of a dowadger, or what would have <u>leaded</u> me to this desperate <u>akt</u>, but please know that I am much happier this way. As my last will and testament, I leave you three in the care of Captain Sham, a kind and honorable <u>mgn</u>. Please think of me kindly even though I'd done this terrible thing.</i></p> <p><i>—Your Aunt Josephine</i></p> <p><i>(The Wide Window, s. 68)</i></p>	<p><i>Violet, Klaus ve Sunny,</i></p> <p><i>Siz bu notu okuduğunuzda, kendim elimle hayatıma son vermiş olacağım. Kocamın bulunduğu yerdeki güneş yüreğimi solduruyor ve artık gecenin kuyu karanlığına gidiyorum. Sizleri öyle geride bıraktım diye korkmayın yararı yok; bir dul_ böyle derin üzüntüye kapıldığı için kınama_ da size yakışmaz. Korkunç bir şey yapmış olsam da, beni hep iyilikle anın lütfen. Hiç çare kalmadığını düşünürseniz, mutlak_ siz de beni bakışlarsınız. Son arzum ve vasiyetim olacak, her üçünüzü iyi kalpli ve dürüst bir adem olan Kaptan Sham'ın gözetimine bırakıyorum.</i></p> <p>Josephine Teyzeniz <i>(Uçuruma Bakan Pencere, s. 68-69)</i></p>
<p>... that first sentence uses the wrong 'its.' I think that was to get our attention. ... "Curdled Cave," Klaus repeated. "If you take all the letters involved in the grammatical mistakes, that's what it spells. Look: C for ice instead of Ike. U for unbearable instead of inbearable. The extra R in your children, the extra D in dowager.</p>	<p>... notun ilk cümlesinde 'kendi' kelimesinin yanlış kullanıldığını zaten biliyoruz. Bence bu yanlışlık bizim dikkatimizi çekmek için. ... "Donuk Mağara" diye tekrarladı Klaus. "Dilbilgisi yanlışlarının söz konusu olduğu harfler sırayla yan yana getirildiğinde, bu iki kelime çıkıyor ortaya. Bakın şöyle: Solduruyor yerine dolduruyor kelimesindeki</p>

<p>L-E-D for led instead of leaded. C for act instead of akt. A for man instead of men. And V-E for I've instead of I'd. That spells CURDLED CAVE. Don't you see? ...</p> <p>(<i>The Wide Window</i>, s. 112-116)</p>	<p>D, kuyu yerine koyu kelimesindeki O, korkmayın yerine korkmanın kelimesindeki N, dul yerine dulu kelimesindeki fazla U, kınama yerine kınamak kelimesindeki fazla K, çare yerine çarem kelimesindeki fazla M, mutlak yerine mutlaka kelimesindeki fazla A, bakışlarsınız yerine başışlarsınız kelimesindeki Ğ, vesiyetim yerine vasiyet kelimesindeki A, olacak yerine olarak kelimesindeki R, ve adem yerine adam kelimesindeki ikinci A. İşte bu harfler DONUK MAĞARA oluyor! Daha anlamadınız mı?...</p> <p>(<i>Uçuruma Bakan Pencere</i>, s. 111-116)</p>
---	--

Yukarıdaki erek ve kaynak metinler incelendiğinde görüldüğü gibi, dilbilgisi ve yazım hataları harf ya da hece düzeyinde şifrelerdir ve elde edilen sözcükler kaynak ve erek dilde tamamen farklıdır. Çevirmen gizlemesi gereken farklı harfler için farklı yazım hataları yapmıştır. Bir başka deyişle, anlamsal aktarımı sağlamak için kaynak metinden biraz farklı, yeni bir erek metin oluşturmuştur. Bunu yaparken yazarınkinden farklı olarak hem dilbilgisi hem yazım değil; yalnızca yazım hataları kullanmıştır. Kaynak dilde yazım yanlışlarının yanı sıra dilbilgisi hataları aracılığıyla hece olarak da verilen şifreler erek dilde yalnızca harf düzeyinde yazım yanlışlarına gizlenmiştir. Çevirmenin, şifre bağlamını aktarabilmek için izlediği yöntem onun notun anlamını başarılı şekilde aktarmasına engel olmamıştır. Yeni oluşturulan metin biçimsel olarak değilse bile anlamsal olarak kaynak metne son derece yakındır.

Görüldüğü gibi kaynak ve erek metinlerde dört-beş sayfada anlatılan şifre çözme süreci her iki kültür okuru açısından da diğer bölümlere oranla daha karmaşıktır. Bu bölümün okura ulaşabilme düzeyi kültür içinde yaş guruplarına göre farklılık göstermektedir. 17 Mart 2010 Çarşamba günü Nejat Sabuncu

İlköğretim Okulu ikinci sınıf öğrencilerinden seçilen, sekiz yaşındaki yirmi bir erek kültür okuru, çoğaltılarak kendilerine verilen ilgili bölümlerdeki dilsel öğelerden kendini büyük oranda soyutlamış ve yalnızca şifre çözme eyleminin beraberinde getirdiği duygu durumuyla ilgilenmişlerdir. Aynı gün, aynı metni çalışmaları istenen on iki yaşındaki on bir altıncı sınıf öğrencisi ise metni anlamakta herhangi bir zorluk yaşamamışlardır. Sonuçlandırmak gerekirse, TSD öykülerinin dilsel ve kültürel zenginliğinin oluşturduğu çok katmanlılığın okura ulaşabilme düzeyi, okurun yaşına ve eriştiği dil düzeyine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Bunun yanı sıra sözü geçen çok katmanlılığın okura ulaşabilme düzeyi, okurun içinde bulunduğu kültüre göre de değişiklik göstermektedir. Bu noktada dizinin on birinci kitabı olan *Mantar Mahşeri* (Snicket: 2005) başlıklı öykünün beşinci bölümü kullanılarak yapılan bir araştırmayı paylaşmak uygun olacaktır. Belirtilen bölümde önemli bir yere sahip olan *Muhtelif Mantar Malumatı* başlıklı kitap öykü kahramanlarının yaşındaki çocuklar için anlaşılması oldukça güç bir dille yazılmış çok eski bir kitaptır. Klaus, hep yaptığı gibi, okuduğu kitaplardan edindiği bilgi birikimi sayesinde kitapta neler anlatıldığını çözmeyi başarır.

Aşağıda verilerini paylaştığım araştırmam, on birinci öyküdeki dilsel ve kültürel öğelerin kaynak ve erek dillerdeki okur kitlesine hangi düzeyde ulaştığını gözler önüne serebilmek amacıyla yapılmıştır. İngiltere'deki Harpole Primary School (Harpole İlköğretim Okulu) ve Türkiye'deki Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu öğrencileri arasından seçilen on iki yaşındaki yedişer kişilik iki okur grubuna belirtilen öykünün adı geçen bölümü kendi dillerinde verilmiş ve okumaları istenmiştir. Bahsi geçen bölüm kaynak ve erek dillerde aşağıda verilmiştir:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

<p>... “The Gorgonian Grotto,” she read, “located in propinquity to Antwhistle Aquatics, has appropriately wraithlike nomenclature, with roots in Grecian mythology, as this colonial cavern is fecund with what is perhaps the bugaboo of the entire mycological pantheon.” ...</p> <p>“The Medusoid Mycelium has a unique conductive strategy of waxing and waning: first a brief dormant cycle, in which the mycelium is nearly invisible, and then a precipitated flowering into speckled stalks and caps of such intense venom that it is fortunate the grotto serves as quarantine.”</p> <p>(<i>The Grim Grotto</i>, s.102-104)</p>	<p>... Kitaptan “Anwhistle Akuatiği havalisinde bulunan Gorgo Gediği,” diye okumaya başladı, “hususiyetlerine tekabül eden ve menşei Yunan mitolojisine isnat eden heyulamsı bir tabirle anılır; zira bu konik mağara bütün mikoloji panteonunun belki de umacısı addolunan cins açısından veluttur.</p> <p>...</p> <p>Medusoid Mycelium cinsinin mütemadiyen çoğalmayı ve yoğalmayı mümkün kılan müstesna bir stratejisi vardır: Evvela miselyum teşekkülünün adeta tebarüz etmediği kısa müddetli bir atıl devre yaşanır ve bunu müteakiben süratli bir sürgün vermaye benekli saplar ve takkeler zuhur eder, ki bunlardaki zehrin şiddeti hasebiyle gediğin bir çeşit karantina vazifesi icra etmesi talihin tecellisidir.</p> <p>(<i>Mantar Mahşeri</i>, s. 105-107)</p>
---	--

Yapılan uygulama çalışması sonunda elde edilen sonuçlar kaynak ve erek kültür okurları açısından çok fazla farklılık göstermemektedir. Aynı okuma sürecini yaşayan kaynak ve erek kültür çocuk okurları verilen metinde yer alan ve yukarıda örnekleri bulunan, eski İngilizce ve eski Türkçe bölümleri anlamakta güçlük çekmiş, ancak öykü kahramanları çözdükten sonra yazılanları tam olarak anlayabilmişlerdir. Burada hareketle çevirmenin eserin tamamında izlediği çeviri stratejisini burada da gözettiği söylenebilir. Yazarın kaynak kültür okurunun yaşamasını hedeflediği güçlüğü, erek kültür okurunun da yaşaması için erek metne aktarmıştır. Yukarıda görülen bölümdeki gibi eski

sözcüklere yazarın kaynak dilde eski sözcük kullandığı bütün bölümlerde rastlamak mümkündür.

Bu sonuçlar elde edildikten sonra aynı metin, iki yönlü olarak, bu defa dokuz yaş grubu okurlarla çalışılmıştır. Çalışmanın amacı eserin farklı katmanlarının okura ulaşma düzeyinin kültürlerarası bağlamda ele alınmasından sonra, kültür içi bağlamda da bir derece aydınlatılabilmesidir. Bu gruptaki okurlar eski dilde yazılan bölümleri hiç anlayamamış, hatta bir süre sonra okumaya devam etmek istememişlerdir. Okurlar öykünün yalnızca macera yönüyle ilgilenmişlerdir.

Sonuç olarak, yazarın okurunun yaşamasını amaçladığı dilsel zorlanmanın ve anlamlandırma sürecinin kaynak kültür okuru gibi erek kültür okuru tarafından da tecrübe edilmesi, metnin dilsel özelliklerinin ve bağlamının metin erek dile aktarılırken başarıyla korunduğunu, işlevsel eşdeğerliliğin sağlandığını göstermektedir.

3.3.3. Kültürel Göndermeler ve Yansımaları

Dilsel bağlamdaki zorlukların konu alındığı 3.3.2. başlığı altındaki örneklerden birinin alındığı on birinci öykü *Mantar Mahşeri*'nin (Snicket: 2005), aynı zamanda -öykülerde daha birçok örneğine rastlamanın mümkün olduğu-kaynak kültürde farklı alanlarda önemli yere sahip kişilerin isimlerini içerdiği de görülmektedir. Kaynak kültüre dair önemli birer kültürel gönderme olan bu isimlerden bazıları şunlardır: Amerikalı yazar Herman Melville, roman, kısa öykü ve müzikleriyle ünlü İngiliz yazar Pelham Grenville Wodehouse, yine Amerikalı yazar ve fotoğrafçı Carl Van Vechten ve “Archy and Mehitabel” başlıklı köşesiyle ünlü Amerikalı gazeteci, komedyen ve yazar Don Marquis... gibi.

Bu göndermelerin kaynak ve erek kültür okuruna ulaşabilme düzeyi ile ilgili 3.3.2. başlığında ele alınan araştırmanın yapılmasında yardımcı olan yedişer

kişilik kaynak ve erek kültür okuruyla başka bir çalışma daha yapılmıştır. Çalışma kapsamında çocuklara yukarıda adı geçen kişileri tanıyıp tanımadıkları sorulmuştur.

Okuma süreci sonunda soru-cevap yöntemi kullanılarak isimler üzerine yapılan tartışmada İngiliz çocuk okurların adı geçen isimlerden Herman Melville ve P. G. Wodehouse'u tanıdıkları görülmüştür. *Moby Dick* romanını okuyan öğrenciler Melville'i kitabın yazarı olarak anımsamış ve Wodehouse'u edebiyat derslerinde kısa öykülerini okudukları yazar olarak hatırlamışlardır.

Türk okur grubu içerisinde ise, metinde adı geçen kaynak kültür kişilerinin kim olduğunu bilen neredeyse çıkmamıştır; okurlardan yalnızca biri Melville'i ünlü romanı aracılığıyla hatırlamayı başarmıştır.

Bu sonuçlar elde edildikten sonra, aynı metin bu defa dokuz yaş grubu kaynak ve erek kültür okurlarıyla çalışılmıştır. Bahsi geçen ünlü isimler bu yaş gurubu çocuk okur için hiçbir anlam ifade etmemiş; okurlar öykünün yalnızca macera yönüyle ilgilenmişlerdir. Bu noktada, çevirmen kararlarının çeviri metnin alımlanma sürecindeki öneminin altının çizilmesi yerinde olacaktır. Çeviribilim araştırmacıları da özellikle çocuk edebiyatı çevirilerinde bu tür kültürel öğelerin aktarımı konusunda çevirmene önemli görevler düştüğü konusunda hemfikirdirler:

Çevirmen, yabancı bir kültüre ait öğeleri (deyimler, kelime oyunları, alışkanlıklar vs.) aktarmak istediğinde, seçim yapmasını ve belli bir karara varmasını gerektiren durumlar çıkabilir. Kültüre özgü olan ve diğer bir kültürde bulunmayan ifadelerin aktarılması esnasında bire bir yapılan çeviride, yani orijinal metne sadık kalınarak yapılan çeviride orijinaldeki anlam kaybolabilir ve eser anlaşılabilirliğini yitirebilir... Çocuk edebiyatı çevirisinde ise çevirmen, anlaşılabilirlik ve çeviribilim kuramları arasında bir seçim yapmak durumundadır. Koller "Einführung in die Übersetzungswissenschaft (Çeviribilim

Giriş)” adlı eserinde çocuk edebiyatını, edebiyatın özel türlerinden biri olarak tanımlar ve bu özel türlerin de çevirisinin kendine özgü olması gerektiğini belirtir. Bu türlerin çevirisinde edebi çeviride yeri olmayan ancak çocuk edebiyatında kabul gören ekleme, çıkarma veya yorumlamaların olabileceğini savunur.⁵⁷

Eserin dilsel ve kültürel zenginliğinin oluşturduğu çok katmanlılığın okura ulaşabilme düzeyinin, okurun yaşına, eriştiği dil düzeyine ve içinde yaşadığı kültüre bağlı olarak değişiklik gösterdiğine dair yapılan saptamayı hatırlamak yerinde olacaktır.

3.4. Dizinin Didaktik Yönü ve Yansımaları

TSD öykülerinin, macera yüklü olay örgülerinin yanı sıra, en dikkat çekici yönlerinden birinin de dilsel zenginlikleri ve ansiklopedik bilgi içeriği olduğu dizinin tanıtılmasına ayrılan bölümde belirtilmişti. Metnin tamamı, bazen oldukça karmaşık hale gelebilen dilsel öğelerle örülüdür; bilimsel gerçeklerin uzun uzadıya anlatıldığı bölümler ve yüzlere ulaşan sözcük anlamı açıklamaları, kitapların örtük öğreticiliğinden bahsetmeyi mümkün kılar niteliktedir.

TSD’de ilk öykünün en başından son öykünün sonuna dek dört yüze yakın söz ya da sözcüğün sözlük anlamı açıklanmaktadır. Öykü kahramanlarından okumaya düşkün oluşu ve okuduklarının tamamını hatırlayabilme yeteneğiyle öne çıkan Klaus karakteri aracılığıyla yazar, anlaşılması güç olan bölümleri diğer öykü kahramanlarının ve dolayısıyla okurun anlama düzeyine çekmekte ve tüm o açıklamaları yaparken aynı zamanda, çoğu zaman yetişkinlerin

---

⁵⁷ Neval Zivtci, “Çocuk Edebiyatı Çevirisinde Kültürel Değerlerin Aktarılması”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi II. Ulusal Çocuk ve gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2007 s.357

çocukları hafife alan tavrını eleştirmektedir. Açıklamaların çoğu öyküde anlatılan olay bağlamında, hicivci bir üslupla yapılmakta, böylece sözlükteki açıklama dilinin monotonluğu giderilmekte ve açıklamalar öykünün akıcılığını olumsuz yönde etkilemeden; hatta bazen aksine büyüklerle dalga geçen tavrıyla çocuk okur için bir çekicilik nedenine dönüşerek, metindeki yerini almaktadır. Örneklendirmek gerekirse:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

<p>...Violet knew, of course, that Sunny was too terrified to be comforted by a handful of draperies, ... Also, she wanted to do something known in the crime industry as “chasing the joint.” “Chasing the joint” means observing a particular location in order to formulate a plan. For instance, if you are a bank robber –although I hope you aren’t– you might go to the bank a few days before you planned to rob it. ... Violet, a law-abiding citizen, was not planning to rob a bank, but she was planning to rescue Sunny, and was hoping to catch a glimpse of the towerroom in which her sister was being held prisoner, so as to make her plan easily. ...</p> <p>(<i>The Bad Beginning</i>, s.114-115)</p>	<p>...Violet küçük kardeşinin ufak bir kumaş demetiyle rahat etmeyecek kadar dehşet içinde olduğunu biliyordu. ... Ayrıca suçlular dünyasındaki dille etrafı ‘kolaçan etmek’ istiyordu. ‘Kolaçan etmek’ deyimi bir plan hazırlamak amacıyla belirli bir yeri gözetleyip incelemek anlamına gelir. Örneğin –öyle olacağınızı ummam ama– diyelim ki bir banka soyguncusu olsanız, soymayı planladığınız bankaya önce birkaç kez gidersiniz. ... Yasalara saygılı bir yurttaş olan Violet bir banka soymayı değil kardeşini kurtarmayı planlıyordu. Daha kolay plan yapmak için de onun tutsak olarak bulunduğu kule odasına bir göz atmak istiyordu. ...</p> <p>(<i>Kötü Günler Başlarken</i>, s.114-115)</p>
--	---

Kaynak Metin:**Erek Metin:**

<p>“Yes, and I’m sure he’s very sensitive about that, so don’t ridicule him,” Mr. Poe said, coughing again into his handkerchief. “‘Ridicule’ means ‘tease.’” Klaus sighed. “I know what ‘ridicule’ means,” he said. He did not add that of course he also knew not to make fun of someone’s name. Occasionally, people thought that because the orphans were unfortunate, they were also dim-witted. (<i>The Reptile Room</i>, s.6-7)</p>	<p>“Evet bu konuda çok alıngan olduğuna eminim. Sakın ha, onunla dalga geçmeye kalkmayın,” dedi Bay Poe, mendiline bir kez daha öksürerek. “Dalga geçmeyin, yani onu alaya almayın.” Klaus bir of çekerek, “Dalga geçmenin ne anlama geldiğini biliyorum,” dedi. Bir kimsenin adını şaka konusu yapmamak gerektiğini de haliyle bildiğini eklemeye gerek duymadı. Böyle işte, sırf talihsiz oldukları için öksüzlerin beyinsiz olduklarını sananlar da çıkıyordu ara sıra. ... (<i>Sürüngen Odası</i>, s.7)</p>
--	---

Kaynak Metin:**Erek Metin:**

<p>... other evidence, some of which sounded exculpatory –word which here means “likely to prove that the Boudelaires were innocent”– and some of which sounded damning, ... (<i>The Penultimate Peril</i>, s.282)</p>	<p>... Bu delillerin bazıları beraat ettirici –yani, Baudelaire kardeşlerin suçsuzluğunu kanıtlama ihtimali yüksek olan– bazıları da suçlayıcı geliyordu kulağa, ... (<i>Evvelki Tehlike</i>, s.276)</p>
--	--

Sözcük anlamı açıklamaları konusunda ne düşündüklerine dair yöneltilen sorunun cevabı olarak kaynak kültür okurlarının büyük çoğunluğu, bazen çok fazla sayıda olsalar da bu açıklamaların kitapları daha eğlenceli hale getirdiklerini belirtmişler. Aynı sorunun yöneltildiği erek kültür okurları ise açıklamaların çok da fazla olmadığını, bazı sözcük ya da açıklamalar “biraz sıkıcı ve kolay” olsalar da “yazarın açıklama şeklini” sevdikleri için, açıklamaları eğlenceli bulduklarını söylemişlerdir.

Erek ve kaynak kültür okurunun tepkileri arasındaki bu farkı açıklayabilmek adına metinler üzerinde iki yönlü karşılaştırmalı bir araştırma yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda sözcük açıklamalarının erek dile aktarılırken serinin tamamına hakim açıklama üslubunun erek dile ‘hafifletilerek’ aktarıldığı görülmüştür.⁵⁸ Çevirmenin bunu yaparken birden fazla yöntem kullanmış ve metnin işlevsel eşdeğerliliğini sağlama eğiliminde olmuştur.

Sözcük anlamı aktarımına dair kaynak ve erek metinlerin karşılaştırmasını içeren çalışmam sonucunda, serinin toplam on üç öyküsündeki dört yüze yakın açıklamanın önemli bir bölümünde açıklamaların erek dile aktarılırken yazarın kullandığı üslubunun –sözcük ve anlam açıklaması- çevirilerde farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Bazen sözcüğün açıklamasına hiç yer verilmemiş, bazen de sözcüğün kendine yer verilmeden sadece anlamı metne dahil edilmiştir. Bu saptamayı örneklendirmek için serinin birinci kitabı *Kötü Günler Başlarken*’in içerdiği sözcük anlamı bilgisi ve çevirilerini ele alınmıştır: en kısa öykü olan başlangıç öyküsünde kaynak metinde yer alan yirmi dokuz sözcük ve anlamının, yirmi iki tanesi yazarınkiyle aynı ya da onunkine çok benzer bir yöntemle; altı tanesinin de açıklanan sözcük verilmeden, sadece anlamı metne dahil edilerek veya sözcük açıklanma gereği duyulmadan, sadece sözcüğün kendisi metne dahil edilerek erek dile kazandırıldığı görülmüştür. Bir tanesi için ise çevrilirken yazarınkiye benzer yöntemle açıklama eklenmiştir. Bu araştırmanın ayrıntılı dökümü Ek-III’de verilmiştir.

Yukarıdaki paragrafta da ifade edildiği gibi bazı bölümlerde kaynak dildeki söz anlamı açıklama tekniğinin erek dilde tam olarak uygulanmaması uygun görülmüştür. Sözcük ve/veya sözlerin kaynak dildeki açıklamalarına yer verilmeden ya da açıklanan söz ve/veya sözcüklerin kendilerine yer verilmeden, yalnızca açıklamayla olayın anlatılmaya devam edildiği görülmektedir. Üçüncü öyküden bazı örneklerle devam etmek gerekirse:

---

⁵⁸ Necdet Neydim, yüksek lisans ders notları, 2010

Kaynak Metin:**Erek Metin:**

<p>...Aunt Josephine gasped, and looked from the anxious faces of the Boudelaires to the calm face of Captain Sham. He had a grin on his face, but his smile had <u>slipped a notch</u>, a phrase which here means “grown less confident as he waited to see if Aunt Josephine realized he was really Count Olaf in disguise.”</p> <p>(<i>The Wide Window</i>, s.47)</p>	<p>...Josephine Teyze şaşkınlıktan yutkundu ve gözlerini Boudelaire kardeşlerin tedirgin yüzlerinden Kaptan Sham’ın sakin yüzüne çevirdi. Adamın yüzündeki sırtkan ifade hala duruyordu, ama Josephine Teyze’nin gerçekten de kılık değiştirmiş Kont Olaf olduğunu anlayıp anlamayacağını beklerken azalan bir güven duygusuyla dudakları hafiften aşağıya kıvrılır gibi olmuştu.</p> <p>(<i>Uçuruma Bakan Pencere</i>, s. 46-47)</p>
--	---

Yukarıda görülen alıntılardan kaynak dile ait olan bölümde altı çizili görülen deyim takip eden satırda tırnak içinde bağlamsal olarak açıklanmıştır; ancak ilgili bölümün çevirisinde –sözü geçen deymi karşılayan uygun bir deyim ya da söze rastlanmaması gerekçesiyle başvurulmuş olma ihtimalini akla getirmektedir– yalnızca deyim anlamının yer aldığı bir ifade bulunmaktadır. Benzer şekilde kaynak metinde, erek metinde açıklanmaya gerek duyulmadığını düşündüren söz ve sözcüklere rastlamak da mümkündür. Benim düşünceme göre, çevirmenin bu tür “eksiltme” kararı almasında iki olası neden söz konusudur. Kaynak dilde geçen söz ya da sözcüğün erek dilde tam karşılığının bulunmaması nedeniyle yalnızca anlamsal aktarım yapılmasına karar verilmiş olabilir. Bunun yanında çevirmen, kaynak dildeki söz ya da sözcüğün erek dilde hem kendinin hem anlamının yer verilmesini gereksiz bulmuş olabilir. Erek dildeki karşılığın açıklanmak için fazla basit olduğuna karar vermiş olabilir ve erek dil okurunun okuma deneyimini olumsuz yönde etkilemesine engel olmak için bu tür bölümlerden feda etme yöntemini seçmiştir.

Bunun yanında bazı bölümlerde ise erek metne kaynak metinde yer almayan açıklamalar eklendiği görülmektedir, örneklendirmek gerekirse:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

... By the time the Boudelaires reached the market their legs were sore from the walk. (<i>The Wide Window</i> , s. 40)	... Markete vardıkları zaman Boudelaire kardeşlerin ayaklarına kara sular inmişti, yani yorgunluktan yürüyecek halleri kalmamıştı. (<i>Uçuruma Bakan Pencere</i> , s. 39)
---	---

Kaynak dilde ‘sore from walk’ yani ‘yürümekten ayakları ağrımak’ sözü erek dilde ‘ayaklarına kara sular inmek’ deyimiyile karşılanmış ve takip eden satırda kaynak metinde olmamasına rağmen deyim’in açıklamasına yer verilmiştir. Çevirmen metnin bütünlüğünü bozmadan, okurun alışık olduğu sözcük açıklamalarına bir yenisini ekleyerek durumu erek dile aktarmayı seçmiştir. Erek kültür çocuk okurun “ayaklarına kara sular inmek” deyiminin anlamını bilmeme ihtimalini göz önünde bulundurarak metinde işlevsel eşdeğerliliği gözetmiş ve bunu yazarın yöntemine sadık kalarak yapmıştır.

Benzer yöntemler kaynak ve erek dillerdeki eş anlamlı sözcüklerin bire bir karşılanamaması sonucu da kullanılmıştır. Açıklamak gerekirse, kaynak dilde eş anlamlı bir sözcükle açıklanan bazı sözcükler erek dilde yazarın kullandığı açıklama tekniğiyle erek dile aktarılmıştır, ya da kaynak dilde açıklamayla aydınlatılan bir sözcük anlamı erek dilde uygun bir eş anlamlı sözcükle açıklanmıştır. Birinci duruma örnek vermek gerekirse:

Kaynak Metin:**Erek Metin:**

... “Dowager” Klaus whispered to Violet, “is a fancy word for ‘widow.’”... (<i>The Wide Window</i> , s. 6)	... “Dul dediği şey eşini kaybetmiş kişiler için kullanılan bir kelime,” ... (<i>Uçuruma Bakan Pencere</i> , s. 6)
--	--

Yukarıda görüldüğü gibi kaynak dildeki eş anlamlı “dowager” ve “widow” sözcükleri erek dilde “dul” sözcüğüyle karşılanmış ve eş anlamlı bir sözcük yerine sözcüğün sözlük anlamına başvurulmuştur. Kısacası çevirmen bire bir karşılamanın yeterli olmayacağı, gereksiz olacağı ve/veya okur için zorluk yaratabileceği durumlarda -yazarın üslubuna sadık yöntemlerle- işlevsel eşdeğerliliği sağlama yönünde kararlar almıştır.

Çevirmenin benimsediği farklı yöntemleri vurgulama amacıyla aşağıda sırayla, yazarın benzer açıklama üslubunun aktarıldığı, sözcük dahil edilmeden yalnızca anlamının aktarıldığı ve anlam açıklamasına yer verilmeden sadece sözcüğün aktarıldığı durumlara başka örnekler ve kullanılan yöntemlerin olası gerekçeleri görülmektedir.

Açıklama ve sözcüğün benzer şekilde aktarıldığı duruma bir örnek aşağıda görüldüğü gibidir:

Kaynak Metin:**Erek Metin:**

...and occasionally their parents gave them permission to take a rickety trolley –the word “rickety,” you probably know, here means “unsteady” or “likely to collapse”– alone to the seashore, ... (<i>The Bad Beginning</i> , s. 2)	...Anne babaları ara sıra tek başlarına sarsak bir tramvaya binerek deniz kıyısına gitmelerine izin veriyordu –buradaki “sarsak” kelimesinin ‘dengesiz’, ‘neredeyse devrilecek gibi’ anlamına geldiğini biliyorsunuzdur herhalde. ... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> , s. 2)
--	---

Görüldüğü gibi Elhüseyni bu yöntemle kaynak metni anlamsal ve biçimsel olarak son derece sadık bir tavırla erek metne aktarmıştır. Açıklama sayısı ve izlenen yönteme dair birinci kitaptan verilen nicel değerler göz önünde bulundurulduğunda açıklamaların çoğunluğunda bu yöntemin kullanıldığı sonucuna varılmaktadır. Çevirmenin gerekli görmediği sürece esere müdahale etmediğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Aşağıda ise sözcüğün kendi dahil edilmeden yalnızca anlamının aktarıldığı duruma bir örnek görülmektedir:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

... over a dull dinner of boiled chicken, boiled potatoes and blanched –the word “blanched” here means “boiled” – string beans, ... (<i>The Bad Beginning</i> , s. 13)	... haşlanmış tavuk, haşlanmış patates ve kaynamaktan beyaza dönmüş çalı fasulyesinden oluşan bir akşam yemeğinde... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> , s. 13-14)
--	--

Kaynak metinde “boiled” yani “haşlanmış” olarak açıklanan “blanched” sözcüğü erek metne, erek dilde “renge açılmış, haşlanmış”⁵⁹ anlamına geldiği için, “kaynamaktan beyaza dönmüş” olarak aktarılmıştır ancak yazarınki gibi “...anlamına geliyor” ifadesi kullanılmamıştır. Erek dilde kaynak dildeki gibi eşanlamla karşılama imkanı olmadığından çevirmen çözüm olarak işlevsel eşdeğerliliği korumak amacıyla sözcüğün anlamını aktarmayı seçmiştir.

Anlam açıklamasına yer verilmeden yalnızca sözcüğün aktarıldığı duruma örnek olarak ise aşağıdaki bölüm gösterilebilir:

⁵⁹ Redhouse İngilizce Türkçe Sözlük, (çevrimiçi) http://www.redhouse.com.tr/sozluk_ara.asp, 20 Temmuz 2010

Kaynak Metin:

Erek Metin:

... for fear of incurring –a word which here means “bringing about”– ... (<i>The Bad Beginning</i> , s. 126-127)	...öfkelerini uyandırmak korkusu yüzünden... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> , s. 126–127)
--	--

Kaynak metinde “incurring” sözcüğünün “bringing about” anlamına geldiğini belirten bölüm erek metinde yer almamaktadır. Sözcüğün kendisi kullanılmış ve anlamını açıklamaya gerek duyulmamıştır. Yazarın, kaynak metindeki “incur” sözcüğünün kaynak kültür okuru açısından açıklama gerektirebilecek bir sözcük olduğu kamısındaiken çevirmenin, erek dilde karşılık olarak seçtiği “uyandırmak” sözcüğünü erek kültür okuruna açıklamanın okuma deneyimini olumsuz etkileyebileceği, çocuk okur diliyle “sıkıcı” olabileceği düşüncesinde olması farklılığın olası nedeni olarak gösterilebilir.

Eserin öğreticiliği söz konusu olduğunda akla gelen bir diğer öge ise, öykülerin bazı bölümlerinde uzun uzadıya anlatılan bilimsel gerçeklerle ilgili açıklamalardır. Anlatıcı-yazar Snicket, bazı öykülerin özellikle çözüm aşamasında öyküyü anlatmaya ara vererek okurla birebir iletişime geçmektedir. Böyle bölümlerde Snicket; anlatmakta olduğu olaya benzer yaşadığı bir tecrübeyi okurla paylaştığından, daktilosuyla ilgili bir sorunla uğraşmak zorunda kaldığı için özür dilediği, katılmak zorunda olduğu bir yemek ya da parti olduğu için öyküye ara vermek zorunda kaldığı veya öykünün devamında anlatacağı korkunç şeylerden okuru koruyabilmek için, sıkıcı olarak tabir ettiği bazı bilimsel gerçekleri anlatmaktadır. Ansiklopedik bir üslubun hakim olduğu böyle bölümleri okumaya daha fazla devam edemeyen okur, talihsizliklerin bundan sonraki bölümünü okumaktan kurtarılmış olacaktır.

Öykünün önemli yerlerinde okuma sürecini kesintiye uğratarak yerleştiği bu açıklamaları okuruna seslenerek şöyle savunur: bu tür konuların sıkıcı yönünü kullanarak okuru metni okumaya devam etmekten alıkoymaya çalışmaktadır ve

bunu yaptığı için suçluluk duymaz, özür dilemez; aksine okuru böyle tatsız bir öyküden kurtarabilirse ona iyilik yapmaktadır. Okurda merak uyandırmayı amaçlayan bu tür kötü son uyarılarına çok sık rastlanır. On birinci öykü *Mantar Mahşeri*'nin on üçüncü bölümü örnek olarak sunulabilir:

Kaynak Metin:

Erek Metin:

<p>The water cycle consists of three phenomena –evaporation, precipitation, and collection– and collection, the third of these phenomena, is the third of the phenomena that make up what is generally known as “the water cycle.” This phenomenon, known as “collection,” is the process of the gathering of water in the oceans, lakes, rivers, ponds, reservoirs and puddles of the world... and I hope that my descriptions of the water cycle have bored you enough that you have put this book down long ago, and will not read Chapter Thirteen of <i>The Grim Grotto</i> any more than the Boudelaire orphans will ever read... (<i>The Grim Grotto</i>, s. 283-284)</p>	<p>Su döngüsü buharlaşma, yağış ve toplanma olmak üzere üç fenomenen oluşur ve toplanma, yani bu fenomenlerin üçüncüsü genelde “su döngüsü” olarak bilinen süreci meydana getiren fenomenlerin üçüncüsüdür. “Toplanma” denen bu fenomen suyun dünyadaki okyanuslarda, göllerde, ırmaklarda, havuzlarda, göletlerde ve çamurlu çukurlarda birikmesini sağlayan süreçtir... Su döngüsüyle ilgili açıklamalarımın bu kitabı çoktan bir tarafa atmanızı sağlamaya yetecek kadar canınızı sıktığını umarım. Böylece <i>Mantar Mahşeri</i>'nin şu son bölümünü okumaktan kurtulmuş olmalısınız. ... (<i>Mantar Mahşeri</i>, s.283-284)</p>
--	--

Yazar, aynı bahaneyi sunarak öykülerine çeşitli alanlarda birçok bilimsel açıklama yerleştirerek okurun, öykünün devamını öğrenebilmek için bu tür ansiklopedik bilgiye maruz kalmasını sağlamıştır.

Bu bölümler hakkında fikri sorulan kaynak dil okurlarından bazıları, çok sıkıcı oldukları için bazen okumaya gerçekten ara vermek zorunda kaldıklarını söylemişler; bazıları da öykünün devamını öğrenebilmek için hızla okuduğu bu

tür bölümlerde anlatılan bilimsel gerçeklerin, tamamının olmasa da bazı bölümlerinin, akıllarında yer ettiğini belirtmişlerdir.

Erek kültürde ise sekiz okurun konuyla ilgili düşünceleri sorulmuştur. Okurlardan beşi serinin tüm öykülerini okuduğunu; üç tanesi arada sıkıcı bulduğu bazı öyküleri ve/veya bölümleri atlayarak sona kadar geldiğini belirtmiştir. Okurlar, öyküyü okumaya devam etmelerini engelleme amacı taşıdığı söylenen bu tür bölümlerin, özel bir ipucu taşıyor olabileceği, yazarın onların dikkatlerini dağıtmaya veya iddia ettiğinin tersine öykünün devamıyla ilgili meraklarını artırmaya, böylece sabırsızlıkla okumalarını sağlamaya çalıştığını düşünmekle birlikte, özellikle uzun ve karmaşık olanların ‘gerçekten sıkıcı’ olduğunu belirtmişlerdir. Okurlardan altısı anlatılanları hatırladığını; ikisi ise bu bölümleri çoğunlukla atladığı için hatırlamadıklarını söylemişlerdir.

Bu aşamada yine çeviri kararlarına değinmek gerekirse, çevirmen eserin tamamında benimsediği çeviri yöntemini bu tür açıklamalar için de kullanmıştır. Yazarın okurun yaşamasını hedeflediği okuma deneyimini erek okurun da yaşaması için kaynak metni, yine metnin işlevsel eşdeğerliliğini korumayı gözeterek, erek dile aktarmıştır.

4. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

4.1. Itamar Even Zohar ve Çoğuldizge Kuramı

Itamar Even Zohar *Polysystem Studies* başlıklı eserinde çoğuldizge kuramını açıklamadan önce “çoğuldizge” kavramını açıklığa kavuşturmuştur. Zohar’a göre çoğuldizge, edebiyat dizgesi içindeki kesişme noktalarının çokluğu ve böylece dizgenin kendi içindeki yapılaşmışlığının karmaşıklığını vurgular.⁶⁰

Even-Zohar çoğul dizge kuramının temelini 1978 yılında yayımladığı “The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem”⁶¹ başlıklı makalesinde oluşturmuştur. Burada Even-Zohar çevirinin ulusal kültürlerin biçimlenmesinde önemli bir işleve sahip olduğunu belirtir. Buna rağmen çeviri yazının belirli bir yazın dizgesi olarak ver olma ihtimaline dair bilinç yoksunluğuna değinirken, çeviri edebiyatın ayrı bir edebi dizge olarak incelenmesi gerektiğinin altını çizer. Ona göre çeviri yazın ürünleri, çevrilmiş yapıtların toplamı değil; yapısı ve işleviyle bir dizge olan metinler topluluğudur. (Zohar 1990: 45)

Zohar çeviri metinleri çoğuldizge içinde bir dizge olarak tanımlamış, çoğuldizgedeki aktif rolünün altını çizmiştir:

Yazın tarihine çoğul bir dizge içerisinde bakarak çeviri yazınına bu dizge içerisinde yer veren Even-Zohar, diğer

---

⁶⁰ Itamar Even-Zohar, “Polysystem Theory”, *Poetics Today, International Journal for Theory and Analyses of Literature and Communication, Polysystem Studies*, Cilt 11, Sayı 1, 1990 s. 12

⁶¹ Itamar Even-Zohar, “The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem”, *Poetics Today, International Journal for Theory and Analyses of Literature and Communication, Polysystem Studies*, Cilt 11, Sayı 1, 1990 s. 45

yazın tarihçelerini aksine, çeviri yazının ulusal yazındaki yerini ve işlevsel rolünü yadsımaz.⁶²

Zohar'a göre çeviri yazın, bir yazın çoğul dizgesi içinde kendi başına bir dizge olmakla kalmaz; aynı zamanda en hareketli olandır. Çeviri yazının farklı faktörlerin etkisiyle elde ettiği merkezsel ya da çevresel konumun değişikliğe uğrama durumu çoğul dizge içindeki diğer dizgelerin yer değiştirme ihtimalinden daha fazladır. Çeviri edebiyatın bir yazın çoğul dizgesinde merkez bir pozisyona sahip olması demek, onun çoğul dizgenin merkezinin şekillenmesinde aktif rol oynaması demektir ve bu durumda yeni yazınsal modeller ortaya çıkarken, çevirinin yeni repertuarın oluşturulup ayrıntılandırılmasının bir yolu haline gelmesi ihtimal dahilindedir. Tersine çeviri edebiyat çevresel bir konumdaysa, dizge içinde ikincil modelleri temsil ediyor, erek dizgenin oluşumundaki temel süreçler üzerinde etkili olmuyor demektir. Bu iki durumun yanı sıra çeviri yazın dizgesi, mutlaka 'çevresel' ya da 'merkezsel' bir konumda olmak durumunda da değildir. Çeviri yazın türünün belirli bir bölümü merkezsel bir konum elde ederken, başka bir bölümü son derece çevresel bir konum da işgal ediyor olabilir. Zohar'a göre çeviri yazın dizgesinin erek çoğul dizge içindeki "normal" konumu ise tartışmaya açık olmakla birlikte çevresel olandır. (Zohar 1990: 46-49)

80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı başlıklı eserinde, çeviri yazının dizgesel konumuyla ilgili düşüncelerini dile getirirken Necdet Neydim de Zohar'ın görüşlerini paylaşmaktadır:

..., bence çeviri yazın yalnız başına bir dizge değil, çoğuldizgenin tarihine tam anlamıyla katılan, onun bir parçası olan, çoğuldizge içindeki bütün ortak dizgelerle ilişkiler içinde bulunan bir dizgedir.⁶³

⁶² Mine Yazıcı, *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları*, Multilingual, İstanbul, 2005 s.126

⁶³ Necdet Neydim, *80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı*, Bu Yayınevi, İstanbul, 2003 s.82

Çevrilecek eserlerin seçiminde başı çeken kurallar erek çoğul dizgeyi yöneten durum tarafından belirlenir: çevirisi yapılacak metinler, yeni yaklaşımlara uyum sağlayabilirliklerine ve erek yazın içinde alacakları varsayılan yenilikçi rollere göre seçilirler. (Zohar 1990: 47)

Çeviri yazına çoğul dizge içinde yükselme, merkeze yaklaşma / yerleşme şansı veren etmenler aynı kuralın farklı dışavurumları olan üç temel guruba ayrılabilirler:

- 1) Bir çoğul dizgenin henüz 'genç' bir edebiyat olarak oluşma, yerleşme sürecinde ya da belirginleşmemiş olması
- 2) Bir çoğul dizgenin (büyük bir yazın gurubu içinde) 'çevresel' bir konuma sahip olması, dış etkilere açık ve 'güçsüz' olması
- 3) Bir çoğul dizge için dönüm noktaları, bunalımlar ya da yazınsal boşluklar söz konusuysa (Zohar 1990: 47)

Yukarıdaki durumlar Saliha Parker aktarımıyla şöyle açıklanmaktadır:

- (1) Birinci durumda, çeviri yazın genç bir edebiyatın henüz yerleşmiş (ya da yenilenmiş) olan dilini, bir yazın dili olarak görev yapması ve belirginleşmekte olan okur çevresine yarar sağlaması ile olabildiğince çok sayıda yazın tipine uygulama isteğini karşılar. Genç bir edebiyat kısa zamanda bütün yazın tür ve tiplerinde önemli metinler üretmediğinden, başka edebiyatların deneyiminden yararlanır ve böylece çeviri yazın, bu edebiyatın en önemli dizgelerinden biri durumuna gelir.
- (2) Aynı şey ikinci durum için de geçerlidir. Bir ölçüde yerleşmiş sayılmakla birlikte kaynakları sınırlı olan ve geniş bir yazınlar topluluğundaki aşama sırası içinde genellikle çevresel konumda kalan edebiyatçılar, içinde buldukları koşulların sonucu olarak, çoğul-dizgesel yapının gerektirdiği bütün dizgeleri üretmezler ve olmayan dizgelerden bazılarının yerini çeviri yazın ile doldururlar. Böyle durumlarda, örneğin <saygın

görülme> edebiyat, tümüyle ya da geniş ölçüde çeviriye dayanır. ...

- (3) Üçüncü durumda çoğul-dizge içindeki devingenlik, dönüm noktaları, başka deyişle yerleşmiş örneklerin yeni bir kuşak için artık geçerli olmadığı tarihsel anlar yaratır. Böyle anlarda çeviri yazın, merkez konumlu edebiyatlarda bile merkeze yükselebilir. Bu durum özellikle bir dönüm noktasında, yerli yazınsal malzeme içinde kabul edilebilir hiçbir örnek çıkmadığı zaman geçerlidir ve sonuç olarak yazınsal bir boşluk yaratır. Böyle bir boşlukta yabancı örneklerin yerli edebiyata sızması kolay olduğundan çeviri yazın merkez konuma yükselebilir. ...⁶⁴

Even-Zohar çeviri eserin tüm çoğul dizgelere uyarlanabilecek bir tanımı olmadığını ve çeviri eser kavramının, içinde bulunduğu çoğul dizgenin işleyiş biçimine dayanarak belirlenmesi gerektiğini açıklar. Çeviri, yapısı ve sınırları kesin çizgilerle tüm zamanlar için belirlenmiş bir görüngü değildir; belirli bir kültür dizgesi içindeki ilişkilere bağlı bir etkinliktir. Yeterlik ve eşdeğerlilik gibi kavramların gerektiği gibi ele alınabilmesi için çoğul dizgesel konumlar hesaba katılmalıdır. (Zohar 1990: 51)

4.2. Türk Çeviri Çocuk Yazın Dizgesi ve *Talihsiz Serüvenler Dizisi*

Türk çeviri çocuk edebiyatının Türk çocuk edebiyat dizgesi içinde -piyasadaki çeviri çocuk kitaplarının oranına da bakarak- merkeze yakın bir konuma sahip olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmamın birinci bölümünde de değindiğim gibi, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de moderniteyle birlikte

---

⁶⁴ Saliha Pakar, "Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler: Çoğuldizge Açısından Bir Değerlendirme", *Metis Çeviri Kitap Dizisi:1*, İstanbul, 1987 Güz

çocuğa ve çocukluğa bakışın değişmesi çocuk edebiyatına bakışı da değiştirmiştir. Batı'nın etkisiyle, Tanzimat dönemiyle birlikte oluşturulmaya başlanan çocuk edebiyatı o dönemdeki boşluğu doldurmak için çeviriye yönelmiş amacına hizmet edebilecek eserleri çevirerek bir Çocuk Edebiyatı yaratma çabasına girmiştir. Even-Zohar'ın çeviri dizgenin edebiyat dizgesi içindeki merkezsel konumunu açıklamak için öne sürdüğü üç gerekçeden ilkinde uyum sağlayan bu durum, adı geçen dönemdeki yoğun çeviri etkinliğinin durumunu açıklığa kavuşturmaktadır.⁶⁵

Günümüz Türkiye'sinde ise çocuk edebiyatının başlangıç dönemine göre çok daha farklı bir durumda olduğunu söylemek yanlış olmaz. Birçok Türk yazar çocuk edebiyatı eserleri kaleme almış, önemli yayınevleri çocuk kitapları konusunda uzmanlaşma süreci içine girmiş ve çocuk okur kendine dönük edebiyat seçkisi içinde kısıtlı da olsa seçme hakkını kullanmaya başlamıştır. Bundan yola çıkarak, Türk çocuk edebiyatının yaratılmaya çalışıldığı dönemdeki baskın çeviri etkinliğinin ve çeviri eserlerin merkezsel konumunun günümüzde eski ağırlığını kaybetmiş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır; ancak, giderek artan çocuk edebiyatı yazar ve kitaplarına rağmen çeviri eserler Türk çocuk edebiyatında hala merkezsel bir konumdadır.

Bu noktada Türk çeviri çocuk edebiyatının bir dizge olarak içinde bulunduğu çoğuldizgedeki merkeze yakın konumunu, daha önce olduğu gibi Itamar Even-Zohar'ın ileri sürdüğü üç gerekçeden ilkiyle açıklamak doğru olacaktır. Bir çoğuldizgenin henüz 'genç' bir edebiyat olarak oluşma, yerleşme sürecinde olması o dizgenin kendi seçkisini oluşturma sürecindeki boşluğu çeviri eserlerle doldurmaya çalışması sonucunu getirir.⁶⁶ Ülkemizde çocuk edebiyatı

---

⁶⁵ Necdet Neydim, *Türkiye'de Çeviri Çocuk Edebiyatında Tarihsel Süreç İçerisinde Çizilen Çocuk Figürlerine Toplumsal Bakış Açısından Yüklenen İşlevler*, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Çeviri Kuram ve Uygulamaları Bilim Dalı yüksek lisans tezi, İstanbul, 1995 s.23

⁶⁶ Itamar Even-Zohar, "The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem", *Poetics Today, International Journal for Theory and Analyses of Literature and Communication, Polysystem Studies*, Cilt 11, Sayı 1, 1990 s. 47

alanında görülen boşluklar, henüz kaynak kültürde yeterli oranda eser verilemediği için, çevirilerle doldurulmaya çalışılmaktadır.

Araştırmamın serüven dizilerinin ve özellikle *Talihsiz Serüvenler Dizisi*'nin çeviri çocuk edebiyatındaki konumuyla ilgili olduğu göz önünde bulundurulursa Türk serüven dizilerinin çeviri serüven dizilerine oranı ile ilgili bir saptamamı paylaşmanın yerinde olacağını düşünüyorum. Türkiye'de serüven dizileri ile ilgili yaptığım tüm taramaların sonunda ulaşabildiğim 'serüven dizisi' başlığı altında incelenebilecek tek Türk eser İsmail Bilgin'in kaleme aldığı, Timaş Yayınları'ndan çıkan on kitaplık *Kurtuluşun Kahramanları* dizisi olmuştur. Tür olarak tarih konulu serüven dizisi olarak sınıflandırdığım eser Türk tarihinin önemli zaman ve mekanlarında yaşamış kahramanların serüvenlerini anlatmaktadır. Bu başlık altında incelenebilecek ulaşamadığım eserler olma ihtimalini göz önünde bulundurmakla birlikte, sayının sonucu etkilemeyeceği açıktır. Farklı yayınevlerinden çevrilmiş altmış serüven dizisine ulaştığım düşünülecek olursa, Türk çocuk edebiyat dizgesinde serüven dizisi kaleme alan yazar sayısı çok az olduğu ve bu tür çocuk okurların sevdiği bir tür olduğu için bu boşluğun çeviri eserlerle dolduruluyor olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Zohar'ın çoğuldizge kuramı çerçevesinde değerlendirmek gerekirse: Türk çocuk edebiyatı dizgesinde merkez bir konuma sahip olan çeviri serüven dizileri, çoğuldizgenin merkezinin şekillenmesinde aktif rol oynamaktadır. Çeviri diziler, Türk çocuk edebiyatı için yeni bir yazınsal model olarak kabul edilebilir olduğunu düşündüğüm serüven dizisi geleneğinin benimsenip bir seçki oluşturulması ve ayrıntılandırılmasının bir yolu haline gelmiştir.

Zohar'ın çevrilecek eserlerin seçiminde başı çeken kuralların erek çoğul dizgeyi yöneten durum tarafından belirlendiği iddiasına daha önce değinilmişti. Buna göre çevirisi yapılacak metinler, yeni yaklaşımlara uyum sağlayabilirliklerine ve erek yazın içinde alacakları varsayılan yenilikçi rollere göre seçilirler. (Zohar 1990: 47) Türkçe'ye çevrilen serüven dizileri belirlenirken yayınevlerinin dikkate aldığı etkenler başka bir araştırmanın

konusudur ancak incelediğim eserlerin ve özellikle TSD'nin kaynak kültürde aldığı tepkileri göz önünde bulundurarak, kaynak kültürde yoğun okur ilgisiyle karşılaşan eserlerin bu özelliklerinin yayınevlerinin seçiminde önemli rol oynadığı düşüncesindeyim. Bunun yanında eserin içeriği, hitap ettiği kesim, taşıdığı ideolojiler... vb gibi özellikleri de belirleyici etkenlerdir.

SONUÇ

Amerikalı yazar Daniel Handler'ın Lemony Snicket takma adıyla kaleme aldığı, on üç öyküden oluşan ve *A Series of Unfortunate Events* başlığı taşıyan serüven dizisi, *Talihsiz Serüvenler Dizisi* olarak Nurettin Elhüseyni imzasıyla Türkçeleştirilen, günümüz çocuk edebiyatı popüler eserlerinden biridir. Seri kısa zamanda Amerika'da büyük ilgi görmüş ve birçok yan çalışmayla desteklenmiştir. Serinin gördüğü bu ilgi, kısa zamanda dünya genelinde birçok kültürde yankı uyandırmış, kırktan fazla kültür, metni erek yazın dizgelerine kazandırmıştır.

TSD içerdiği öğeler (örn. kahramanların sahip olduğu yetenekler) ve doğüstü olaylara yer vermez, tersine olağanüstü öğeler içeren bir serüven dizisidir. Çocuk kahramanlar yeteneklidir, inanılmaz derecede zeki ve güçlüdürler ancak doğüstü güçleri yoktur. Başarılarını, okuma alışkanlıklarına, bilime, zekalarına ve fiziksel güçlerine borçludurlar. Son zamanlarda birçok eser verilen fantastik türden farklı olarak sihir, doğüstü yaratıklar, farklı dünyalar arası geçişler söz konusu değildir.

TSD Türkiye'de çeviri çocuk edebiyatında ürün veren yayınevlerinden biri olan Doğan Egmont'un yayımladığı on altı serüven dizisinden biridir. Öyküler, kaynak kültürde yayınlanmasından kısa süre sonra Nurettin Elhüseyni tarafından çevrilerek dilimize kazandırılmıştır. Batı çocuk yazın dizgesinde ulaşılabilen yüzün üzerinde çeşitli konu, hedef yaş gurubu ve üsluba sahip serüven dizisi bulunmaktadır; ancak bunların altmış kadarının Türkçe'ye çevrilmiş ve çeviri çalışmalarının son yirmi yılda hız kazandığı görülmüştür. Türk çocuk edebiyatı serüven dizileri konulu bir araştırma sonucu ise, çeşitli serüven öykülerinin ve dizi öykülerin olmasına rağmen 'serüven dizisi' olarak yalnızca İsmail Bilgin imzalı *Kurtuluşun Kahramanları* başlıklı on kitaplık bir seriye ulaşılmıştır. Bu durum, Even Zohar'ın çoğuldizge kuramında öne sürdüğü, bir edebiyat dizgesinde çevirinin merkezde olmasının nedeni olarak gösterilen üç durumun ilkinde ilkinde örnek niteliğindedir. 'Genç' bir dizge olan

Türk çocuk edebiyatı dizgesinde henüz üretilmeyen ancak çocuk okurun ilgi gösterdiği bir tür olan serüven dizileri konusundaki eksiklik, çeviri yoluyla giderilmeye çalışılmaktadır. Kendi çoğul dizgemizde yer alan önemli bir boşluk çeviri eserlerle doldurulmaktadır.

Serinin kaynak ve erek kültürlerdeki alımlama farklılığında, çevirmen kararları ve metnin dilsel ve kültürel zenginliği gibi etkenler önemlidir. Özenle yapıldığı açık olan çeviri etkinliğinin sonucu olarak, kaynak metnin erek dile ve kültüre kazandırılırken yazarın bıraktığı etkiyi bırakma konusunda son derece başarılı olduğu verilen çeviri karşılaştırmalarında ve kaynak ve erek kültür okurunun katılımıyla yapılan araştırmalar sonucunda görülmektedir. Eserin kaynak ve erek kültürlerde aldığı farklı tepkiler, erek okurun, metinde yer alan kültürel göndermelere olan uzaklığı ve metnin korunan yabancılığından kaynaklanmaktadır. Metnin, kaynak kültür okuruna önemli oranda ulaşmayı başaran çok katmanlılığı, erek kültür okuruna aynı oranda ulaşamamış; kaynak kültürden erek kültüre doğru ve her iki kültürde de büyük yaş gurubundan küçük yaş gurubuna doğru da bu oranın düştüğü yapılan uygulamalı araştırmalar sonucunda açıkça görülmüştür. Eserin dilsel ve kültürel zenginliğinin oluşturduğu çok katmanlılığın okura ulaşabilme düzeyi, okurun yaşına, eriştiği dil düzeyine ve içinde yaşadığı kültüre bağlı olarak değişiklik göstermiştir.

Bu tür metinlerin kültür taşıyıcılığı işlevi de vardır. Kültürel aktarımlar yapılırken olağan ya da olağanüstü öğelerden yararlanırlar. Bu tür öğeler, metnin sürekli okunur kılınması açısından önemlidir. TSD kendi kültüründe kendi erek kitlesine onun tanıdığı bir takım kültürel öğelerle seslenirken kaynak kültürde bir bellek tazelemesi yapar ancak aynı metnin çevirisi erek kitlesinde salt macera yönüyle etkin olabilir. Erek kültür okuru, metinde geçen kaynak kültür kişileri aracılığıyla yapılan göndermelerin metne kattığı zenginlikten yoksundur; metin onun için yalnızca macera yönüyle vardır.

Sonuç olarak, serüven dizileri kaynak ve erek kitlede farklı alımlama ve okura ulaşma düzeylerine sahip olsa da tarihsel süreçte kültürlerarası köprü işlevi

görebilecek yazımsal metinler olarak değerlendirilebilir. Bu noktada bu metinlerin çeviri kararları ve çeviri süreçleri çevirmen ve yayıncıya önemli sorumluluklar yükler.

Ek-I

NEJAT SABUNCU İLKÖĞRETİM OKULU “SERÜVEN ÖYKÜSÜ MÜ, DİZİSİ Mİ?” BAŞLIKLIL ANKET ÇALIŞMASI DÖKÜMÜDÜR.

Yöneltilen soru:

“Okumayı sevdiğiniz macera kitaplarını tek bir öyküsü olduğunda mı, yoksa art ardına anlatılan birden fazla öyküsü olduğunda mı daha çok seviyorsunuz? Tercih sebebinizi kısaca yazınız.”

Çalışma Gurubu:

Yaşları on ile on dört arasında değişen gönüllü yüz elli iki okur çalışmaya katılmıştır.

Yer / Tarih:

Nejat Sabuncu İlköğretim Okulu / 22-23.03.2010

Sonuç:

Sırayla, serüven dizisi okumayı tercih ettiğini belirtilen yüz yirmi dört okur görüşü ve birbirinden bağımsız serüven öyküleri okumayı tercih ettiğini söyleyen yirmi sekiz okur görüşü aşağıdaki gibidir. Farklı yaş gruplarından yedi okurun (10, 11, 13, 16, 17, 28, 128 numaralı okurlar) görüşüne, otantik halleriyle sıralı listeden sonra yer verilmiştir. Çocuk okur, büyük oranda, serüven dizilerini serüven öykülerine tercih etmiştir.

- 1) **Cansel:** Ben bir sürü öykü olunca daha çok seviyorum Miss Yılmazoğlu. Siz bize Talihsiz Serüvenleri anlattığınızdan beri hep seri okuyorum, çok heyecanlı oluyor.
- 2) **Şimal:** Ben art arda olunca daha heyecanlı buluyorum, hemen hepsini okuyup bitirmek istiyorum, çok zevkli oluyor.
- 3) **Ganime:** Seri halinde olunca isimleri akılda tutmak daha kolay oluyor Miss Yılmazoğlu. Aynı karakterin farklı serüvenlerini okumak daha güzel bence.
- 4) **Gizem:** Ben birden fazla öykü olunca daha çok seviyorum. Ne güzel aynı çocukların başka başka maceralarını okuyorum.
- 5) **Şeyma:** Bir sürü öyküyü okumayı daha çok seviyorum. Hem öyle herkes yapamaz bunu, akıllı olmak lazım di mi ☺
- 6) **Abdulhalik:** O karakteri benmişim gibi düşünüyorum, kendi maceralarımı okuyormuş gibi oluyor, art arda olunca daha çok seviyorum.
- 7) **Alara:** Art arda öyküler okumak daha zevkli bence, bir sürü kitabım oluyor hem.
- 8) **Ali İhsan:** Seri halinde olunca merak ediyorum neler olduğunu, daha çok okumak istiyorum. Hemen hepsini bitirmek istiyorum.
- 9) **Can:** Seri halinde okuyorum, çünkü öyle seviyorum.
- 10) **Eylül Su:** Artık Büyüdüm Seri halinde okumayı tercih ediyorum. Eskiden tek bir öykü okurdum.
- 11) **İsmail Cem:** Seri halinde seviyorum çünkü benim tarzım bu, kolay şeyleri sevmem ben
- 12) **Ayşe:** Artık büyüdüm, seri halinde okumayı tercih ediyorum. Eskiden tek bir öykü okurdum.
- 13) **Kardelen:** Pıtırıcık'ın öykülerini okuduktan sonra artık hep 1'den fazla hikaye okumayı seviyorum.
- 14) **Enis:** Bütün arkadaşlarım art arda öyküler okuyorlar, ben de öyle seviyorum.
- 15) **Görkem:** Çok kitabım oluyor, art arda seviyorum Miss Yılmazoğlu.
- 16) **Ensar:** Seri kitapları daha çok seviyorum. Çünkü daha fazla macera içeriyo. Ve kitabı okurken yaşadığımız heyecan merak kitap bittikten sonrada devam ediyor

- 17) **İrem Cana:** Seri seviyorum. Çünkü seri olanlar devam ediyor. Heyecanı bitmiyor. Sıkıcı olmuyorlar.
- 18) **Nihan:** Art arda öyküler okuyunca daha çok kitap okuyorum, öyle olunca da seviniyorum.
- 19) **Senem:** Aynı karakterin farklı öykülerini okumayı farklı karakterlerin öykülerini okumaktan daha çok seviyorum.
- 20) **Kübra:** Hemen biri bitse de diğerine geçsem diye bekliyorum, hızlı hızlı okuyorum. Daha çok seviyorum öyle olunca.
- 21) **Özge:** art arda öyküleri okumayı daha çok seviyorum çünkü hemen bitirip filmini izlemek istiyorum.
- 22) **Rabia:** Miss Yılmazoğlu bir sürü hikaye olunca kendimi kaptırıp okuyorum, bi de annem çok kitap okuyunca bir sürü hediye alıyor.
- 23) **Sena:** Bir sürü öykü olduğu için anlaması zor oluyor, ben de zorları seviyorum o yüzden art arda okumayı daha çok seviyorum.
- 24) **Zümre:** Babam bana hep seri halinde kitaplar alıyor, ben onları okuyup bitirince de çok mutlu oluyor, o zaman kendimi çok iyi hissediyorum Miss Yılmazoğlu.
- 25) **Umut:** Bir sürü olunca çok heyecanlı oluyor Miss Yılmazoğlu
- 26) **Tunahan:** Ben aslında okumayı sevmem ama okuyor olsaydım bir sürü olanı seçerdim Miss.
- 27) **Büşra:** Çok kalın olmasın ama Ayşegül gibi çok kitap olsun.
- 28) **İrem Dilara:** Seri seviyorum. Çünkü bir kitap bana heyecan veriyorsa onun gizemli sonunu çok merak ederim.
- 29) **Eda:** Ben hem serileri hem tek öyküleri çok seviyorum, ama illa seçmem gerekiyorsa serileri seçerdim çünkü heyecanı uzun süre devam ediyor.
- 30) **Oğulcan:** Seri seviyorum çünkü artık günümüzde birçok öykü seri halinde.
- 31) **Özge:** Ben seri halinde olunca daha çok seviyorum, Twilight serisini de çok sevmiştim. Okumak daha heyecanlı oluyor.
- 32) **Duygu:** Bütün kitaplarımı yan yana dizince görüntülerini çok seviyorum, daha çok okuyasım geliyor. Art arda öyküler daha heyecanlı hem bence.
- 33) **Çağın:** Art arda öyküler okumak zor ama olsun ben öyle daha çok seviyorum.

- 34) **Derya:** Annem alıp geliyor art arda öyküleri ben de okuyorum. Daha güzel oluyor bence, biri bitse de diğerine geçsem diyorum. Diğer kitapta neler olmuş merak ediyorum.
- 35) **Deniz:** Bir sonraki öyküde ne var diye merak ettiğimden hızlı hızlı okuyorum, öyle daha çok seviyorum Miss Yılmazoğlu.
- 36) **Mert:** Öyle daha heyecanlı oluyor, art arda olduğunda daha zevkli bence.
- 37) **Doğukan:** Bissürü öyküler daha güzel bence hem o kadar çok kişininde adını aklımda tutmak zorunda kalmıyorum☺
- 38) **Ece:** Seri halinde olunca daha çok kitabım oluyor, çok seviyorum.
- 39) **Alihan:** Art arda olan öykülerin filmleri de çok güzel oluyor, o yüzden ben onları daha çok seviyorum.
- 40) **Beyza:** Aynı karakterin başına neler gelmiş onu okumak farklı kitaplar okumaktan daha güzel bence Miss.
- 41) **Can:** Diziyorum kitaplarımı önüme başlıyorum okumaya. Macera da olunca hızlı hızlı okuyorum meraktan Miss Yılmazoğlu. Daha zevkli oluyor.
- 42) **Derya:** Birisi sorduğunda “ben o seriyi okudum” demek çok güzel oluyor, kendimle gurur duyuyorum o yüzden art arda öyküleri daha çok seviyorum.
- 43) **Hasan:** Art arda öyküler olan macera kitapları daha heyecanlı bence.
- 44) **Kaan:** Kocaman olduk artık Miss yani annem öyle dedi artık art arda öyküler okuyabilirmişim, bende öyle yapıyorum.
- 45) **Kıvanç:** Arkadaşlarla iddiaya giriyoruz kim önce bitirecek seriyi diye, hep ben kazanıyorum ☺ Art arda olanları okumak daha güzel bence, heyecanı başka oluyor Miss Yılmazoğlu.
- 46) **Gökhan:** Ben öyle çok kitap okumayı sevmiyorum ama bir olayın devamını okumak bana daha kolay geliyor.
- 47) **Oğuz:** Ben aslında arkadaşlarım ne okuyorsa onları okuyorum ama art arda olanları daha çok beğeniyorum, heyecanlı oluyor.
- 48) **Fatma:** Bir karakterin farklı maceralarını okumayı tercih ediyorum, sizce de daha güzel değil mi? ☺
- 49) **Alper:** Ben çok kitap okumuyorum ama okuyunca da art arda olan maceraları seçiyorum, birinin başına ne gelmiş onu okuyorum.

- 50) **Mert:** Sanki daha çok kitap okumuşum gibi oluyor art arda öyküler okuyunca, seviniyorum Miss Yılmazoğlu ☺
- 51) **Barış:** Çok heyecanlı oluyor bir kitaptan diğerine geçmek için hızlı hızlı çok çok okuyorum Miss.
- 52) **Kenan:** Seri halinde olan maceralar daha güzel bence, onları tercih ediyorum ben genellikle.
- 53) **Berna:** Daha çok kitap okuyorum art arda olunca, sonrasında ailem bunun için beni ödüllendiriyor☺
- 54) **Mine:** Macera olsa da olmasa da ben hep art arda öyküleri tercih ediyorum Miss, kendimi daha çok okuyormuş gibi hissediyorum.
- 55) **İrem:** Seri halinde okumak daha güzel Miss, bir sürü bir sürü kitap oluyor.
- 56) **Metin:** Biz arkadaşlarla yarışıyoruz kim önce bitirecek bu öyküleri diye, yenmek için de çok çok okuyorum, hem heyecanlı da oluyor öyle.
- 57) **Defne:** Her hafta bir kitabı bitirmeye çalışıyorum Miss, merak ediyorum bir sonrakinde neler oluyor diye, okurken daha çok zevk alıyorum öyle olunca.
- 58) **Mehmet:** Macera öykülerinde art arda seviyorum Miss Yılmazoğlu, normalde tek öyküleri okuyorum. Macera da art arda olunca daha zevkli oluyor.
- 59) **Semih:** Ne zaman bir seri bitirsem babam bana istediğim bir şeyi alıyor Miss, artık büyümüşüm daha fazla kitap okumam gerekiyormuş. Art arda olmadığı zaman çok kitap okumuyorum, art arda olanları merak ediyorum o yüzden çok okuyorum.
- 60) **Ahmet:** Tek bir karakterin farklı maceralarını okumayı daha çok seviyorum.
- 61) **Onurcan:** İlkokuldayken çok kitap olunca korkuyordum ama artık serileri daha çok seviyorum.
- 62) **Dilan:** Art arda öyküler okumak çok heyecanlı bence, okuduğum kitaplardan daha fazla zevk alıyorum öyle olunca.
- 63) **Rüya:** Tek tek öyküler olunca çok okuyasım gelmiyor Miss Yılmazoğlu, ama art arda olunca merak ediyorum neler olmuş diğer kitapta diye.
- 64) **Gamze:** Eskiden tek tek öyküleri okumayı severdim ama son zamanlarda art arda olanlar daha fazla ilgimi çekmeye başladı, okuma isteğimi artırdı ☺

- 65) **Gökçe:** Büyüdük artık Miss, art arda öykülerle başa çıkabiliyoruz, çok zevkliler hem.
- 66) **Sinem:** Artık hep çıkan kitaplar seri halinde oluyor Miss, insan sonrasında neler olmuş merak edince daha hızlı, daha çok okuyor. Ben öyle çok seviyorum.
- 67) **Selenay:** Çok kişi okuyamaz öyle seri halindeki kitapları ama ben okuyorum, daha bir heyecanlı oluyorlar Miss Yılmazoğlu.
- 68) **Damlanur:** Bitirdiğim her öykü serisi için bir hediye alıyorum Miss ☺ Hem seviyorum da, hızla ilerliyorum art arda maceralar sayesinde.
- 69) **Mert:** Bir sürü olsun öğretmenim, tadı damağımda kalıyor hemen bitince.
- 70) **Başak:** Hemen bitmesin Miss, ben kitap okumayı seviyorum. Art arda olunca da heyecanı başka oluyor.
- 71) **Alpay:** Çok öykü olunca sıkılıyorum bazen ama zevkli de oluyor Miss Yılmazoğlu. Diğer kitaptakileri öğrenmek için çabucak okuyorum elimdekini.
- 72) **Ayşe:** Kitaplar çok kalın olunca biraz sıkılıyorum ama ince ince çok kitap olunca okumayı seviyorum Miss.
- 73) **Berfin:** Çok kitabım oluyor Miss, hepsini ayrı ayrı çok seviyorum. Art arda olunca da eğlencesi başka oluyor, hemencecik okuyop, bitiriyorum.
- 74) **Büşra:** Art arda öyküler olunca daha zor oluyor bence, bende zor bir şeyi yapınca daha mutlu oluyorum
- 75) **Cenk:** Sadece macera kitaplarında art arda olanları tercih ediyorum ben, diğerlerinde sıkılıyorum. Macerada heyecanlı oluyor devamını okumak.
- 76) **Doğa:** Duyuyorum bazen erkekler kendi aralarında iddiaya giriyorlarmış kim önce bitirecek diye bir seriyi, bazen bende onlara özeniyorum hepsinden önce okuyup bitiriyorum ama bilmiyorlar ☺ Daha zevkli oluyor Miss, okurken hiç sıkılmıyorum.
- 77) **Eda:** Eskiden beri öyle alışmışım ben, okuduğum öykünün devamı olunca daha mutlu oluyorum
- 78) **Filiz:** Annem hep seri alıyor bana Miss Yılmazoğlu, bende seviyorum hem. Merak ediyorum diğer kitaplarda neler olmuş o yüzden hemen okuyorum kitabımı.

- 79) **Işıl Su:** hepsini yan yana koyuyorum kitaplarımın sonra bitirdiklerimi başka yere diziyorum, bitirdiğim kitaplar çoğaldıkça mutlu oluyorum öğretmenim. Macera öykülerinde de merak ediyorum diğer kitaplarda neler var diye öyle olunca çabuk okuyorum, o heyecanı yaşıyorum ben de. ☺
- 80) **Sena:** Hem seviyorum art arda olunca hem de “ben o kitapları okudum” dediğimde herkes bana hayran hayran bakıyor seriyi bitirdim diye, çok zeki hissediyorum kendimi ☺
- 81) **Simay:** Bir karakterin başına gelenleri okumak, farklı karakterlerin maceralarını okumaktan daha zevkli geliyor bana Miss Yılmazoğlu.
- 82) **Macide:** Seriyi kendimi daha çok kaptırıyorum, daha fazla okuyorum Miss.
- 83) **Mahmut:** Ben art arda öyküleri daha çok seviyorum, hemen bitivermiyor.
- 84) **Eray:** Çok güzel oluyorlar Miss, sadece art arda okuyorum ben, yoksa çok kitap okumuyorum zaten.
- 85) **Hanzade:** Annem artık büyüdüğümü ve daha zor kitaplarla baş edebileceğimi söyledi, bende başardım Miss, çok seviyorum art arda öyküleri okumayı.
- 86) **İsmail:** Ben öyle çok kitap okumuyorum, merak edince okuyorum bir tek. Art arda öyküler de çok zevkli ve heyecanlı oluyor öğretmenim.
- 87) **Meltem:** Merak ediyorum kitabın devamında ne olmuş ama öyle hemencecik okuyamıyorum ama yine de art arda olanları daha çok seviyorum Miss.
- 88) **Alpay:** Sınıftaki herkes art arda öyküler okumaya başlayınca ben de başladım Miss, daha zevkli hem.
- 89) **Batuhan:** Bazen zor oluyor tüm seriyi bitirmek ama bitirebiliyorum artık Miss. Art arda öyküleri bitirince de kendimi daha iyi hissediyorum.
- 90) **Canberk:** Biz arkadaşlarla hep art arda olanları okuyoruz öğretmenim bazen yarışıyoruz bile☺
- 91) **Helin:** Belli karakterlerin başına gelen olayları daha ilginç buluyorum ben, devamını okumak daha zevkli oluyor, çok okuyorum öyle olunca.
- 92) **İpek:** Öyle herkes okuyamıyor Miss art arda olanları, ama ben zor bir şeyi yapınca seviniyorum.
- 93) **Mücahit:** çok kitap okumuyorum ama okuyunca da seri olanları tercih ediyorum, fazla karakter ismi tutmak zorunda kalmıyorum hafızamda.

- 94) **Nihan:** Ablam bana serilerin okumasının daha zevkli olduğunu söylemişim, denedim bende. Evet, gerçekten öyleymiş Miss ☺
- 95) **Ömer:** Ben kitap okumayı çok seviyorum Miss, art arda öyküler olunca da zevki daha fazla çıkıyor maceranın.
- 96) **Semih:** Herkes bir seri okuyor ben de öyle yapıyorum Miss Yılmazoğlu.
- 97) **Sevgi:** Bir kahraman olunca daha çok seviyorum, onun maceralarını takip etmek daha kolay oluyor Miss Yılmazoğlu.
- 98) **Talha:** Artık çoğumuz art arda öyküler okuyoruz öğretmenim, büyüdük ☺
- 99) **Beril:** Öyküler art arda olunca daha heyecanlı oluyor bence Miss.
- 100) **Berfin:** Hemen bitince üzülüyorum ben, o yüzden art arda olanları seviyorum Miss Yılmazoğlu.
- 101) **Berkay:** Ben aslında ikisini de seviyorum ama seriler çabuk ilerliyor öğretmenim, hemen okuyorum.
- 102) **Dilara:** Çok okuyorum ama serilerin okuması daha güzel oluyor, merak edince daha istekli oluyorum okurken, hiç sıkılmıyorum.
- 103) **Doğan:** Seri halinde okumak daha eğlenceli oluyor çünkü biri bitince devamı da olsun istiyorum.
- 104) **Ensar:** Büyüdük artık öğretmenim, çok kitapla başa çıkabiliriz, art arda öyküleri daha bir çok seviyorum ben. Bir seriyi bitirince büyüdüğümü hissediyorum.
- 105) **Gökay:** Bir kahramanın öyküsü bitince üzülüyorum ben, seri olursa daha çok öykü olur, bu yüzden art arda olanları daha çok seviyorum.
- 106) **İzel:** Art arda öyküleri okumak daha güzel bence, devamı olduğunu bilmek çok eğlenceli.
- 107) **Pelin:** Ben de seri okumak güzel, serinin devamı olduğunu bildiğim için daha çok kitap okumuş oluyorum.
- 108) **Sefa:** Bakıyorum hep arkadaşlarım art arda öyküler okuyorlar, bende onlara uyum sağlıyorum Miss.
- 109) **Simay:** Seri olunca daha iyi oluyor heyecanlı oluyor sonunu merak etmek, hızlı hızlı okuyorum ☺

- 110) **Veli:** Art ardına olan öyküler güzel Miss, bir sonraki kitabı merakla bekliyorsun, hemen okuyorsun elindekini. Çok okuyunca da mutlu oluyorum ben.
- 111) **Yiğit:** Ben öyle çok kitap okumuyorum da art ardına olunca merak ediyor insan, okuyası geliyor Miss ☺
- 112) **Ash:** Seri okuduğumda çok merak ediyorum bir sonrakinde kahramanın başına gelecekleri, o yüzden çok heyecanlı oluyor. Hem çok kitabım oluyor art arda olduğunda.
- 113) **Zeynep:** art arda olduğu zaman devamı olduğunu bildiğim için elimdeki kitabı hemen bitirmek istiyorum. Maceraları merak ediyorum hep, zaten arkadaşlarım da hep serileri tercih ediyor. Onlarla tartışıyoruz bazen, hemen ilk ben öğrenmek istiyorum kahramanın başına gelenleri o yüzden da çok okuyorum ☺
- 114) **Ece:** Bir kahraman olunca ayrı ayrı kahramanların başına geleceklerden daha fazla merak edip daha çok heyecanlanıyorum. Sanki o kahraman benmişim gibi oluyor, o duyguyu seviyorum Miss.
- 115) **Emir:** art arda olan öyküleri bitirince daha mutlu oluyorum Miss.
- 116) **Kaan:** Seri halinde olunca öykü hemen bitmiyor, devamı olduğunu biliyorum ya heyecanı daha fazla oluyor.
- 117) **Özge:** Art arda olunca öyküler, daha fazla kitabım oluyor Miss ☺
- 118) **Selen:** Bir kahraman olunca kafam çok karışmıyor, onun başına gelenleri okumaktan çok keyif alıyorum.
- 119) **Sinem:** Art arda olunca öyküler hemen bitmemiş oluyor, devamını okumaktan çok keyif alıyorum öğretmenim.
- 120) **Gökçen:** Art arda olunca öykünün devamının olduğunu bilmek okuma isteğimi artırıyor, hem bakıyorum artık hep arkadaşlarım da seri okuyor. Ben de yapabilince seviniyorum.
- 121) **Nisanur:** Siz bize bazı serilerden bahsettiğinizde çok ilgimi çekmişti, okuduktan sonra da çok sevdim. Tek tek olan öykülere göre daha keyifli bence, devamı olduğunu bilince hemen okumak istiyorum kitaplarımı.
- 122) **Pervin:** Birden fazla öykü olduğunda hep acaba diğer kitapta nasıl bir macera var diye düşünerek okuyorum, heyecanlı oluyor.

- 123) **Murat:** Ben kitap okumuyorum pek ama okuyunca da seri okumayı seviyorum, kafam çok karışmıyor bir kahraman ne yapmış onları okuyorum yavaş yavaş
- 124) **Doğukan:** Ben art arda olunca seviyorum, maceranın tadı bir tek öyle çıkıyor bence.
- 125) **Elif:** art ardına birden fazla öykü olunca benim kafam karışıyor, diğerlerini merak edince okuduğumdan çok zevk almıyorum o yüzden tek tek öyküleri tercih ediyorum.
- 126) **Furkan:** Tek bir öykü olunca birinin başına ne gelmiş onu okuyorum sonra canım istediğinden başka bir öyküye geçiyorum. Seri okumayı sevmiyorum.
- 127) **Yiğit:** Ben okuyamıyorum öyle seri meri, tek tek olan öyküleri seviyorum Miss ☺
- 128) **Cansın Başak:** Tek tek okumayı seviyorum. Çünkü farklı öyküler ve farklı maceralar daha çok ilgimi çekiyor. Seri olan kitaplar aynı karakter oldukları için canım sıkılıyor.
- 129) **İsmail:** Tek bir öykü olanları tercih ediyorum çünkü daha kolay bence.
- 130) **İzel:** Tek bir öykü olunca o bittiğinde başka bir karakterin dünyasına giriyorum, aynı karakterle devam edince sıkılıyorum.
- 131) **Gaye:** Tek bir öykü olduğu zaman o kahramanın başına ne gelmiş bir kitapta öğrenebiliyorum hepsini. Serilerde öyle değil, sıkılıyorum serileri okurken.
- 132) **Kerem:** Tek bir öykü olunca kafam karışmıyor, canım istediğinde başka bir öykü okuyabiliyorum öyle çok merak etmeden Miss ☺
- 133) **Abdullah:** Merakımı tek bir öyküde gideriyorum öyle fazla fazla okumama da gerek kalmıyor böylece.
- 134) **Kübra:** Bir kitabı okuyorum sonra başka birine geçiyorum, farklı kahramanların farklı öykülerini okumak aynı kahramanın öyküsünü okumaktan daha fazla zevkli geliyor bana öğretmenim.
- 135) **Melisa:** Ben tek öykü olanları seviyorum, böylece istediğim zaman daha değişik maceralar okuyabiliyorum.

- 136) **Mina:** Ben aynı kahraman olduğu zaman çok sıkılıyorum Miss Yılmazoğlu.
Hep değişik değişik kişilerin başına gelenleri okumak daha güzel geliyor bana.
- 137) **Öykü:** Okurken kendimi o maceranın içinde hissettiğim için tek tek öyküler okuyunca başka başka kahramanların yerinde olabiliyorum Miss.
- 138) **Mert:** Seri okumaktan çok sıkılıyorum öğretmenim, tek tek öyküleri seviyorum.
- 139) **Özge:** Ben öyle çok kitap okuyamıyorum Miss o yüzden tek tek öykülerin olduğu kitapları tercih ediyorum.
- 140) **Arda:** Tek bir kahramanın maceralarını sıkıcı buluyorum Miss, başka başka olunca daha eğlenceli oluyor bence.
- 141) **Barkın:** Tek tek okuyorum bir sürü kahramanla tanışıyorum Miss ☺
- 142) **Çağrı:** Seri olunca hep aynı kahramana takılı kalıyoruz, sıkılıyorum öğretmenim. Değişik kahramanlar olunca seviyorum.
- 143) **Doğan:** Tek tek öyküler olunca başka başka filmler izlemiş gibi hissediyorum kendimi Miss Yılmazoğlu.
- 144) **Melisa:** Aynı adı okuyup durmaktan sıkılıyorum Miss, tek tek öyküleri seviyorum ben.
- 145) **Seher:** Öyküler art arda olunca meraktan heyecanımı kaçırıyorum, tek tek olunca daha çok anlıyorum öğretmenim.
- 146) **Duygu:** Ben öyle çok kitap okuyamıyorum, sıkılıyorum hemen. Tek tek öyküleri tercih ediyorum o yüzden. Bir kez başlamıştım bir seriye ama bitiremedim.
- 147) **Kenancan:** Öyküler tek tek olunca bende her seferinde başka kahraman oluyorum Miss ☺
- 148) **Ömer:** Tek tek öykülerde çok değişik konuları okuyabiliyorum, daha zevkli bence.
- 149) **Serpil:** art arda öyküler olduğunda tek bir kahramana bağlı kalmak beni sıkıyor, farklı farklı olayları okumayı seviyorum.
- 150) **Şule:** Ben çok fazla sevmediğim için okumayı Tek tek öykülerin olduğu kitapları tercih ediyorum öğretmenim.

- 151) **Umut:** Serilerden çok sıkılıyorum sanki hep aynı şeylerden bahsediyorlarmış gibi geliyor bana. Tek tek öykülerin olduğu kitapları seviyorum daha çok.
- 152) **Gamze:** Tek bir öykü olanları tercih ediyorum çünkü art arda olunca anlamak zor oluyor Miss ☺

Pitircigin aykulerini oku-
duktan sonra artik hep
1den fazla hikaye
okumayi seviyorum

Kardelen Topal
3/B

Artık Büyüdüm
Seri halinde okuma
yı tercih ediyorum
Eskiden tek bir
öykü okurdum

Eylül su köşe
3.B sınıfı

Seri halinde
Seviyorum çünkü benim Targem
bu. Kolay şeyleri semem ben

Ismail cem Zeyrek
4/B

Seni Sevdiğim. Çünkü bir kitap bana heyecan veriyorsa
onun gizemli sanrıya çok merak ederim.

İrem Dilara Duman 5A

6-A

Seri seviyorum. Çünkü ~~tek kitaplar~~ seri olanlar devam ediyor. Heyecanı bitmiyor. Sıkıcı olmuyorlar.

Seri kitapları daha çok seviyorum. Çünkü daha fazla macera içerir.
Ve kitabı okutken yaşadığımız heyecan ^{inerek} kitap bittikten sonra da devam ediyor.

Ensar Aksel 7B

Tek tek okumayı seviyorum. Çünkü farklı öyküler ve farklı maceralar daha çok ilgimi çekiyor. Seri olan kitaplar aynı karakter oldukları için canım sıkılıyor.

Cansın Başak
Karakas
6-B

Ek-II

TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ ÖYKÜ ÖZETLERİDİR.

1. *Kötü Günler Başlarken*⁶⁷

Öykü Violet, Klaus ve Sunny Baudelaire'in Enginler Kumsalı'nda oldukları puslu bir günde başlar. Ardından üç kardeş büyükten küçüğe tanıtılır. En büyükleri Violet elindeki her şeyi bir icat için kullanabilecek yeteneğe sahip dünyanın en iyi mucitlerinden biridir. Ortanca kardeş Klaus doymak bilmez bir kitap kurdudur ve okuduğu her şeyi gerekli olduğunda hatırlayabilmektedir. En küçük kardeş Sunny ise henüz bir bebektir ama yaşına göre fazla gelişmiş, çok güçlü iki ön dişi vardır. Ayrıca dış dünyayla yalnızca kardeşlerinin anlayabildiği tuhaf bir bebek diliyle iletişim kurmaktadır.

Üç kardeş Enginler Kumsalı'ndayken ailelerinin bankadaki paralarından sorumlu olan Bay Poe korkunç haberler getirmiştir. Baudelaire Malikânesi büyük bir yangında mahvolmuştur ve Bay ve Bayan Baudelaire ölmüştür.

Baudelaire Kardeşler uzaktan akrabaları olan yeni vasileri Kont Olaf'a götürülürler. Kötü Kont çocuklara çok kötü davranmaktadır, onlara "öksüzler" diye hitap eder. Çocuklara iyi davranan tek büyük, Olaf'ın komşusu Adalet Strauss'dur. Adalet Hanım saygın bir hâkimdir ve talihsiz çocukların durumuna üzülür ancak elinden pek bir şey gelmez. Olaf çetesiyle hazırladığı plana göre *Göz Kamaştırıcı Evlilik* adlı oyunda Olaf damadı, Violet gelini ve Adalet Satrauss çifti evlendiren hâkimi oynamaktadır. Oyun gerçektir ve kontun tutsak ettiği Sunny'yi ölümden kurtarabilmek için çocuklar Kont'a boyun eğmek zorunda kalırlar. Ancak son anda Klaus kardeşini kurtarır ve hukuk okumaları sayesinde Violet'in sol eliyle imza atmasını sağlayarak

---

⁶⁷ Lemaony Snicket, *Birinci Kitap: Kötü Günler Başlarken*, 12. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2008

evrakları geçersiz kılar. Çıkan kargaşada Olaf kaçır, Adalet Strauss çocuklar evlat edinmek ister ama bu Baudelaire ebeveynlerinin vasiyetine aykırıdır.

2. Sürüngen Odası⁶⁸

İkinci öyküde, Boudelaire öksüzleri Bay Poe tarafından Çirkef Patika'da yaşayan yeni vasileri sürüngen bilimci Monty Amca'ya götürülmektedirler. Dr. Montgomery onları kapıda karşılar, Olaf'tan çok daha kibar ve sevimli bir adamdır ve onlara iyi haberleri vardır: yeni asistanı Stephano gelir gelmez araştırma için hep birlikte Peru'ya gideceklerdir. Eski asistanı Gustav birden istifa etmiştir. Stephano gelir gelmez çocuklar onun kılık değiştirmiş Kont Olaf olduğunu anlarlar. Monty'yi uyarmaya çalışırlar ancak Olaf çabaları boşa çıkartır. Peru'ya gidecekleri günün sabahı Monty'nin cesedi yılanların da bulunduğu Sürüngen Odası'nda bulunur. Gözünün altında küçük iki delik vardır. Olaf onun yılan tarafından ısırıldığını iddia eder ve çocuklarla Peru yolculuğu için yola düşer ancak yolda arabasıyla Bay Poe'nun arabasına çarpar ve çocuklara ne olacağına karar vermek için eve dönerler. Baudelaire çocukları, Monty'yi öldürenin Olaf olduğunu Klaus ve Sunny İnanılmaz Öldürücü Engerek'in Sunny'yi ısırıyormuş gibi yaptığı bir şaşırtma sahnesi tertip ederlerken Violet'ın bulduğu kanıtları Bay Poe'ya sunmasıyla kanıtlarlar fakat Olaf yine bir yolunu bulup kaçmayı başarır. Poe çocukları oradan da alır ve başka bir vasi bulmak üzere yola çıkarlar.

---

⁶⁸ Lemaony Snicket, *İkinci Kitap: Sürüngen Odası*, 9. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2007

3. Uçuruma Bakan Pencere⁶⁹

Üç Baudelaire öksüzü Demokles İskelesi'nde Fırdöndü Feribot'la Ağlayan Göl'ü geçmişlerdir. Bay Poe onları yalnız başlarına yeni evlerine yollar çünkü her zamanki gibi çok işi vardır. Taksi onları dik bir yamaçtan yukarı, yamacın en yukarısında asılı gibi duran, örümcek bacaklarına benzeyen sütunlarla desteklenmiş bir eve götürür. Yeni vasileri Josephine Anwhistle'la tanışır. Teyzeleri çok kibar bir kadındır ancak hastalık derecesinde korkuları vardır, ayrıca dilbilgisini çok sever, evinde dilbilgisi kitaplarıyla dolu çok büyük bir kütüphanesi vardır. Bir gün alışveriş yapmak için hep beraber kasabaya inerler ve kılık değiştirmiş bir başka Kont Olaf'la "Kaptan Sham"le karşılaşır. Sham'ın bir gezi teknesi şirketi vardır ve bacağını Ağlayan Sülükler'e kaptırmıştır. Çocuklar Josephine Teyze'yi uyarmaya çalışırlar ancak Sham'ın Olaf olduğunu kanıtlamaları için göstermeleri gereken göz dövmesinin bulunduğu ayağın yerinde tahta bir bacak vardır. Aynı gece geç saatte büyük bir gürültüyle uyanırlar ve kütüphanedeki camı kırılmış pencereyi ve teyzelerinin intihar notunu bulurlar. Notta yeni vasinin Kaptan Sham olacağı yazılıdır ancak Klaus şüpheye kapılır çünkü not dilbilgisi hatalarıyla doludur. Klaus intihar notundaki dilbilgisi hatalarında gizli mesajdan "Donuk Mağara" adını bulduktan sonra çocuklar Kaptan Sham'ın teknelerinden birini çalıp göle açılırlar. Josephine Teyze'yi bulurlar ve notu Olaf'ın zorla yazdığını öğrenirler. Yolda Josephine Teyze'nin ölümcül hatası yüzünden Ağlayan Sülükler'in saldırısına uğrarlar ama Violet icadıyla bir işaret göndermeyi başarır ve Kaptan Sham onları başka bir tekneyle kurtarır. Josephine Teyze hayatını bağışlaması uğruna çocukları Olaf'a vermeyi kabul eder ancak çocukları tekneye alan Olaf Josephine'i suya atar ve sülüklere yem eder. Döndüklerinde Bay Poe çocukları Sham'e vermek üzereyken Sunny dişleriyle tahta bacağı kırıp gerçek bacağın görünmesini sağlar. Göz dövmesi görünmüştür ama Kont Olaf yine adamlarıyla birlikte kaçmayı başarır ve tabi

---

⁶⁹ Lemaony Snicket, *Üçüncü Kitap: Sürünge Odası*, 7. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2007

Bay Poe yine hiçbir şey yapamaz. Çocukları alıp başka bir vasi bulmak için yola düşer.

4. *Bitik Orman*⁷⁰

Çocuklar trende Bay Poe'yla Paçavracılar Kasabası'ndaki yeni evlerine, Meymenetli Kokular Bıçkıhanesi'ne giden yoldadır. Varır varmaz bıçkıhanedeki diğer işçiler gibi çalışmak zorunda olduklarını öğrenirler. Şartlar yine çok kötüdür. Bir gün yeni ustabaşı Flacutono Klaus'a çelme takar ve düşünce gözlüğü kırılan Klaus çocukların daha önce ilgisini çeken göz şeklindeki bir binada çalışan göz doktoru Dr. Orwell'a gönderilir. Ertesi gün ustabaşı Klaus'u uyandırır ve işe koyulmasını emreder, garip davranmaya başlayan Klaus bir damgalama makinesini kullanacaktır ancak bir hata yapar ve makineyi kütükler yerine tel bağlama makinesinin üzerine yönlendirir. Ustabaşı bir sözcüğüyle birden normale dönen Klaus gözlüklerini kırdığı anla fabrikada uyandığı an arasını hatırlamaz. Klaus'un gözlüğü yine kırılır ve ustabaşı onu yine doktora gönderir ancak bu sefer Violet ve Sunny de ona eşlik edeceklerdir. Kapıyı Dr. Orwell açar. Klaus içerdeyken Violet ve Sunny danışmadaki kılık değiştirmiş Olaf'ı, Shirley'i, hemen tanırlar. Doktor ve Olaf işbirliği yapmaktadır. Klaus yine hipnotize olmuştur. Bıçkıhaneye döndüklerinde Beyefendi onlara bir daha böyle bir kaza olursa onları Shirley'nin sorumluluğuna bırakacağını söyler. Olaf, onu da çocukları seven bir kadın kılığında kandırmış, sorun çıkaran bu çocuklardan kurtulmak onun da işine gelmiştir.

Violet ve Sunny Klaus'u yatırır ve kütüphaneye giderler. Dr Orwell'ın başlattığı kitaptan hipnoz üzerine olan bölümü bulup okurlar. Sabah erken saatlerde çalışmaya başlayan bıçkıhaneye geldiklerinde Beyefendi'nin ortağı Charles bir kütüğe bağlandığını ve kütüğün Klaus'un kullandığı bir makineyle

---

⁷⁰ Lemaony Snicket, *Dördüncü Kitap: Bitik Orman*, 6. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2007

testereye doğru taşındığını görürler. Klaus transtadır. Violet daha önceki kazadan sonra ustabaşının söyleyip Klaus'u uyandırdığı sözcüğü hatırlamayı başarır ve son anda Charles'ı ölümden kurtarır. Orwell da oradadır ve kılıcını Sunny'nin dişlerine karşı savururken testerenin önüne düşüp ölür. Violet, Olaf ve Flacutono tarafından yakalanır. Klaus Charles'ı çözmeyi başarır. Tam bu sırada Beyefendi ve Bay Poe gelirler ve Baudelaire kardeşler olup biteni anlatır. Olaf kütüphaneye kapatılır ancak pencereden kaçmayı başarır. Beyefendi çocukların vasisi olmaktan vazgeçer ve çocuklar Bay Poe'yla birlikte bundan sonra kalmaları düşünülen yatılı Sert Kaya Temel Eğitim Okulu'na doğru yola çıkarlar.

5. Katı Kurallar Okulu⁷¹

Beşinci serüven, Baudelaire çocukları ve Bay Poe onların bundan sonra yaşayacakları Sert Kaya Temel Eğitim Okulu'nun bahçesinde mezar taşları şeklindeki okul binalarına şaşkınlıkla bakarken başlar. Bay Poe yine gitmesi gerektiğini söyler ve çocukların Müdür Yardımcısı Neron'un ofisine yönlendirir. Öksüzler Neron'la hemen tanışır, okulun katı kurallarını ve ebeveynleri olmadığından konforlu yurtlar yerine Öksüzler Barınağı diye bilinen barakalarda kalacaklarını öğrenirler. Çocuklar barınağı gördükten sonra öğle yemeğine giderler. Yemekte Duncan ve Isadora Quagmire'le arkadaş olurlar. Isadora ve Duncan aslında üçüz olduklarını, üçüncülerinin anne ve babalarıyla birlikte evlerinde çıkan yangında öldüğünü anlatırlar. Onlara da miras kalan büyük bir servet söz konusudur. Kısa süre sonra yeni beden eğitimi öğretmenleri Koç Cengiz'le tanışan çocuklar kılık değiştirmiş Olaf'ı hemen tanırlar ve Neron'a anlatmaya çalışırlar ama Olaf çocukların çabalarını boşa çıkarır. Planını uygulamaya koyulan Kont ertesi gün bahçede çok geniş bir daire çizer ve K.Ö.L.E (Koşucu Öksüzlere Lüks Egzersiz) programına başlar. Çocuklar dokuz gün yorgunluktan ölene kadar koşmaya zorlanır. Violet ve

---

⁷¹ Lemaony Snicket, *Beşinci Kitap: Katı Kurallar Okulu*, 7. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2007

Klaus okulda, Sunny kendine uygun sınıf olmayınca yerleştirildiği işte başarısız olur. Durumdan haberdar olan Neron'un kararıyla ertesi gün öğretmenleri iki çocuğa çok zor sınavlar yapacaklardır ve Sunny'ye yetiştirmesi gereken korkunç bir iş verilir. Quagmire üçüzlerinin yardımıyla çocuklar bunu da atlatırlar ancak Koç çocukların kopya çektiğini iddia eder. Öksüzler Koç'un Olaf olduğunu anlatmaya çalışırken Bay Poe Neron'un şikâyeti üzerine okula gelmiştir. Baudelaire öksüzleri Bay Poe'ya Koç'un Olaf olduğunu kanıtlarlar ancak Olaf bu sefer Quagmire üçüzlerini de alıp kaçmayı başarır. Quagmire üçüzlerinden Duncan arabaya binmeye zorlanırken Boudelaire öksüzlerine “Defterlere bakın! GİT” diye bağırır ancak ne yazık ki Olaf defterleri de çalmayı başarmıştır. Baudelaire öksüzleri yeni bir vasi tayini için oradan da ayrılırlar.

6. Alacakaranlık Bulvarı⁷²

6. serüvende Baudelaire çocukları Alacakaranlık Bulvarı 667 numaradaki yeni evlerine giden yolda Bay Poe'yla yürümektedirler. Poe işleri yüzünden çocukları yine yalnız bırakır. Yukarı çıkan çocuklara kapıyı Jerome Squalor açar. Çocuklar hemen *fos* ve *cici* sözcüklerinin anlamlarını öğrenirler ve cici giysiler giymek zorunda bırakılırlar. Jerome'un karısı Esmé evde Gunther adında bir adamla cıcilik müzayedesi ile ilgili önemli bir görüşme yapar. Çocuklar Guntler'ı görür görmez onun yeni bir kılıktaki Kont Olaf olduğunu anlarlar ama kimseyi inandıramazlar.

Klaus apartmanda sadece çatı katında iki asansör kapısı bulunduğunu fark eder. Çocuklar ikinci kapının gerçek bir asansöre ait olmadığını bulurlar, bu *uyduruk* asansör aslında bir gizli geçittir. Violet'in icat ettiği bir halatla karanlık boşluktan aşağı inerler ve bir kafese kapatılmış Quagmire üçüzleriyle karşılaşılırlar. Çocuklar arkadaşlarını kurtarmak isterler ancak Olaf onlardan

---

⁷² Lemaony Snicket, *Altıncı Kitap: Alacakaranlık Bulvarı*, 4. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2006

önce davranır ve üçüzleri kaçıır. Klaus arkadaşlarını bulma umuduyla her şeyi Esmeye anlatır ancak Esmeye çocukları gösterdikleri *uyduruk asansör*'ün boşluğuna iter ve ortada bir yerlerde bir filenin üzerine düşen çocuklar boşlukta tutsak olurlar. Sunny keskin dişlerini kullanarak asansör boşluğundan yukarı tırmanır, daha önce yaptıkları uyduruk halatı alır ve aşağı inerler. Tünelin sonuna kadar Violet'in icadı fenerlerle giderler ve çıktıklarında kendilerini Baudelaire Malikânesi'nin yangından arta kalan kalıntıları arasında bulurlar. Arkadaşlarını kurtarmaya koşarlar ancak Olaf'ın oyununa gelirler. Olaf üçüzleri de alarak Esmeye kaçmayı başarır.

7. Karga Laneti⁷³

Bir sonraki öyküde Baudelaire çocuklarını Bay Poe'nun odasında Kont Olaf ve üçüzlerle ilgili yalan yanlış haberlerin yer aldığı Külyutmaz Postası'na bakarlarken buluruz. Gazetede habere göre kasabalar çocukları evlat edinebilecektir, çocuklardan listedeki kasabalardan birini seçmeleri istenir. G.İ.T. kasabasını seçerler çünkü Quagmire üçüzlerinden Duncan'ın kaçırılırken son söylediği şey budur. Kasabada Yaşlılar Kurulu'yla tanışır ve kasaba sakinleri için yapmak durumunda oldukları işleri öğrenirler. Kasabanın kırkambar adamı Hektor'la kalacaklardır.

Hektor kasabanın kuralları gereği yasaklanan icada yarayabilecek malzemeleri ve kitapları kendine ait bir ambarda ve kütüphanede saklamaktadır. Ayrıca Hektor kasabadan sonsuza dek kurtulabilmek için gizli ambarında bir sıcak havalı gezici ev üzerinde çalışmaktadır. Külyutmaz Postası'ndaki haberler kasabasının Kont'tan nefret etmesini sağlamıştır ama Jacques adında yanlış bir adam yakalanır ve hapisteyken öldürülür. Dedektif Dupin adında biri cinayeti araştırmak için görevlendirilir. Çocuklar Dupin'i görür görmez tanırlar Kont Olaf'ı; ama bu sahte dedektifin Memure Luciana (Esmeye) ile birlikte bütün

---

⁷³ Lemaony Snicket, *Yedinci Kitap: Karga Laneti*, 2. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2004

kasabayı onların korkunç birer katil olduğuna inandırmasına engel olamazlar. Çocuklar kendilerini bir hücrede bulurlar. Hektor gece onları ziyaret eder ve kaçmayı başarırlarsa sıcak havalı gezici evin hazır olduğunu söyler ama daha fazla yardım edemeyecek kadar korkaktır.

Violet çıkmanın bir yolunu yine bulur ve bu arada Klaus topladığı ipuçlarında “Kuşpınar” sözcüğünün gizli olduğunu fark eder. Kuş Pınar kasaba meydanındaki yeni çeşmenin adıdır. Çeşmeye koşup sınırsızlık Quagmire üzüzlerini kurtarırlar ancak gün doğmuştur ve kasabalı peşlerindedir. Hektor’un evine kaçmayı başarırlar ve yolda bilgi alışverişi yaparlar. Quagmire kardeşler havalanmaya başlayan balona Hektor’un sarkıttığı bir iple tırmanırlar ancak Baudelaire kardeşler başaramadan Memure halatlara ateş ederek çocukları düşürür. Quagmire kardeşler defterlerini arkadaşlarına atarlar ancak Esmey onları da vurarak parçalar. Klaus ele geçirebildiği parçaları atabilir cebine ancak. Esmey Squalor ve Kont Olaf bir motorsikletle kaçmayı başarırlar.

8. *Dehşet Hastanesi*⁷⁴

Sonraki öyküye başlarken öksüzleri Gak-Guk İkinci Tutkunları kasabasından bu yana uzun bir yol yürümüş ve bitkin halde buluruz. Son Şans Yok-Yok Dükkânı’nın kibar dükkân sahibi Bay Poe’ya bir telgraf çekmelerine izin verir. Bu arada gazeteci Külyutmaz Postası’ını getirir ve katil olarak suçlanan öksüzleri resimden tanıyan adamlar onları yakalamaya çalışır. Tam bu sırada bir üzerine G.İ.T. yazılı bir minibüs gelir ve çocuklar minibüse saklanmayı başarırlar. Minibüsün içinde Gönüllü İyileştirici Tontonlar adlı bir grup vardır ve çocukların onlarla hastaneye gelmelerine izin verirler. Hastanede Kayıtlar Kütüphanesi’ndeki dosyaları düzenlemekle ilgili bir iş alırlar. Ordayken Quagmire kardeşlerin defterlerinden kurtarabildikleri parçalardan Snicket Dosyası’nın varlığını öğrenirler ve kütüphanede dosyayı bulurlar. Tam bu

---

⁷⁴ Lemaony Snicket, *Sekizinci Kitap: Dehşet Hastanesi*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2004

sırada çocukların izini bulan Esm  Squalor rafları üzerlerine devirip çocukları yakalamaya çalışır. Klaus ve Sunny kaçmayı başarırlar ancak Violet yakalanır. Klaus ve Sunny biraz araştırmadan sonra Violet'ın izini bulurlar. Olaf ve çetesini onu öldürmeyi planlamaktadır. Olaf'ın adamlarını kılık değiştirerek kandırıp Violet'ın sedyesiyle kaçmayı başaran çocuklar hastanedeki yangından Violet'ın icadı sayesinde çıkarlar ve çaresiz Kont Olaf'ın adamlarıyla birlikte kaçtığı arabasının bagajına saklanarak onlarla giderler.

9. Karnaval Ucubeleri⁷⁵

Baudelaire  ks zleri arabanın bagajında, Olaf ve çetesinin planlarına kulak kabartmış durumdadır. Snicket dosyası, Baudelaire serveti gibi konulardan sonra Madam Lulu diye birinden bahsederler. Madam şimdiye kadar her seferinde çocukların nerede olduğunu Olaf'a söyleyen kişidir. Arabadan kaçan çocuklar saklanmak için Olaf'ın arabasından aldıkları kostümlerle ucube kılığına girerek Ucubeler Diyarı'nda iş bulmayı başarırlar. Ertesi sabah Kont Olaf Madam'ın küresine Baudelaire ebeveynlerinden herhangi birinin yaşayıp yaşamadığını sorar ve olumlu cevap alır. Efk r Dağları'nın tepesindedirler. Madam Lulu'nun çadırına giren çocuklar içerde masanın altında gizli bir arşiv kütüphane bulurlar. Aslında sihir filan yoktur. Lulu her şeyi araştırıp Olaf'a bildirmektedir. Bu sırada Lulu'nun içeri girmesiyle yakalanırlar. Lulu gerçeğini ortaya çıktığını anlayınca, çaresiz, çocuklarla bir anlaşma yapar: ertesini gün onlarla Efk r Dağları'na gelebilecektir. Kaacakları aracı hazırlayan çocuklar sabah bir kargaşa çıkarıp aslanlara yem olmaktan kurtulurlar. Madam'ın çadırında Efk r Dağları'nın bir haritasını alıp kaçacaklardır ki Olaf çıkagelir. Çocukları tanımamış gibi davranarak kandırır. Öksüzler de kılık değiştirmiş halleriyle diğer ucubeler gibi gruba katılmayı kabul etmiş gibi yaparlar ve hep birlikte yola çıkarlar. Violet ve Klaus otomobile bağlı karavandayken Sunny otomobildedir. Madam Lulu çocukları ele vermiştir. Olaf'ın emriyle ucubeler

---

⁷⁵ Lemaony Snicket, *Dokuzuncu Kitap: Karnaval Ucubeleri*, ev. Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.ř., İstanbul, 2005

iki Baudelaire'in içinde bulunduğu karavanı çok dik bir yamacın tepesinde otomobilden ayırırlar.

10. Kaygan Yamaç⁷⁶

Onuncu öykü tam bu noktadan devam eder. Sunny Olaf'ın otomobilinde tutsak, Violet ve Klaus kontrolden çıkmış bir karavanın içinde yokuş aşağı sürüklenmektedir. Violet icat ettiği bir firen sistemiyle karavanı durdurmayı başarır ve sağ çıkarlar. İki kardeş dağdan yukarı tırmanırken Kar İzçileri'yle karşılaşır ve grupta tanıştıkları bir çocuğun konuşmalarından G.İ.T. ile ilgili bir şeyler bildiği anlaşılmaktadır. Herkes uyuduktan sonra çocuk bunları Görünmez İsler Tütsülüğü adı verilen gizli bacadan direkt G.İ.T. merkezine çıkartır. Sunny Kaygı Dağı'nın zirvesindeki çetenin tutsağıdır. İki yabancı gelip Olaf'a G.İ.T. merkezini tamamen yaktıklarını haber verir ve Snicket Dosyası'nın ilk on iki sayfasını teslim eder. Bu arada üç çocuk merkeze gelmiş ve tamamen yanmış olduğunu görmüşlerdir. Yeni arkadaşları Baudelaire öksüzlerinin öldüğünü sandığı üçüncü Quagmire olduğunu açıklar. Quigley Quagmire yangından nasıl kurtulduğunu ve sonraki araştırmalarını anlatır. Üç çocuk tutsak Sunny ile bağlantı kurar. Baudelaire öksüzleri ve Quagmire üçüzü bir kızakla yamaçtan aşağı atlamayı başarır ancak yangınlar yüzünden eriyen buzlar dev şelalelere dönüşmüştür ve Baudelaire öksüzleriyle Quagmire ayrı yerlere savrulur.

---

⁷⁶ Lemaony Snicket, *Onuncu Kitap: Kaygan Yamaç*, 2. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2005

11. Mantar Mahşeri⁷⁷

Öykü çocuklar şelaleye kapılmış giderlerken başlar ve kahramanlarımız çok geçmeden kendilerini bir “Şeker Kasesi” ele geçirmek için su yüzüne çıkan bir denizaltında bulurlar. Eski bir G.İ.T. üyesi olan Kaptan Widdershins’in yönettiği denizaltı Queequeg, çocukların bir süre kalacağı yerdir. Bir mantarbilimci olan Fiona kaptanın kızıdır. Klaus mantar araştırmalarında Fiona’ya, Sunny yemek yaparken ahçıya yardım eder ve Violet kaptanın kırık bir telgraf cihazını tamir etmeye çalışır.

Klaus ve Fiona’nın incelemelerinden sonra Gorgo Gediği’ne gitmeleri gerektiği anlaşılır. Gedik’e vardıklarında diğerleri girişten sığmayacağından dalış kıyafetleriyle Violat, Klaus, Fiona ve Sunny içeri girer. Buldukları kuru bir alan, çok zehirli bir mantarın üreme boşluğudur ama kâseyi bulamazlar. Denizaltına dönen çocuklar, büyükleri bulamaz, Sunny’nin içinde bulunduğu kaskın içinde mantar yüzünden ölmek üzere olduğunu fark ederler. Pusudaki Olaf’a yakalanırlar ve tutsak olurlar ama çok zaman kaybetmeden Fiona’nın yardımıyla kaçmayı başarırlar. Denizaltına döndüklerinde Sunny kendini kurtaracak panzeri bulur ve kurtulur. Bu arada telgraf cihazı tekrar çalışır. Mesaj Quigley Quagmire’denir. Klaus, mesaja kodlanmış Enginler Kumsalı’nı bulur ve buluşma için öykünün en başındaki noktaya döneriz. Çocuklar kendilerini alacak taksinin farkına varırlar, daha önce karşılaşmadıkları bir kadın (Kit Snicket) onları beklemektedir.

---

⁷⁷ Lemaony Snicket, *Onbirinci Kitap: Mantar Mahşeri*, 2. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2005

12. *Evvelki Tehlike*⁷⁸

Kit bitkin görünen hamile bir kadındır. Çocukların otelde tanınmadan casusluk yapabilmeleri için komi giysileri verir ve kaybolur. Oteldeki ilk işlerinde Violet, Esm  ve Carmelita'yla karşılaşacağı güneşlenme salonuna; Klaus, Beyefendi ve ortağı Charles'la karşılaşacağı kerestecilerin bulunduğu salona ve Sunny, Müdür Yardımcısı Neron ve Klaus ve Violet'in eski öğretmenleriyle karşılaşacağı eğitimciler salonuna gider ve onları restorana g turmeye çalışırken Kayıtlar Kütüphanesi'nin bekçisi ile karşılaşır. Baudelaire kardeşler akşamı kafaları allak bullak halde geçirirler. Gecenin ilerleyen saatlerinde otelin kenarında bulunduğu g l n tam altında G.İ.T kayıtlarının tamamının bulunduğu alt-alt kütüphaneden haberdar olurlar. Bu sırada Esm 'nin kocası Jerome ve Adalet Strauss da otele gelir. Plana göre Kont Olaf Perşembe günü bütün bu soylu insanların önünde yaptığı her şey için yargılanacaktır.

Otele tekrar girdiklerinde Olaf'la karşılaşırlar. Her şey daha da karmaşıklaşmaktadır. Olaf anne ve babasını zehirleyerek Boudelaire çiftinin öldürdüklerini iddia eder. Kit ve Lemony Snicket'in da olaya karıştığı ileri sürülür. Esm  kâseyi Beatrice'in (Yazar Lemony Snicket'in bütün kitapları ithaf ettiği kadın) kendinden çaldığını söyler. Olaf'ın elindeki silahla otel müdürünü tehdit ettiği sırada Bay Poe lobiye inmiştir. Olaf onu görür görmez silahı Baudelaire kardeşleri eline atar ve çocuklar şaşkınlıktan silahı düşürüp patlamasına ve müdürün ölümcül bir yara almasına sebep olurlar. Adalet Strauss herkesin adil şekilde yargılanması için mahkeme tertip eder. "Adalet k rd r" sözünün gerçek anlamıyla değerlendirilmesi sonucu orada bulunan herkesin göz bandı takması sağlanır ancak mahkeme sırasında Adalet Strauss'un hiç sesinin çıkmaması çocukları şüpheye düşürür. Yasak olduğu halde göz bantlarını kaldırırlar ve diğer iki h kimin sahte olduğunu ortaya çıkarırlar. Sahte h kimler ve Olaf kaçar, kargaşada asansörle en üst kata çıkarken çocuklar da Olaf'a katılır. Violet oradan kurtulmanın tek yolunun

---

⁷⁸ Lemaony Snicket, *Onikinci Kitap: Evvelki Tehlike*, 2. bs., ev. Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.ř., İstanbul, 2007

Kont Olaf'la kaçmak olduğunu anlayınca işbirliği yapmaya ikna olur. Violet çatıdaki tekneye bir paraşüt takar ve binadan aşağı güvenli şekilde inerler. Çocuklar Kont'la aynı teknede okyanusa inmeyi başarır.

13. Son⁷⁹

Öksüzler Olaf'ın da içinde bulunduğu tekneyle okyanustayken bir fırtınayla karşılaşılır ve sabah kendilerini bir kıyı şeridinde bulurlar. Önce küçük kız Cuma ile tanışılır. Olaf Cuma'yı silahla tehdit ederek kızdırır ve onun adaya girişine izin verilmez. Baudelaire kardeşler adanın tuhaf yaşam şekli ve kendileri gibi fırtınalar sonucu kıyıya sürüklenen insanlardan oluşan ada sakinleri hakkında bilgi edinir ve adayı yöneten İsmail adlı bir adamla tanıştırlırlar. Başka bir fırtına daha olur ve kocaman bir küp biçiminde birbirine sıkıca bağlanmış bir kitap yığının üzerinde baygın haldeki hamile Kit Snicket, Monty Amca'nın İnanılmaz Ölümcül Engereği ile birlikte kıyıya sürüklenmiştir. Olaf adadakileri Kit kılığına girerek kandırmaya çalışır, elbisenin altındaki bebek görünümü ise zehirli mantarı barındıran kaskın ta kendisidir ama başaramaz ve yakalanır. Çocuklar çok hasta olan Kit'e yardım edebilmek için varlığını öğrendikleri gizli odaya ulaşmayı başarırlar. Buldukları bir günce yardımıyla anne babalarının bir zamanlar bu adayı yöneten insanlar olduklarını öğrenirler. İsmail Baudelaire ebeveynlerini adadan kovmuş kişidir. *Talihsiz Serüvenler Dizisi* başlığıyla adada liderlik eden herkesin yazdığı bu ada güncesi, birçok sorunun da cevabıdır.

Dışarı çıktıklarında İsmail'in yönetiminden memnun olmayan ada sakinlerinin çıkardığı ayaklanma ortalığı karıştırmıştır. İsmail elindeki silahla Olaf'ı karnından vurur ve kaskın içindeki mantar ada sakinlerinin tamamını hemen etkisi altına alır. Kont Olaf ölümcül bir yara almıştır ve mantarın etkisi altındadır. Panzehiri bilen çocuklar kendilerini kurtardıktan sonra ada

---

⁷⁹ Lemaony Snicket, *Onüçüncü Kitap: Son*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2007

sakinlerini kurtarmaya çalışırlar ancak İsmail engel olur, halkını da alıp adadan kaçar. Kit çocuklara her şeyi anlatır. Tüm gönüllüler Hektor'un gezici evinde toplanmayı başarmışken eğitilmiş kartalların saldırısına uğramışlar ve eski deniz altına geri dönmek durumunda kalmışlardır. Bu sırada doğum başlar. Kit mantardan zehirlendiği için ölmek üzeredir ancak panzehiri alamaz çünkü bebeğe zararı vardır. Hala kitap yığınının üzerindedir. Kit'in hala hayatta olduğunu duyan yaralı Olaf panzehiri alır, son gücüyle Kit'i aşağı indirir ve yanına başına yığılır. Kit ve Olaf arasında hizipleşmeden önce romantik bir ilişki olduğunu öğreniriz. Kit öksüzler yardımıyla kızını dünyaya getirir ve o da ölür. Kit'i ve Olaf'ı yan yana gömerler.

Öykü, son kitabın sonunda 14. Bölüm başlığını taşıyan, kitap biçiminde bir sonsözle biter. Adada mutlu bir yıl geçiren Baudelaire çocukları Kit'in bir yaşındaki kızı Beatrice'i de alarak acımasız dünyaya kaderlerini yaşamaya gitmeye karar verir ve geldikleri tekneyle yola çıkarlar.

Ek-III

TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ, 1. KİTAP SÖZCÜK ANLAMI AÇIKLAMALARI VE ÇEVİRİLERİ DÖKÜMÜDÜR.

Talihsiz Serüvenler Dizisi 1. kitabı *Kötü Günler Başlarken* çevirisinde kaynak metinde yer alan yirmi dokuz adet sözcük anlamı açıklaması ve çevirileri aşağıda görüldüğü gibidir. Çevirmenin yazarla aynı yöntemi kullanarak erek kültür okuruna ulaştırmayı seçtiği açıklamalar normal fontta, farklı yöntemlerle aktarım yaptığı açıklamalar kalın fontta görülmektedir. Görülen yedi adet kalın fontlu açıklamanın bir tanesinde (yirmi bir numaralı açıklama) çevirmen gerekli görüp bir sözcüğe yazarın yöntemiyle açıklama eklemiştir; diğer altı tanesinde farklı şekillerde eksiltme yapmıştır. Çeviri kararlarına dair açıklamalara numaralarıyla tablonun altında yer verilmiştir.

Kaynak Metin:

Erek Metin:

***THE BAD BEGINNING*⁸⁰**

***KÖTÜ GÜNLER BAŞLARKEN*⁸¹**

1.	rickety trolley – the word “rickety” you probably know, here means “unsteady” or “luckily to collapse” .... (<i>The Bad Beginning</i> s.2)	sarsak bir tramvaya ... - buradaki “sarsak” kelimesinin ‘dengesiz’, ‘neredeysedevrilecek gibi’ anlamına geldiğini ... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.2)
2.	... ‘perished’ ... “means ‘killed.’” (<i>The Bad Beginning</i> s.8)	... “Yani ‘vefat’ sözüyle” ... “can verdiler demek istedim.” (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.8)

⁸⁰ Lemony Snicket, *Book The First: The Bad Beginning*, Egmont Books Limited, London, 2001

⁸¹ Lemony Snicket, *Birinci Kitap: Kötü Günler Başlarken*, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul, 2002

3.	... blanched—the word “blanched” here means “boiled”—... (<i>The Bad Beginning</i> s.13)	...kaynamaktan beyaza dönmüş ... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.13)
4.	... said briskly. The word “briskly” here means “quickly so as to get the Baudelaire children to leave the house.” (<i>The Bad Beginning</i> s.18)	... dedi alelacele. Bu ‘alelacele’ neyin nesi mi dediniz? Baudelaire kardeşlerin bir an önce evden çıkmasını sağlamak için ‘çabucak’ anlamına geliyor. (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.18)
5.	“but we have to keep our chin up” This was an expression the children’s father had used and it meant “try to stay cheerful” (<i>The Bad Beginning</i> s.32)	“ama süngüyü dik tutmak zorundayız.” Babalarının sıkça kullandığı bir deyimdi bu ve ‘moralini bozmayarak neşeli kalmaya çalışmak’ anlamına geliyordu. (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.32,33)
6.	... had fallen by the wayside, an expression which here means “they stopped calling, writing, stopping by to see ... (<i>The Bad Beginning</i> s.34)	... yüzüstü bırakmıştı. Yani artık telefonla arayan, mektup yazan ve uğrayan kimse olmadığı için ... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.34)
7.	... trembled with fear and revulsion, a word which here means “an unpleasant mixture of horror and disgust” ... (<i>The Bad Beginning</i> s. 50)	... kanı donmuşçasına korkuyla titriyor, dehşet ve tiksintinin yol açtığı bir sarsıntı geçiriyordu. (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s. 50)
8.	“‘in loco parantis’ means ‘acting in the role of parent’”... (<i>The Bad Beginning</i> s.65)	“‘in loco parantis’ ‘anne- baba yerinde’ anlamına geliyor,” ... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.66)

9.	<p>“‘posthaste’” ... “means–” “– means you will do nothing to help us,” ... <i>(The Bad Beginning s.67)</i></p>	<p>“... ‘ivedilikle’ kelimesinin anlamı...” “... anlamı şu ki, bize yardım etmek için hiçbir şey yapmayacaksınız” ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.67)</i></p>
10.	<p>... the difference between “literally” and “figuratively.” If something happens literally, it actually happens; if something happen figuratively, it <i>feels like</i> it is happening. <i>(The Bad Beginning s.68)</i></p>	<p>... “gerçek anlamda” ve “mecazi anlamda” deyişlerinin arasındaki farkı... . Bir şey gerçek anlamda yaşandığı zaman, aynen yaşanır; bir şey mecazi anlamda yaşandığı zaman ise insana yaşanmış gibi bir <i>duygu</i> verir. <i>(Kötü Günler Başlarken s.68)</i></p>
11.	<p>“... a bit standoffish.” The word “standoffish is a wonderful one, ... It means “reluctant to associate with others” ... <i>(The Bad Beginning s.74)</i></p>	<p>“... bir parça mesafeli...” Aslına bakılırsa “mesafeli” kelimesi yerinde kullanıldığında harika oturan, ... “Başkalarıyla yakınlık kurmaya yanaşmamak” anlamına gelir ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.74)</i></p>
12.	<p>...The money is an incentive– the word “incentive” here means “an offered reward to persuade you to do something you don’t want to do”– to read long, ... <i>(The Bad Beginning s.84)</i></p>	<p>... Para, uzun, ... okumayı sağlayan bir teşviktir. İşte yine açıklama gerekiren bir kelime. Teşvik ‘pek istemediğiniz bir şeyi sağlamak için sunulan ödül’ demektir. <i>(Kötü Günler Başlarken s.84)</i></p>
13.	<p>... fitfully – a word which here means “with much tossing and turning” ... <i>(The Bad Beginning s.94)</i></p>	<p>... ikide bir dönüp durarak ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.94)</i></p>

14.	... and smirked, a word which here means “smiled in an unfriendly, phony way.” <i>(The Bad Beginning s.95)</i>	...dostça olmaktan uzak bir gülümsemeyle sırıttı. <i>(Kötü Günler Başlarken s.95)</i>
15.	“The word ‘nuptial’”...“means ‘relating to marriage.’” <i>(The Bad Beginning s.96)</i>	“Hemen açıklayayım nikahın anlamı evlilik,”... <i>(Kötü Günler Başlarken s.96)</i>
16.	... his voice faking-a word which here means “feigning”-kindness. <i>(The Bad Beginning s.109)</i>	... sesine sahte, yani yapmacık bir sevecenlik katarak. <i>(Kötü Günler Başlarken s.109)</i>
17.	... and relinquished- a word which here means “gave to Count Olaf even though he didn’t want to” ... <i>(The Bad Beginning s.110)</i>	...ve kitabı isteksizce verdi. <i>(Kötü Günler Başlarken s.111)</i>
18.	“Casing the joint” means observing a particular location in order to formulate a plan. <i>(The Bad Beginning s.114)</i>	‘Kolaçan etmek’ deyimi bir plan hazırlamak amacıyla belirli bir yeri gözetleyip incelemek anlamına gelir. <i>(Kötü Günler Başlarken s.114)</i>
19.	... to her adroit inventing skills- the word “adroit” means “skilful”... <i>(The Bad Beginning s.121)</i>	Ama maharetli yani ustalıklı buluşçuluk becerileri ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.121)</i>
20.	... for fear of incurring- a word which here means “bringing about” ... <i>(The Bad Beginning s.127)</i>	... öfkmesini uyandırmak korkusu yüzünden... <i>(Kötü Günler Başlarken s.126)</i>

21.	-Count Olaf’s wrath ... <i>(The Bad Beginning s.127)</i>	... Kont Olaf’ın gazabını yani öfkesini... <i>(Kötü Günler Başlarken s.126)</i>
22.	... lamentably deplorable, a phrase which here means “it was not at all enjoyable.” <i>(The Bad Beginning s.127-128)</i>	... yürekler acısı yani hiç de iç açıcı değildi. <i>(Kötü Günler Başlarken s.128)</i>
23.	... they were of two minds, a phrase which here means “they felt two different ways at the same time.” <i>(The Bad Beginning s.133)</i>	... iki ayrı dünyada dolaşiyor gibiydi. Ama farklı ruh halleri içinde olmalarına karşın, ikisinin de ödleri kopmuş gibiydi ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.133)</i>
24.	... was in complete pandemonium- a word which here means “actors and stagehands running around attending to last-minute details.” <i>(The Bad Beginning s.138)</i>	... tam bir curcuna içindeydi, yani oyuncular ve sahne görevlileri son dakika ayrıntılarını yetiştirmek için ortalıkta koşuşup duruyordu. <i>(Kötü Günler Başlarken s.139)</i>
25.	“... tell you to break a leg.” ... “meaning ‘good luck on tonight’s performance.’ ...” <i>(The Bad Beginning s.139-140)</i>	“...size şeytanın bacağına kırın demeye geldik.” ... “Bu akşamki gösteri için bol şans dilemek anlamına geliyor. ...” <i>(Kötü Günler Başlarken s.140)</i>
26.	“... for the duration of the act. That means the whole thing.” <i>(The Bad Beginning s.141)</i>	“... oyun esnasında burada duracağız. Yani bütün perde boyunca.” <i>(Kötü Günler Başlarken s.142)</i>
27.	... of this insipid – the word “insipid” here means “dull and foolish”-... <i>(The Bad Beginning s.141)</i>	... bu yavan, yani sıkıcı ve aptalca ... <i>(Kötü Günler Başlarken s.142)</i>

28.	... said testily, a word which here means “in an extremely annoying tone.” (<i>The Bad Beginning</i> s.150)	... hırçın yani kızgın bir ses tonuyla... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.150)
29.	... an aberrant- the word “aberrant” here means “very, very wrong, and causing much grief”-... (<i>The Bad Beginning</i> s.162)	Sapa bir yöne, yani çok, ama çok yanlış ve büyük acılara yol açacak bir yola... (<i>Kötü Günler Başlarken</i> s.162)

Üç numaralı açıklamadan başlamak gerekirse, kaynak metinde sözcük ve anlam açıklaması verilirken erek metinde açıklanan sözcüğün anlamına yer verilmiş ancak “kaynamak” anlamına gelen eş anlamlı bir sözcüğe yer verilmemiştir.

Yedi numaralı açıklamada kaynak metinde yine sözcük açıklama üslubu kullanılarak açıklanan “revulsion” sözcüğü, erek metinde açıklama yapıldığına dair bir sözcük kullanılmaksızın anlam aktarımı yapılarak erek dile kazandırılmıştır.

On üç numaralı açıklama kaynak metinde görüldüğü gibi “fitfully” sözcüğüne ve anlamına yer vermektedir ancak erek metinde açıklama yapıldığına dair herhangi bir ibareye yer verilmeden sözcüğün anlamı açıklanmıştır.

On dört numaralı açıklama kaynak metinde görüldüğü gibi “smirked” sözcüğünün anlamına yöneliktir; erek metinde ise yukarıdaki örneklere benzer şekilde sözcüğün anlamına yer verilmiş, ancak anlam açıklaması yapıldığı okura hissettirilmemiştir.

On yedi numaralı sözcüğün anlamı, kaynak metinde bağlamsal bir açıklamasıyla aydınlatılırken; erek metinde sözcüğün anlamına yer verilmiş ancak bir açıklama üslubu kullanılmamıştır.

Yirmi numaralı sözcük, kaynak metinde yazarın alışlagelmiş yöntemiyle açıklanmıştır; erek metinde ise sözcüğün erek metindeki karşılığına dair –yine okurun anlama düzeyine uygun olduğu düşüncesiyle olabilir– açıklamaya gerek görülmemiş, yalnızca anlam aktarımı yapılmıştır.

Yirmi bir numaralı sözcük açıklamasının diğerlerinden farklı olarak, kaynak metinden erek metine kazandırılmış bir açıklama değildir; aksine kaynak metinde anlamı açıklanmayan bir sözcük erek metne geçerken –okurun anlama düzeyine uygun olmaması kaygısıyla olabilir– çevirmenin uygun gördüğü şekilde yazarın kullandığı açıklama üslubu kullanılarak açıklanmıştır.

KAYNAKÇA

- APPLEGATE, K. A.: 2003 **Dönüşüm**, çev. Simay Antep, Altın Kitaplar, İstanbul
- BİLGİN, İ.: 2009 **Kurtuluşun Kahramanları**, Timaş Yayınları, İstanbul
- BLACK H.: 2009 **Spiderwick Günceleri**, çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş., İstanbul
- BROOKS, W. R.: 2001 **Freddy The Pig**, Puffin Books, New York
- DAFOE, D.: 2002 **Robinson Crusoe**, çev. Akşit Göktürk, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- EVEN-ZOHAR, I.: 1990 “Polysystem Theory”, **Poetics Today, International Journal for Theory and Analyses of Literature and Communication, Polysystem Studies**, Cilt 11, Sayı 1 s.9-26
- EVEN-ZOHAR, I.: 1990-2 “The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem”, **Poetics Today, International Journal for Theory and Analyses of Literature and Communication, Polysystem Studies**, Cilt 11, Sayı 1 s.45-51

- GİRESUNLU, L.: 2007 “*Talihsiz Serivenler Dizisi: Kùltùrlerarası Çeviride Aydının Beden Algısı*”, **Akşit Göktürk’ü Anma Toplantısı 2006 – Yazında ve Çeviride Beden**, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul s.107-122
- GREENBURG, J. C.: 2004 **Andrew Lost**, Random House Books, UK
- HALE, D. J.: 2004 **The Zeke Armstrong Mystery Series**, Top Publications, ABD
- KAYA, M.: 2010 “İlköğretim Çocuk Edebiyatı Ölçütleri: Ölçütler-I”, **İlköğretim Çocuk Edebiyatı Eğitim Sen Kitap Kataloğu 2010**, Eğitim Sen, İstanbul s.14-40
- KEENE, C.: 2010 **Nancy Drew**, çev. Meriç Akçay Güvenç, Mandolin Yayıncılık, İstanbul
- KOLEKTİF YAZARLAR: 1948 **Trixie Belden**, US Random House Children’s Books, ABD
- LARRY, H. I.: 2010 **Zac Power**, çev. Neşe Akın, Caretta Çocuk Yayınevi, İstanbul
- MEYER, S.:2009 **Alacakaranlık**, cep boy 3. bs., çev. Hüseyin Baran, Epsilon Yayınevi, İstanbul
- MONTGOMERY, L. M.: 2008 **Anne of Green Gables (100th Anniversary Edition of Anne of Green Gables)**, Penguin Books Ltd., Londra

- NEYDİM, N.: 2000 **Çocuk ve Edebiyat Çocukluğun Kısa Tarihi Edebiyatta Çocuk Figürleri**, Bu Yayınevi, İstanbul
- NEYDİM, N.: 2003 **Çocuk Edebiyatı**, Bu Yayınevi, İstanbul
- NEYDİM, N.: 2003-2 **80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı**, Bu Yayınevi, İstanbul
- PAKER, S.: 1987 “Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler: Çoğuldizge Açısından Bir Değerlendirme”, *Metis Çeviri Kitap Dizisi:1*, İstanbul s.26
- ROWLING, J. K.: 2001 **Harry Potter**, çev. Ülkü Tamer, Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- SAGE, A.:2008 **Septimus Heap**, çev. Ferhan Ertürk, Altın Kitaplar, İstanbul
- SEVER, S.: 2010 “Niçin Çocuk Edebiyatı?”, **İlköğretim Çocuk Edebiyatı Eğitim Sen Kitap Kataloğu 2010**, Eğitim Sen, İstanbul s.92
- SNICKET, L.: 2001 **Book The First: The Bad Beginning**, Egmont Books Limited, Londra
- SNICKET, L.: 2001 **Book The Second: The Reptile Room**, Egmont Books limited, Londra

- SNICKET, L.: 2000 **Book The Third: The Wide Window**, Harper Collins Publishers Inc., New York
- SNICKET, L.: 2004 **Book The Eleventh: The Grim Grotto**, Egmont Books Limited, Londra
- SNICKET, L.: 2005 **Book The Twelfth: The Penultimate Peril**, Egmont Books Limited, Londra
- SNICKET, L.: 2008 **Birinci Kitap Kötü Günler Başlarken**, 12. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **İkinci Kitap Sürüngen Odası**, 9. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **Üçüncü Kitap Uçuruma Bakan Pencere**, 7. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **Dördüncü Kitap Bitik Orman**, 6. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **Beşinci Kitap Katı Kurallar Okulu**, 7. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2006 **Altıncı Kitap Alacakaranlık Bulvarı**, 4. bs., çev. Nurettin Elhüseyni, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul

- SNICKET, L.: 2004 **Yedinci Kitap Karga Laneti**, 2. bs., çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2004 **Sekizinci Kitap Dehşet Hastanesi**, çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2005 **Dokuzuncu Kitap Karnaval Ucubeleri**, çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2005 **Onuncu Kitap Kaygan Yamaç**, 2. bs., çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2005 **On Birinci Kitap Mantar Mahşeri**, 2. bs., çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **On İkinci Kitap Evvelki Tehlike**, 2. bs., çev.
Nurettin Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık
ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2007 **On Üçüncü Kitap Son**, çev. Nurettin
Elhüseyini, Doğan Egmont Yayıncılık ve
Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul
- SNICKET, L.: 2006 **The Beatrice Letters (A Series of
Unfortunate Events companion)**, Harper
Collins Publishers, ABD

- SNICKET, L.: 2002 **Lemony Snicket: The Unauthorized Autobiography**, Harper Collins Publishers, ABD
- SNICKET, L.: 2007 **Horseradish: Bitter Truths You Can't Avoid**, Harper Collins Publishers, ABD,
- SNICKET, L.: 2004 **Mysterious Message Concerning The Dismal Dinner**, Harper Collins Publishers, ABD
- SNICKET, L.: 2006 **13 Shocking Secrets You'll Wish You Never Knew About Lemony Snicket**, Harper Collins Publishers, ABD
- SOBEL, D. J.: 1963 **Encyclopedia Brown**, Bantam Books, ABD
- TODOROV, T.: 2004 **Fantastik: Edebi Türe Yapısal Bir Yaklaşım**, çev. Nedret Öztokat, Metis Eleştiri, İstanbul s.30-62.
- YAZICI, M.: 2005 **Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları**, Multilingual, İstanbul
- ZİVTÇİ, N.: 2007 "Çocuk Edebiyatı Çevirisinde Kültürel Değerlerin Aktarılması", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu**, yayıma hazırlayan:Prof. Dr. Sedat Sever, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2007 s.357-360

Elektronik Kaynaklar

A Series of Unfortunate Events, Seri Resmi Çevrimiçi Adresi, (Çevrimiçi)
<http://www.unfortunateevents.com>, 14 Nisan 2008

A Series of Unfortunate Events, Film Resmi Çevrimiçi Adresi, (Çevrimiçi)
http://www.unfortunateeventsmovie.com/main_flash.html , 14 Nisan 2008

A Series of Unfortunate Events, “A Series of Unfortunate Events”, (Çevrimiçi)
http://en.wikipedia.org/wiki/A_Series_of_Unfortunate_Events, 15 Nisan 2008

Altın Kitaplar, “Altın Çocuk Kitapları”, (Çevrimiçi)
http://www.altinkitaplar.com.tr/kitap_kategori.asp?KategoriID=4, 6 Temmuz
2010

Amy Benfer, “The Mysterious Mr. Snicket”, **Salon**, August 17, 2000, (Çevrimiçi)
<http://www.salon.com/life/feature/2000/08/17/snicket/index.html>, 24 Mart 2010

Artemis Yayınları, “Katalog 2009 / Size Anlatacak Çok Hikayemiz Var”,
(Çevrimiçi) http://www.artemisyyayinlari.com/files/artemis_katalog_nisan_09.pdf,
6 Temmuz 2010

Artemis Yayınları, “Katalog 2008 / Hayallerin Atlıkarıncası Artemis”,
(Çevrimiçi)
http://www.artemisyyayinlari.com/files/artemis_katalog_kasim_08.pdf, 6 Temmuz
2010

Beyaz Balina, “Kitap Kulübü”, (Çevrimiçi) <http://www.beyazbalina.com.tr/>, 6
Temmuz 2010

Can Çocuk, “Kitaplar”, (Çevrimiçi)
<http://www.cancocuk.com/CanCocukKitaplar.aspx> , 6 Temmuz 2010

Daniel Handler – Wikiquote, “Daniel Handler”, (Çevrimiçi)
http://en.wikiquote.org/wiki/A_Series_of_Unfortunate_Events#Sourced, 12 Nisan
2010

Doğan Egmont, “Kitaplar”, (Çevrimiçi) <http://www.de.com.tr/kitaplar.html>, 5
Temmuz 2010

Doğan Kitap, “Temmuz 2010”, (Çevrimiçi)
<http://www.dogankitap.com.tr/home.asp>, 6 Temmuz 2010

Enid Blyton Books, Enid Blyton Resmi Çevrimiçi Adresi, (Çevrimiçi)
<http://www.enidblyton.net/index.html>, 24 Haziran 2010

Enid Blyton Resmi Çevrimiçi Adresi, (Çevrimiçi) <http://www.enidblyton.net/st-claras/>, 24 Haziran 2010

Ginny Wiehardt, “Daniel Handler, aka Lemony Snicket”, 2006 (Çevrimiçi)
<http://fictionwriting.about.com/od/interviews/a/lemony.htm>, 2 Haziran 2010

Harper Collins Children’s Books, “Kids’ Series > A Series of Unfortunate
Events” (Çevrimiçi)
<http://www.harpercollinschildrens.com/Search/SearchResults.aspx?TCId=100&&SKw=unfortunate%20events&ST=1&SFTtype=2&ReqPID=3>, 25 Haziran 2010

ICDL, International Childrens’ Digital Library / A Library For the World’s
Children, (Çevrimiçi) <http://en.childrenslibrary.org/>, 2 Mart 2010

Internet Book List, “Comment from i_luv_books”, Comments on Series of
Unfortunate Events, a, 17 Haziran 2005, (Çevrimiçi)
http://www.iblist.com/list_comments.php?id=94&type=series, 3 Mart 2010

Internet Movie Database, “Release Dates For Lemony Snicket’s A Series Of
Unfortunate Events”, **IMDb**, 2004 (Çevrimiçi)
<http://www.imdb.com/title/tt0339291/releaseinfo>, 22 Şubat 2009

İlke Basın Yayım, “Gençlik-Çocuk Kitaplığı”, (Çevrimiçi)

<http://www.ilkekitap.com/catinfo.asp?cid=252>, 25 Haziran 2010

KidsReads, Series Books, (Çevrimiçi) www.kidsreads.com/series , 17 Haziran 2010

Kipitap.com, “Çocuk Kitapçısı – Kipitap.com / Çocuk Kitapları”, (Çevrimiçi)
www.kipitap.com/categories/ , 6 Temmuz 2010

Lemony Snicket Resmi Çevrimiçi Adres, (Çevrimiçi)

www.lemonysnicket.com, 14 Nisan 2008

N. Epstein, “The Jewish Secrets of Lemony Snicket”, **Moment**, (Çevrimiçi)

<http://www.momentmag.com/Exclusive/2007/2007-02/200702-Handler.html>, 24 Mart 2010

Net Kitap, “Çocuk Kitapları”, (Çevrimiçi)

<http://www.netkitap.com/altkonu.asp?konuId=1725>, 5 Temmuz 2010

Portal: Lemony Snicket, “Lemony Snicket Wikipedia Portal”, (Çevrimiçi)

http://en.wikipedia.org/wiki/Portal:Lemony_Snicket, 12 Nisan 2010

Tudem, “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı”, (Çevrimiçi)

<http://secure.tudem.com/book/bookCat.aspx?mp=Kitap&ct=Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı&cID=104>, 6 Temmuz 2010

Vintage Series Books, “Vintage Series Books for Girls ... and a Few for Boys”, (Çevrimiçi) www.series-books.com/ , 18 Haziran 2010

Yahoo Directory, “Childrens’ Literature > Series”, (Çevrimiçi)

http://dir.yahoo.com/Arts/Humanities/Literature/Genres/Children_s/Series/?b=0 , 23 Ocak 2010

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, “Doğan Kardeş Dizisi Kitapları”, (Çevrimiçi)

<http://www.ykykultur.com.tr/kitap/?dizi=3>, 6 Temmuz 2010

667 Dark Avenue “Noble Enough – Forum”, (Çevrimiçi)

<http://asoue.proboards.com/index.cgi>, 3 Aralık 2008

667 Dark Avenue, “An Unfortunate Demise”, (Çevrimiçi)

<http://asoue.proboards.com/index.cgi?board=jog&action=display&thread=16314>,

5 Ağustos 2010